

CRNA GORA
Ministarstvo za ljudska
i manjinska prava

**IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI AKCIONOG PLANA STRATEGIJE ZA UNAPREĐENJE
KVALITETA ŽIVOTA LGBTI OSOBA U CRNOJ GORI 2019-2023 ZA 2019. GODINU**

Podgorica, mart 2020. godine

I UVODNI REZIME

Strategija za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023, čija je realizacija u toku, predstavlja izraz kontinuiteta politike Vlade Crne Gore i njene posvećenosti da i dalje radi na unapređenju i zaštiti prava i sloboda LGBTI osoba. Ona predstavlja odgovor na uočen izazov u vezi sa društvenim prihvatanjem LGBTI osoba, odnosno na još uvijek izraženu društvenu percepciju opterećenu stereotipima i predrasudama prema ovoj društvenoj grupi, koja u postojanju LGBTI osoba vidi kršenje morala i vrijednosti o poželjnom načinu života.

Takođe, Strategija se temelji na izvještajima i preporukama brojnih međunarodnih tijela, kojima su sugerisana unapređenja u politici zaštite LGBTI osoba, posebno sa aspekta primjene zakona na zaštiti njihovih prava i sloboda, kao i sa aspekta njihove bolje inkluzije u različitim sferama društvenog života.

Strateški ciljevi Strategije su:

1. „Unaprijeđeno društveno prihvatanje LGBTI osoba kroz snažniju podršku građana/ki ostvarivanju njihovih prava, jačanju nediskriminatornog karaktera sistema obrazovanja i eliminaciju diskriminacije u pogledu prava LGBTI osoba na sopstvenu kulturu.“
2. „Unaprijeđen normativni okvir i njegova primjena za zaštitu ljudskih prava LGBTI osoba.“
3. „Unaprijeđen pristup radu, uslugama i servisima podrške za LGBTI osobe.“

Da bi se ostvarili ti ciljevi, identifikovano je tri ključne oblasti djelovanja:

1. Društveno prihvatanje LGBTI osoba;
2. Bezbjednost i zaštita ljudskih prava LGBTI osoba;
3. Pristup radu, uslugama i servisima podrške.

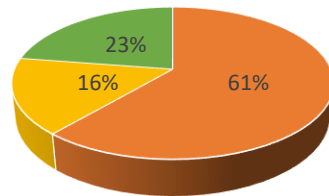
U okviru svake od ovih oblasti, formulisani su strateški i operativni ciljevi uz programske mjere i aktivnosti za ostvarenje tih ciljeva, uz prateće indikatore učinka i rezultata kojima se mjeri uspješnost njihovog sprovođenja i njihov doprinos ostvarivanju ciljeva Strategije. Za sprovođenje Strategije svake godine se formulišu godišnji akcioni planovi, za čiju implementaciju je zadužen Nacionalni tim za

koordinaciju praćenja primjene Strategije, formiran Rješenjem br. 01-023-709/19-29 od 1. avgusta 2019. godine. Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je zatražilo informaciju od svih koji su, Akcionim planom bili evidentirani, kao nosioci aktivnosti, o obimu i stepenu njihove realizacije u izvještajnom periodu. Svi dobijeni inputi integrisani su u tabelarnu formu koja je sastavni dio Izvještaja. Većina članova Nacionalnog tima je aktivno učestvovala u procesu izvještavanja o realizaciji aktivnosti koje su predviđene Akcionim planom za 2019. godinu.

Izvještaj o sprovođenju Akcionog plana predstavlja kratak pregled realizovanih mjera i aktivnosti definisanih AP tokom 2019. godine. Realizovane aktivnosti su pokazatelj napora nadležnih institucija na planu ostvarivanja zadatih mjera, odnosno projektovanih strateških ciljeva, kojima se teži poboljšanje kvaliteta života LGBTI osoba.

Stepen realizacije aktivnosti koje su predviđene Akcionim planom za 2019. godinu je na dosta visokom nivou i može se konstatovati da je zadovoljavajući (61 % aktivnosti je potpuno realizovano i 16% djelimično realizovano), uzimajući u obzir razloge zbog kojih neke od aktivnosti nijesu realizovane u predviđenom roku, kao i aktivnosti koje su realizovane a nijesu bile sastavni dio AP za 2019.godinu. U okviru prvog strateškog cilja, 7 aktivnosti je realizovano, 2 su djelimično realizovane, dok je 6 aktivnosti ostalo nerealizovano. Naglašavamo da su 2 aktivnosti dodatno realizovane, a koje nisu bile sastavni dio Akcionog plana za 2019. godinu. U okviru drugog strateškog cilja, 9 aktivnosti je realizovano, 1 je djelimično realizovana, dok nije bilo nerealizovanih aktivnosti. Takođe, 2 aktivnosti su dodatno realizovane, a iste nisu bile sastavni dio Akcionog plana za 2019. godinu. U okviru trećeg strateškog cilja, 3 aktivnosti su realizovane, dvije su djelimično realizovane, dok je jedna aktivnost ostala nerealizovana. Takođe, jedna aktivnost je dodatno realizovana, a nije bila sastavni dio Akcionog plana za 2019. godinu.

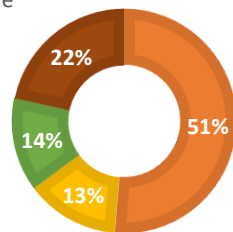
Stepen realizacije aktivnosti AP za
2019.godinu

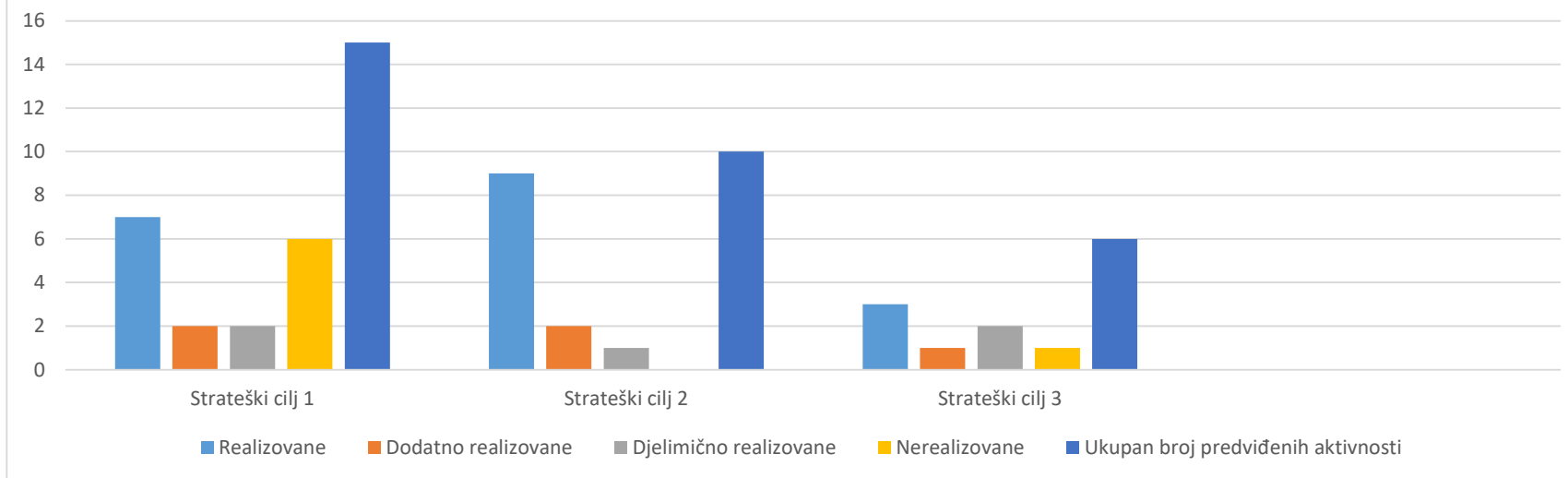
Realizovano Djelimično realizovano Nerealizovano

**STEPEN REALIZOVANIH AKTIVNOSTI SA DODATNO
REALIZOVANIM AKTIVNOSTIMA**

Realizovane iz AP za 2019. Realizovane van AP za 2019.
Djelimično realizovane Nerealizovane

Pregled realizacije aktivnosti u odnosu na ukupan broj predviđenih aktivnosti po strateškim ciljevima

U prethodnih 12 mjeseci, neka od ključnih dostignuća podrazumijevaju: senzitivizaciju i unapređenje kapaciteta i znanja značajnog broja policijskih službenika, sudija, tužilaca, medicinskih radnika i stručnih radnika u osnovnim i srednjim školama, kao i stručnih radnika u oblasti socijalnog rada i socijalnih politika, unaprijeđenu bazu znanja kada govorimo o percepciji građana i percepciji učenika srednjih škola u odnosu na seksualnu orijentaciju, rodni identitet i (inter)polne karakteristike, kroz implementirana istraživanja, ali i kreirane publikacije za specifične kategorije profesionalaca iz različitih oblasti. Takođe, unaprijeđen je i sistem praćenja i prevencije nasilja uslovljenog seksualnom orijentacijom i/ili rodnim identitetom u svim obrazovnim ustanovama, dok se komunikacija stručnih tijela poput Tima povjerenja odvijala u kontinuitetu i na zadovoljavajući način za sve aktere u procesu. Na dalje, važno je navesti da je značajan broj građana i građanki iz LGBTI zajednice, njihovih prijatelja i članova porodice informisano o njihovim pravima u oblasti prekršajno-pravne i krivično-pravne zaštite od diskriminacije i nasilja. Moramo napomenuti i značajne napore koji su uloženi u oblasti

kreiranja i zagovaranja zakonskih rješenja poput Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola, ali i unapređenja drugih zakonskih, podzakonskih i strateških rješenja, a koja imaju direktan uticaj na živote LGBTI osoba. Jedan od najvažnijih primjera u tom smjeru jesu svakako usvojeni lokalni akcioni planovi za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba na lokalnom nivou.

Takođe, naglašavamo da je veliki dio aktivnosti pravovremeno realizovano, tj. u predviđenom roku u Akcionom planu. Razlozi zbog kojih neke od aktivnosti nijesu blagovremeno realizovane su uglavnom opravdani i u cilju njihovog sprovođenja na kvalitetniji i sveobuhvatniji način. Jedan od glavnih izazova odnosio se na sinhronizaciju donešenog zakonskog okvira i povezane prakse što je bio preduslov za implementaciju određene aktivnosti. Takođe, u saradnji sa partnerima iz nevladinih i međunarodnih organizacija, donešena je odluka da se djelimično realizovane i nerealizovane aktivnosti odlože usljed postizanja boljih rezultata ili dobijanja značajnijeg benefita u kontekstu implementacije, poput više opredijeljnih finansijskih sredstava ili većeg obuhvata pripadnika ciljnih grupa, što je u konkretnim slučajevima značilo tolerantniji i prihvatljiviji kontekst u kojem LGBTI osobe žive. Za realizaciju pojedinih aktivnosti, u finansijskom dijelu, naknadno je omogućena podrška putem projekata domaćih ili međunarodnih organizacija koje su iskazale spremnost u pružanju podrške ovim aktivnostima, pa je iz tog razloga njihova realizacija prolongirana. Sve nerealizovane i djelimično realizovane aktivnosti iz AP za 2019. godinu, uvrštene su u AP za 2020. godinu.

Važno je naglasiti da su indikatori za neke od aktivnosti ispunjeni u većem procentu od planiranih, kao i to da je realizovan veliki broj aktivnosti u kontekstu unapređenja kvaliteta života LGBTI osoba, a koje nijesu bile predviđene Strategijom.¹

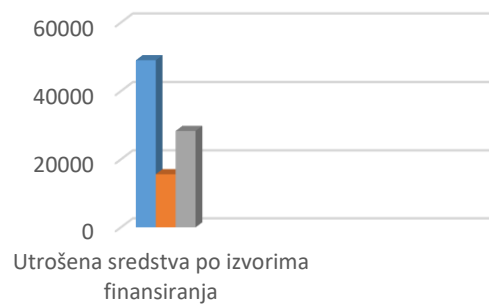
Realizacija Akcionog plana za 2019. godinu finansirana je iz budžeta Crne Gore, kao i projektnim sredstvima nevladinih organizacija.

¹ Pomenute aktivnosti nalaze se u prilogu Izvještaja.

Ukupno planirana sredstva za realizaciju aktivnosti u Akcionom planu za 2019. godinu iznosila su **39.200,00 Eura** iz Budžeta Crne Gore.² Ukupno realizovana sredstva iz Budžeta CG za realizaciju istih iznosila su **64.623,13 Eura**, od kojih je **15.621,54 Eura** utrošeno od strane nevladinih organizacija kroz projekte koje su finansirali Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i Ministarstvo kulture u okviru Javnih konkursa za finansiranje projekata i programa NVO-a. Takođe, važno je navesti da je za realizaciju aktivnosti iz AP za 2019. godinu **28.349,59 Eura** utrošeno iz budžeta nevladinih organizacija.

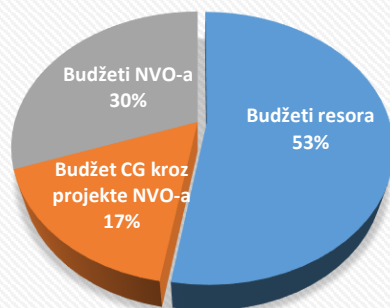
² Sredstva koja su dodijeljena iz budžeta CG nevladinim organizacijama kroz Javne konkurse za finansiranje projekata i programa nijesu precizirana u Akcionom planu.

Utrošena sredstva po izvorima finansiranja

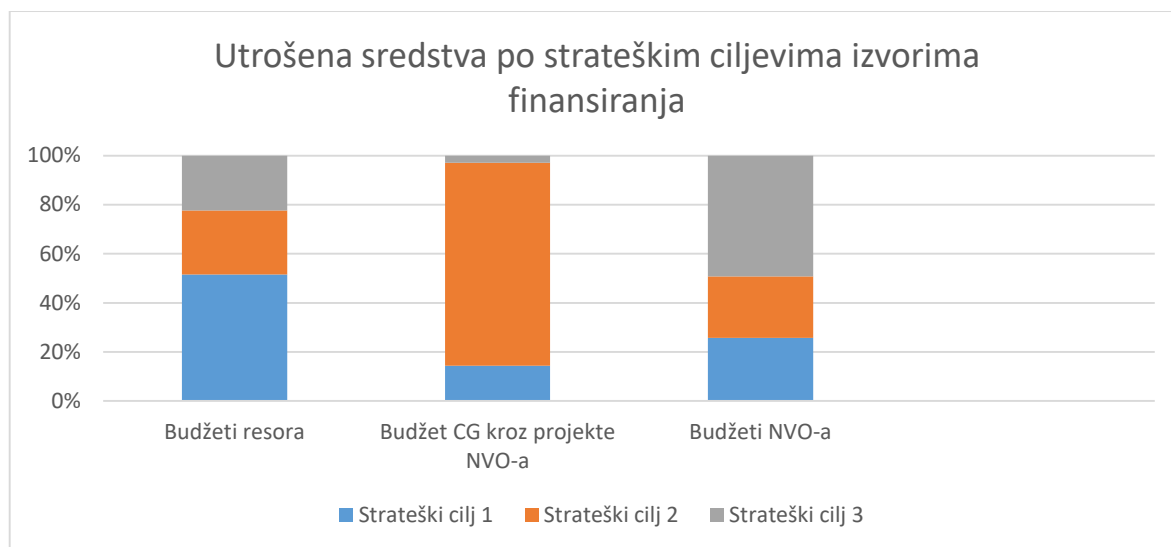

■ Budžeti resora ■ Budžet CG kroz projekte NVO-a ■ Budžeti NVO-a

Utrošena sredstva po izvorima finansiranja

■ Budžeti resora ■ Budžet CG kroz projekte NVO-a ■ Budžeti NVO-a ■

II KLJUČNA POSTIGNUĆA

Društveno prihvatanje LGBTI osoba

U izvještajnom periodu, u oblasti “Društveno prihvatanje LGBTI osoba”, najznačajniji postignuti rezultati odnose se na: senzitivizaciju i unapređenje kapaciteta i znanja nastavnog i stručnog osoblja iz osnovnih i srednjih škola, unaprijeđenje baze znanja kada govorimo o

percepciji učenika srednjih škola u odnosu na seksualnu orijentaciju, rodni identitet i (inter)polne karakteristike, kroz implementirana istraživanja, ali i kreirane štampane materijale za srednjoškolce koji su se tematski bavili LGBTI osobama predstavljajući kvir teoriju i afirmišući njihovo društveno prihvatanje. Takođe, unaprijeđen je i sistem praćenja i prevencije nasilja uslovljenog seksualnom orijentacijom i/ili rodnim identitetom u svim obrazovnim ustanovama.

Tokom implementacije ovog Akcionog plana, a u cilju unapređenja društvenog prihvatanja LGBTI osoba kroz snažniju podršku građana/ki u ostvarivanju njihovih prava, jačanju nediskriminatornog karaktera sistema obrazovanja i eliminaciji diskriminacije u pogledu prava LGBTI osoba na sopstvenu kulturu, akcenat je takođe stavljen i na podizanje nivoa kompetencija i osposobljenosti nastavnog kadra, kao i stručnog osoblja (psihologa i pedagoga), čime je ukupna sposobnost obrazovnih ustanova da na sistemski način doprinosu povećanju nivoa znanja i informisanosti učenika i studenata o ljudskim pravima LGBTI osoba povećan. Naime, edukovano je nastavno osoblje iz svake osnovne i srednje škole iz opština Bar, Cetinje, Bijelo Polje, Ulcinj, Tivat, Danilovgrad, Herceg Novi, Podgorica, Berane i Rožaje, te o pravima LGBTI osoba kroz četiri jednodnevna seminara na temu “Obrazovanje za demokratsko građansko i ljudska prava”. Kroz istoimeni program “Obrazovanje za demokratsko građansko i ljudska prava” koji je obuhvatio gore pomenute opštine Ministarstvo prosvjete je obučilo 17% stručnog osoblja u osnovnim školama i 25% stručnog osoblja u srednjim školama na temu. Ovdje je važno napomenuti da je akcionim planom planirani indikator od 9% edukovanog stručnog osoblja u osnovnim i srednjim školama značajno premašen, te predstavlja jedan od značajnih postignutih rezultata u domenu senzitivizacije profesionalaca za rad sa LGBTI osobama, u ovom slučaju LGBTI mladima. **Seminari su organizovani u Zavodu za školstvo, što je primjer pozitivne prakse kada govorimo o korištenju kapaciteta državnih institucija, te samim tim smanjenju troškova organizovanih obuka.** Takođe, obavljaju se povremene konsultacije, a stručne službe sprovode aktivnosti po potrebi na bazi ranije donešenih Smjernica. Stručne službe su jezgro u kome su srednjoškolci najviše upućeni na prihvatanje LGBT osoba. U obrazovnim ustanovama uključeni su nastavni sadržaji sa aspekta zastupljenosti LGBTI tematike i njihovog inkluzivnog karaktera, urađeni od

strane eminentnih stručnjaka, u cilju suzbijanja diskriminacije, stereotipa i predrasuda i kao doprinos inkluziji i demokratizaciji školskog ambijenta, a samim tim i društva u cjelini.

Kada je u pitanju sistem praćenja i prevencije pojave nasilja među vršnjacima koje ima porijeklo u seksualnoj orijentaciji, rodnom identitetu i/ili interseksualnim karakteristikama u svim obrazovnim ustanovama, važno je naglasiti da su u svim školama formirani timovi za prevenciju bilo kog vida vršnjačkog nasilja, dok je pri Ministarstvu prosvjete formiran Tim za praćenje pojave nasilja i vandalizma, koji će se sastajati kvartalno ili po potrebi. Članovi tima su predstavnici Ministarstva prosvjete, Zavoda za školstvo, Ministarstva rada i socijalnog staranja, kao i predstavnici Udruženja "Roditelji". Takođe, otvorena je i SOS linija direktno u Ministarstvu prosvjete i zadužena je osoba koja će primati pozive. Takođe, imenovana je i osoba u Zavodu za školstvo koja će se baviti vršnjačkim nasiljem. Broj telefona na koji se mogu prijaviti slučajevi nasilja i vandalizma (080 777 777) će biti promovisan kampanjom, čija je realizacija planirana za januar 2020. godine. Takođe, obaveza škola je da u informacioni (MEIS) sistem unose informacije o slučajevima nasilja i počinjenim štetama, kao i o preduzetim mjerama. S obzirom na to da su u svim osnovnim i srednjim školama formirani timovi za prevenciju bilo kog vida vršnjačkog nasilja, pa i nasilja uslovljenog seksualnom orijentacijom, rodnim identitetom i/ili interseksualnim karakteristikama, s obzirom na procedure koje su u školama po ovom pitanju uvedene i na uvezanost Ministarstva i škola putem info-telefona i aplikacije MEIS, ovo se može smatrati ključnim dostignućem.

Značajna novina je i činjenica da je u toku 2020. godine planirano da se angažuje 30 lica koja će se baviti suzbijanjem nasilja i vandalizma u onim školama koje, uslovno rečeno, možemo nazvati kritičnim zbog samog broja učenika ili drugih rizičnih faktora.

U kurikulumu Ministarstva prosvjete postoji MEĐUPREDMETNA OBLAST, koja je obavezna za sve nastavnike osnovnih i srednjih škola. Ova oblast obuhvata teme vršnjačkog nasilja, dječjih prava, ženskih prava i uopšte o ljudskim pravima.

Učenici su upoznati sa principima socijalnog, građanskog, multikulturalnog i mirovnog obrazovanja, upoznali su koncepte kao što je demokratija, status građanina i međunarodne deklaracije, kako se u grupi obezbjeđuje ravnopravnost i bori protiv diskriminacije i sl.

Pojmovi/Sadržaji:

- Povelja o ljudskim pravima;
- Kulturna različitost;

- Pluralizam, solidarnost, tolerancija;
- Jednakost, vladavina prava;
- Identitet, predrasude, stereotipi, diskriminacija;
- Obrazovanje za mir, toleranciju i nenasilno rješavanje sukoba itd.

Materijal koji ima za cilj da na jasan, činjeničan i tačan način nastavnom kadru omogući obradu tema koje se posredno i neposredno odnose na LGBT tematiku realizuje se za predmetne programe: Biologija za VIII i IX razred, zatim za I, II i III razred gimnazije, odnosno Biologija, I ili II razred srednje stručne škole, Psihologija, II razred gimnazije, odnosno Psihologija, III ili IV razred stručne škole, Sociologija, IV razred gimnazije, Sociologija, III ili IV razred stručne škole. U nastavnom predmetu Biologija se tretira tema: Reproduktivno-seksualni sistem, Psihologija - tema: Identitet i tema: Stavovi, predrasude i vrijednosti, Sociologija - tema: socijalizacija (cilj: razvija nediskriminišući stav prema različitim seksualnim orijentacijama), tema: porodica (sadržaj: istopolni brak i porodica). S obzirom na obaveznost realizacije međupredmetnih oblasti za sve nastavnike/ce, na kvalitet i obuhvatnost materijala koji je proslijeđen školama, ovo je isto jedno od ključnih dostignuća ove strategije.

NVO Asocijacija Spektra, u partnerstvu sa NVO Pedagoški centar i u saradnji sa Ministarstvom prosvjete i Zavodom za školstvo, realizovala je projekat Akcija za TRANSformaciju škola, kroz koji je kreirano istraživanje "M. Vlahović, J. Ulićević. Da odzvoni nasilju: Smjernice za kreiranje sigurnog školskog prostora za rodne različitosti. Izvještaj o diskriminaciji transrodnih i rodno varijantnih učenika/ca u srednjim školama Crne Gore. Asocijacija Spektra. 2019.", online na: <https://asocijaciaspektra.files.wordpress.com/2019/10/izvjestaj-da-odzvoni-nasilju-press-final.pdf>.

Ovo istraživanje je prvo istraživanje o diskriminaciji transrodnih učenika u obrazovnom sistemu Crne Gore, te se bavilo ispitivanjem stavova srednjoškolaca o rodnom i polnim različitostima u 5 crnogorskih opština (Podgorici, Kolašinu, Mojkovcu, Kotoru i Bijelom Polju). Istraživanje je obuhvatilo 10 srednjih škola, kao i iskustva transrodnih i rodno varijantnih osoba u obrazovnom sistemu, kroz sprovođenje fokus grupa i dubinskih intervjua. Na osnovu istraživanja kreirane su "Smjernice za kreiranje sigurnog školskog prostora za rodne različitosti" i distribuirane svim srednjim školama.

Neki od ključnih rezultata istraživanja uključuju sljedeće:

- Učenici/e pokazuju nedostatak znanja u odnosu na teme vezane za rod, pol i seksualnu orijentaciju (npr. 46% smatra da su pol i rod isto; 31% smatra da su trans i gej osobe isto, dok 23% navodi da ne zna), kao predrasude u odnosu na razlike između muškaraca i žena (83% smatra da muškarci i žene različito razmišljaju; 51% da se razlikuju po intelektualnim sposobnostima);
- 46% misli da ne želi da zna više o trans osobama, kao i da LGBT teme ne treba da budu zastupljene u obrazovnom programu;
- 60% učenika/ca smatra da trans osobe treba da imaju jednaka prava kao i sve ostale osobe;
- 50% srednjoškolaca/ki smatra da bi im bilo lagodno da trans osoba uči u njihovom odjeljenju, dok 33% smatra da im ne bi bilo lagodno (od toga 52% učenika navodi da im ne bi bilo lagodno, dok 24% učenica navodi isto što ukazuje na razliku u stavovima među muškarcima i djevojkama, odnosno važnosti dodatne edukacije dječaka i momaka);
- 58% bi podržalo trans drugara/icu da ih oslovljavaju drugim imenom, dok 26% ne bi (od čega 41% momaka, a 19% djevojaka odgovara negativno);
- 47% nije saglasno da trans osobe treba da imaju pristup besplatnom procesu prilagođavanja pola;
- 50% smatra da su trans osobe mentalno poremećene;
- 37% smatra da nije normalno da osoba “promijeni pol”;
- Sa tvrdnjom “Transrodne osobe čine grijeh ukoliko žive u rodu koji osjećaju, umjesto u polu koji im je dat na rođenju” složilo se 30% srednjoškolaca/ki, a 40% njih smatra da će se ugroziti postojanje muškaraca i žena ukoliko prihvatimo transrodne osobe. 46% srednjoškolaca/ki smatra da transrodne osobe krše tradiciju i kulturu našeg društva.

U okviru projekta “Koalicija protiv vršnjačkog nasilja u crnogorskim školama” koji sprovode Udruženje Roditelji, NVO Juventas, Unija srednjoškolaca Crne Gore i Centar za podršku lokalnog i regionalnog razvoja (CeP) uz finansijsku podršku Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, krajem 2018. godine sprovedeno je istraživanje u osnovnim i srednjim školama u Crnoj Gori, kojim su obuhvaćeni učenici, roditelji i nastavno osoblje. Rezultati ovog istraživanja su

korišćeni tokom 2019. godine i rađeno je i zagovaranje u odnosu na iste. Istraživanje je fokusirano na ispitivanje različitih dimenzija vršnjačkog nasilja u crnogorskim školama. Cilj istraživanja je da pruži uvid u percepciju, mišljenje i stavove učenika, njihovih roditelja i nastavnog osoblja o pojavi vršnjačkog nasilja, njegovim uzrocima i oblicima u kojima se javlja, kao i izvorima podrške i mehanizmima zaštite u kontekstu vršnjačkog nasilja. Istraživanje je sprovedeno u 20 opština, u periodu od 1. oktobra do 16. novembra 2018. godine. Istraživanjem je obuhvaćeno 75 osnovnih i 41 srednja škola u Crnoj Gori.

Istraživanje je pokazalo da je percepcija među učenicima/cama u osnovnim školama da su ismijavanju podložni učenici/ce zbog gojaznosti, fizičkog izgleda, percipirane seksualne orijentacije različite od heteroseksualne, fizičkog izgleda ili loših ocjena. Zbog sličnih razloga ismijavana su i djeca iz srednjih škola, gdje je stanje daleko zabrinjavajuće. Polovina učenika/ca srednjih škola u istraživanju navodi da je bar nekad prisustvovala ismijavanju vršnjaka/inja zbog mišljenja da je on/ona gej/lezbejka i više od jedne polovine đaka ocjenjuje da je do nasilja došlo zbog fizičkog izgleda žrtve.

Takođe, u pogledu prava na sopstvenu kulturu, naglašavamo aktivno promovisanje „queer“ kulturnog koncepta, organizacija izloži sa LGBTI tematikom, organizacija brojnih stručnih okruglih stolova i panel diskusija, kroz koje je LGBTI tematika uvedena u javni diskurs, te aktivna izdavačka djelatnost kojom je predmetna tematika približena stručnoj i laičkoj javnosti.

Ključni izazovi koji su doveli do djelimične realizacije i nerealizacije određenih aktivnosti u ovoj oblasti, odnosili su se na sinhronizaciju donešenog zakonskog okvira i povezane prakse što je bio preduslov za implementaciju određene aktivnosti. Tako, na primjer, izostala je realizacija aktivnosti na promovisanje tolerancije i društvene jednakosti LGBTI osoba u sportu, kao i senzibilisanja sportskih radnika za rad sa LGBTI osobama, zbog potrebe usklađivanja rada, organizacije i opštih akata nacionalnih sportskih saveza i sportskih klubova sa Zakonom o sportu, a samim tim i nedostatka informacije o broju sportskih organizacija koje su upisane u Registar sportskih organizacija.

Takođe, u saradnji sa partnerima iz nevladinih i međunarodnih organizacija, donešena je odluka da se djelimično realizovane i nerealizovane aktivnosti odlože usljed postizanja boljih rezultata ili dobijanja značajnijeg benefita u kontekstu implementacije, poput više opredijeljnih finansijskih sredstava ili većeg obuhvata pripadnika ciljnih grupa, što je u konkretnim slučajevima značilo tolerantniji i prihvatljiviji kontekst u kojem LGBTI osobe žive. Za realizaciju pojedinih aktivnosti ,u finansijskom dijelu, naknadno je omogućena podrška putem projekata domaćih ili međunarodnih organizacija koje su iskazale spremnost u pružanju podrške ovim aktivnostima, pa je iz tog razloga njihova realizacija prolongirana.

BEZBJEDNOST I ZAŠTITA LJUDSKIH PRAVA LGBTI OSOBA

U oblasti “Bezbjednost i zaštita ljudskih prava LGBTI osoba ”, najznačajniji postignuti rezultati odnose se na: senzitivizaciju i unapređenje kapaciteta i znanja pripadnika policije, sudija, tužilaca, kao i predstavnika lokalnih samouprava za senzibilan rad sa LGBTI osobama, kao i unapređenje znanja sudija i tužilaca za procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBTI osobama, te informisanje građana i građanki iz LGBTI zajednice, njihovih prijatelja i članova porodice o njihovim pravima u oblasti prekršajno-pravne i krivično-pravne zaštite od diskriminacije i nasilja.

Pripadnici Uprave policije staraju se o bezbjednosti i zaštiti prava građana Crne Gore i drugih lica, a samim tim i pripadnika LGBT zajednice. U svom radu rukovode se principima vladavine prava i zaštite ljudskih prava svih građana, principom da su rodni identitet i seksualna orijentacija sastavni dio ličnosti svakog lica i ne mogu biti osnov zloupotrebe i diskriminacije. Kroz implementaciju aktivnosti ovog Akcionog plana, realizovane su brojne obuke za jačanje kapaciteta policije za postupanje u slučajevima diskriminacije i nasilja nad LGBTI osobama, u cilju unaprijeđenja zaštite i promocije prava LGBTI osoba kao i povećanja senzibiliteta u komunikaciji i rješavanju potencijalnih delikata učinjenih na štetu LGBTI osoba među kojima je i zločin iz mržnje. Obukama za senzibilan rad sa LGBTI osobama, koje su realizovane u saradnji sa međunarodnim partnerima i LGBTI nevladinim organizacijama, je u prethodnoj

godini obuhvaćeno 146 pripadnika Uprave policije, kao i 39 pripadnika policije koje je edukovano za procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBTI osobama, te 28 pripadnika policije u Grupi za borbu protiv visokotehnološkog kriminala SKP-a edukovano za suzbijanje govora mržnje na internetu.

U prostornim kapacitetima Ministarstva unutrašnjih poslova 20 službenika (100%) Direkcije za strance, Direkcije za azil, Direkcije za prihvrat stranaca koji traže međunarodnu zaštitu i Direkcije za integraciju stranaca sa odobrenom međunarodnom zaštitom, koji u svom radu dolaze u direktan kontakt sa strancima koji traže međunarodnu zaštitu i licima sa odobrenom međunarodnom zaštitom, je edukovano na temu "Progon po osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta i senzibilan rad sa ovom populacijom.

Ovakva saradnja može da bude primjer dobre prakse budući da su se iskoristili kapaciteti prostorni MUP-a, a sredstva nevladinih organizacija raspodijelila na osvježanje i obroke za učesnike i predavače. Na ovaj način određeni opredijeljeni budžet se može iskoristiti da se uradi više od planiranog broja obuka.

Navedenim aktivnostima obuhvaćeno je značajno više pripadnika policije nego što je to bilo predviđeno Akcionim planom, što se može smatrati jednim od značajnih dostignuća u prethodnoj godini.

Pored navedenog, poseban akcenat je stavljen na jačanje povjerenja između policije i LGBTI zajednice kroz zajedničku saradnju u okviru Tima povjerenja Uprave policije i LGBTI zajednice. Tim povjerenja je važna spona između LGBTI zajednice i Uprave policije. Osim aktivnog učešća u sprovođenju mjera navdene Strategije i drugih aktivnosti usmjerenih na dodatnu senzibilizaciju policijskih službenika u radu sa pripadnicima LGBTI zajednice, Tim ima ulogu i u prepoznavanju modaliteta rješavanja pojedinačnih slučajeva krivičnih djela i prekršaja izvršenih na štetu LGBTI osoba. Tim povjerenja bavi se i drugim pitanjima od važnosti za rješavanje problema LGBTI osoba, a koje su u isključivoj ili djelimičnoj nadležnosti policije i MUP-a, i ima pravo da podnosi inicijative da, kada je to potrebno, sjednicama Tima prisustvuju i predstavnici drugih institucija i organizacija. Komunikacija NVO koje se bave promocijom i

zaštitom prava LGBTI osoba i Uprave policije i MUP-a je kontinuirana i konstruktivna. Tim je bio u toku sa realizacijom svih pojedinačnih zahtjeva od važnosti sa LGBTI zajednicu.

Takođe, u posmatranom periodu 3-4% sudija, kao i 25% državnih tužilaca edukovan u oblasti procesuiranja zločina iz mržnje prema LGBTI osobama (što je značajno veći procenat realizacije u odnosu na planirani u ovoj godini).

Bitno je istaći i činjenicu da je Upravni odbor Centra za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu na XXVI sjednici Upravnog odbora, održanoj 10. oktobra 2019. godine, jednoglasno dao saglasnost predsjednici Upravnog odbora za uspostavljanje saradnje sa NVO Juventas i NVO Kvir Montenegro. Saradnja se odnosi na organizaciju i sprovođenje obuka za sudije i državne tužioce u cilju unaprjeđenja i usavršavanja znanja nosilaca pravosudne funkcije o pravima LGBT osoba.

Osim toga, tema Zabrana diskriminacije zastupljena je i u okviru Programa inicijalne obuke za kandidate za sudije i za državne tužioce, i to kao jednodnevni modul obuke u okviru teorijskog dijela Programa koji je u trajanju od šesnaest dana posvećen ljudskim pravima, odnosno EKLJP i praksi ESLJP.

Realizacijom navedenih aktivnosti kod zaposlenih je proširen nivo znanja o ljudskim pravima i razvijen je senzibilniji pristup u radu sa LGBTI populacijom. Metodološki strukturiranim obukama obuhvaćene su sve sfere koje se tiču lezbijskih, gej, biseksualnih, transrodnih i interseksualnih osoba i koje će im koristiti u budućem radu, uzimajući u obzir i drugačije kulturološko podneblje sa kojeg dolaze stranci koji traže međunarodnu zaštitu / kojima je odobrena međunarodna zaštita. Pored stručnog tematskog dijela polaznici obuka su ostvarili i direktnu komunikaciju sa LGBTI osobama koje su bile žrtve diskriminacije, sa njima su otvoreno razgovarali o iskustvima i problemima sa kojima se susreću u svakodnevnom životu i što je istaknuto kao najpozitivniji segment obuke tzv. „živa biblioteka“.

Takođe, u kontekstu unaprjeđenja bezbjednosti i zaštite ljudskih prava, u prethodnom periodu je poseban fokus stavljen na promociji Vladine LGBTI politike na lokalnom nivou, odnosno jačanju kapaciteta lokalnih institucija da je implementiraju i da obezbijede zaštitu LGBTI osobama od diskriminacije i nasilja. Shodno tome Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je

potpisalo Memorandume o saradnji razumijevanju o mjerama u borbi protiv diskriminacije po osnovu seksualne orijentacije ili rodnog identiteta i promociji tolerancije prema LGBTI osobama sa 21 crnogorskom opštinom. Pod okriljem predmetnih Memoranduma realizovani su paneli i edukacije za predstavnike lokalnih samouprava na kojima im je prezentovana Vladina LGBTI politika, preneseno znanje iz oblasti zaštite od diskriminacije i ojačane njihove sposobnosti da na efektivan način implementiraju mjere na unapređenju poštovanja ljudskih prava LGBTI osoba, kao i predočene smjernice za izradu lokalnih akcionih planova koji se tiču unapređenja kvaliteta života LGBTI osoba.

Takođe, u pripremi je i Analiza primjene Zakona o zabrani diskriminacije sa aspekta zaštite LGBTI osoba od diskriminacije, podržana od strane Savjeta Evrope u okviru projekta “Horisontal fascility”. Analiza primjene zakona imaće glavni fokus na zločin iz mržnje i govor mržnje, a obuhvatiće razdoblje od 2013. do 2019. godine.

Ova analiza ukazaće na sve izazove sa kojima se suočavaju pravosudni organi i druge nadležne institucije u odnosu na procesuirane slučajeve u kojima su LGBTI osobe oštećena strana odnosno na izazove u implementaciji krivičnog zakona i zakona o zabrani diskriminacije. Njima će biti obuhvaćeni slučajevi i na krivičnom i na prekršajnom nivou. Analiza će sadržati preporuke i smjernice za bolju i efikasniju implementaciju zakona a konačni cilj je efikasna borba protiv zločina iz mržnje i govora mržnje prema ovoj ranjivoj društvenoj grupi. Za pomenutu analizu angažovani su međunarodni i domaći eksperti sa visokim referencama što nas dodatno ohrabruje da ćemo dobiti kvalitetnu analizu koja će pokazati sve poteškoće i eventualne propuste u praksi.

Takođe, u kontekstu uspostavljanja funkcionalnog i sistema za prikupljanje raščlanjenih podataka kako bi se obezbijedio koherentan i integrisan pregled predmeta, putem evidentiranja specifičnog motiva homo/transfobičnih zločina iz mržnje (govor mržnje i nasilje) koji su prijavljeni policiji, kao i praćenja aktivnosti sistema pravosuđa, u 2019. godini realizovan je sastanak sa predstavnicima sudske vlasti na kome je razmatrano definisanje neophodnih koraka za uspostavljanje navedenog sistema, čija je izrada u toku. Razvoj sistema se trenutno nalazi u fazi analize poslovnih potreba. Analizom je predviđeno da u sistemu

posebno budu evidentirani predmeti zločina iz mržnje prema LGBTI osobama. Novi sistem bi trebao da bude razvijen do kraja ove godine, a implementiran u toku iduće godine.

Kada je u pitanju informisanost LGBTI osoba o njihovim zakonskim pravima u oblasti krivično-pravne i prekršajno-pravne zaštite od nasilja i diskriminacije, kroz održavanje info sesija, radionica, sastanaka, informisanja putem društvenih mreža, "viber" grupa, kao i distribucijom informativnih materijala, možemo konstatovati da je ona na zadovoljavajućem nivou i u značajno većem procentu u odnosu na ono što je predviđeno u ovoj godini.

Međutim, izazov promjene društvene percepcije prema LGBTI osobama i dalje zahtjeva odlučan odgovor svih društvenih aktera, pa je potrebno dalje produbljivati uspostavljen pozitivni trend u ovoj oblasti, kroz dalju realizaciju aktivnosti koje su se u prethodnom periodu pokazale efektivnim.

PRISTUP RADU, USLUGAMA I SERVISIMA PODRŠKE

U cilju unaprijeđenja pristupa radu, uslugama i servisima podrške za LGBTI osobe važno je istaći da je članom 5 Zakona o zdravstvenoj zaštiti, propisano da su u ostvarivanju prava na zdravstvenu zaštitu građani jednaki, bez obzira na nacionalnu pripadnost, rasu, pol, rodni indentitet, seksualnu orijentaciju, starosnu dob, invaliditet, jezik, vjeru, obrazovanje, socijalno porijeklo, imovno stanje i drugo lično svojstvo u skladu sa Zakonom i to u ostvarivanju zdravstvene zaštite na primarnom, sekundarnom i tercijarnom nivou. Odnos između zdravstvenih radnika i građana, prilikom ostvarivanja zdravstvene zaštite, zasnivaju se na međusobnom uvažavanju, povjerenju i očuvanju dostojanstva ličnosti. U toku sprovođenja zdravstvene zaštite moraju se poštovati lična uvjerenja građanina koja se odnose na vjerska, kulturna, moralna i druga opredjeljenja.

Zakonom o pravima pacijenata propisano je da se ostvarivanje prava korisnika zdravstvenih usluga vrši uz poštovanje ljudskog dostojanstva, psihičkog i fizičkog integriteta, uz zaštitu ovih prava pacijenata. Ovaj zakon se primjenjuje i na strance koji ostvaruju zdravstvenu zaštitu u

zdravstvenim ustanovama u Crnoj Gori u skladu sa zakonom i zaključenim međunarodnim ugovorima (član 3).

U ovoj oblasti sve aktivnosti u skladu sa strateškim opredeljenjem su izvršene, s tim što se sa ispunjenjem uslova, a u skladu sa zakonom i podzakonskim aktom, orjentaciono, a zavisno od zdravstvenog stanja tražioca promjene pola jedan pacijent tokom godine upućuje u odgovarajuću kliniku sa kojom Fond za zdravstveno osiguranje ima zaključen ugovor radi obavljanja ove intervencije, te je u 2019. godini izvršeno prilagođavanje pola koju je finansirao Fond za zdravstveno osiguranje u skladu sa zakonom.

U cilju unapređenja društvenog ambijenta za prihvatanje LGBT osoba u pružanju zdravstvenih usluga bez bilo kog oblika diskriminacije uz poštovanje etičkog kodeksa prema korisnicima zdravstvenih usluga pa i LGBT zajednice, uz veliku pomoć i odličnu saradnju sa NVO sektorom održano je više edukacija za zdravstvene radnike. Potpisan je Sporazum o saradnji između Doma zdravlja Podgorica i Asocijacije Spektra, koji ima za cilj unapređenje položaja i zaštita prava transrodnih, rodno varijantnih i interpolnih osoba na lokalnom i nacionalnom nivou i izgradnja tolerantnog i podržavajućeg okruženja.

Ono što posebno treba istaći jeste aktivnost koja je završena prije navedenog roka, a odnosi se na kreiranje brošure „Rod, pol i zdravlje: Smjernice za zdravstvene radnike/ce za afirmativno postupanje sa transrodnim, rodno varijantnim i interpolnim osobama“ koju je NVO „Spektra“ realizovala uz podršku Ministarstva za ljudska i manjinska prava, a koja doprinosi pružanju zdravstvenih usluga bez bilo kog oblika diskriminacije uz poštovanje etičkog kodeksa prema korisnicima zdravstvenih usluga pa i LGBT populacije.

Sa aspekta unapređenja pristupa radu, uslugama i servisima podrške za LGBTI osobe, poseban akcenat tokom implementacije Akcionog plana, je stavljen na osposobljavanju stručnih radnika u centrima za socijalni rad, ali psihologa i psihijatara koji su zaposleni u centrima za mentalno zdravlje. U tom kontekstu obuhvaćeno je 82% stručnih radnika u centrima za socijalni rad (50 od ukupno 61), koji su obučeni za adekvatan i senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama.

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je za finansiranje projekata/programa u oblasti unapređenja kvaliteta života LGBTI osoba u 2019. godini finansiralo 9 projekata/programa u ukupnom iznosu od 149.284,00€ (od ukupno 14 prijavljenih projekata).

U sektoru turizma su ostvareni samo inicijalni koraci postavljeni Strategijom, odnosno uspostavljena je komunikacija nadležnog ministarstva i LGBTI zajednice. Takođe, preduzeti su koraci na izradi Analize trenutnog stanja u turističkoj privredi Crne Gore, te stavove, nivo znanja i iskustva turističkih privrednika u odnosu na LGBT turizam i dalji razvoj ove niše. Analiza će sadržati i identifikaciju potencijala za razvoj LGBT turizma, proračun turističkog prometa koji bi bilo moguće ostvariti od ove grane turizma u Crnoj Gori. Takođe, sadržaćće i preporuke za planiranje daljeg razvoja i ekonomske valorizacije ove oblasti. Analiza će u jednom dijelu predstaviti i najuspješnije primjere valorizacije potencijala ove grane turističke privrede iz svijeta.

Dodatno, nevladina organizacija LGBT Forum Progres realizovala je prvo sveobuhvatno istraživanje sprovedeno u domenu LGBTIQ turizma u Crnoj Gori, u formi tematske publikacije.

Sama publikacija „Analiza potencijala za razvoj LGBTIQ turizma u Crnoj Gori: Mišljenja i preporuke“ je rezultat višegodišnjeg rada i posvećenosti LGBT Forum Progres i njihovih partnera.

III TABELA ZA IZVJEŠTAVANJE

Oblast 1.DRUŠTVENO PRIHVATANJE LGBTI OSOBA	
STRATEŠKI CILJ 1	Unaprijeđeno društveno prihvatanje LGBTI osoba kroz snažniju podršku građana/ki ostvarivanju njihovih prava, jačanju nediskriminatornog karaktera sistema obrazovanja i eliminaciji diskriminacije u pogledu prava LGBTI osoba na sopstevnu kulturu.
Operativni cilj 1.1.	Podrška crnogorskih građana i građanki LGBTI osobama u borbi za ostvarivanje njihovih prava povećana za 10%.

Indikator		2018.			2021.				2023.		
“Nivo podrške građana i građanki LGBTI osobama u borbi za ostvarivanje njihovih prava povećan za 10% u odnosu na 2018. godinu”		43%			48%				53%		
Mjera 1.1.1.		Promovisati toleranciju i društvenu jednakost LGBTI osoba u sportu									
Indikator		2018.			2021.				2023.		
“Kampanjama obučeno 50% sportskih udruženja u Crnoj Gori”		0%			30%				50%		
Aktivnost	INDIKATOR REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realizacije AAA		Novi rok za realizaciju(uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Sredstva realizovana/izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja	

Uraditi informativne materijale kojima se promoviše tolerancija i društvena jednakost LGBTI osoba i distribuirati ih sportskim udruženjima u Crnoj Gori.	Distribucijom informativnih materijala obuhvaćeno 10% sportskih udruženja u Crnoj Gori.	Ministarstvo sporta i mladih	III kvartal	IV kvartal	Nerealizovano Zaključno sa decembrom 2019. godine sportske organizacije (nacionalni sportski savezi i sportski klubovi) okončale su obavezu usklađivanja rada, organizacije i opštih akata sa Zakonom o sportu (Sl.list CG br. 44/18). Konkretno, navedeno znači da Ministarstvo sporta i mladih tek po okončanju ovog procesa ima preciznu evidenciju i informaciju o broju sportskih organizacija koje su uskladile svoj rad, organizaciju i opšte akte sa Zakonom o sportu, odnosno o broju sportskih organizacija koje su upisane u Registar sportskih organizacija.	IV kvartal 2021	Budžet Ministarstva sporta/ 1500 EUR	0 Eura	Saglasno navedenom, tek su se okončanjem procesa usklađivanja stvorili uslovi za realizaciju predmetne mjere. Ministarstvo će u narednom dvogodišnjem periodu realizovati navedenu mjeru, kako bi se postigli zadati indikatori do 2021. godine, odnosno 2023. godine.
Mjera 1.1.2.		Edukovati sportske radnike za senzibilan rad sa LGBTI osobama							
Indikator		2018.			2021.			2023.	

“Obučeno 30% sportskih radnika angažovanih u sportskim organizacijama”		0%			18%				30%	
Aktivnost	INDIKATOR REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realizacije AAA	Novi rok za realizaciju(uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Sredstva realizovana/izvor finansiranja	Preporuke za naredni periodsprovođenja	
Organizovati radionice za obuku sportskih trenera za senzibilizaciju rad sa LGBTI osobama.	Radionice pohađalo najmanje 6% licenciranih sportski	Ministarstvo sporta i mladih	II kvartal	IV kvartal	Nerealizovano Prethodno obrazloženje odnosi se i na ovu aktivnost, iz razloga što se, do završetka procesa usklađivanja nije mogao znati precizan broj trenera koji će biti angažovan u sportskim organizacijama, upravo zbog toga što određeni broj lica nije mogao ispuniti uslove za obavljanje poslova trenera, koji su propisani Zakonom o sportu	III kvartal 2020.	Budžet Ministarstva sporta/ 1 500 EUR	0 Eura	Ministarstvo će u narednom dvogodišnjem periodu realizovati navedenu mjeru, kako bi se postigli zadati indikatori do 2021. godine, odnosno 2023. godine.	

	h trenera				(uslovi koji se odnose na trenera su sljedeći: stručna sprema i/ili godine iskustva, podaci iz kaznene i prekršajne evidencije, posjedovanje odgovarajućih licenci i slično)				
Mjera 1.1.5.		Edukovati starješine Vojske Crne Gore za senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama.							
Indikator		2018.		2021.				2023.	
“Obučeno 30% starješina u Vojsci Crne Gore”		0%		18%				30%	
Aktivnost	INDIKA TORI REZULT ATA i postign ute vrijedn osti na kraju izvješta jnog perioda	Instit ucije odgo vorn e za sprov ođen je aktiv nosti	Dat um po čet ka	Datu m završ etka	Status realizacije	Novi rok za realiz aciju (uz odgov arajuć e obrazl oženj e)	Sredstva planirana za sprovođenj e aktivnosti/ planiraniiz vor finansiranj a	Sredstv a realizo vana/iz vor finansij ranja	Preporuke za naredni period sprovođenja

Orgnizovati radionicu za obuku 6% starješina u Vojsci Crne Gore za senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama.	Edukovano najmanje 6% starješina u Vojsci Crne Gore	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	III kvartal	III kvartal	Nerealizovano Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je uputilo dopis Generalštabu Vojske CG za dostavljanje informacije o ukupnom broju starješina Vojske CG, kako bi se odredio procenat starješina Vojske koji će pohađati obuku. S obzirom da je NVO "Queer Montenegro" ovu aktivnost predvidjela projektom, a koji je odobren tek krajem decembra 2019. godine, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je odgodilo realizaciju ove aktivnosti za I kvartal 2020. godine.	I kvartal 2020.	Budžet Ministarstva za ljudska i manjinska prava/1.500Eur	0 eura	Ministarstvo će u narednom periodu prikupiti neophodne podatke o broju starješina Vojske od strane Generalstabu Vojske CG, nakon čega će se pristupiti organizaciji navedene radionice.
Mjera 1.1.6.		Informisati pripadnike Vojske Crne Gore o međunarodnim standardima ljudskih prava LGBTI osoba							
Indikator "40% aktivnog sastava Vojske Crne Gore informisano o međunarodnim standardima ljudskih prava LGBTI osoba"	2018.				2021.				2023.
	0%				24%				40%
Aktivnost	INDIKATORI REZULT	Institucije odgov	Datum	Datum	Status realizacije AAA	Novi rok za realiz	Sredstva planirana za	Sredstva realizo	Preporuke za naredni period sprovođenja

[illegible]

Indikator “Organizovan o 10 fokus grupa sa roditeljima LGBTI osoba”	2018.				2021.				2023.	
	0%				60%				100%	
Aktivnost	INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za spровоđenje je aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realizacije AAA	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana za spровоđenje aktivnosti/ planirani izvor finansiranja	Sredstva realizovana /izvor finansiranja	Preporuke za naredni period spровоđenja	
Organizovati dvije fokus grupe sa roditeljima LGBTI osoba u vezi sa	Održane dvije fokus grupe	Ministarstvo rada i socijalnog starenja	II kvartal	IV kvartal	Nerealizovano Nisu organizovane dvije fokus grupe sa roditeljima LGBTI osoba u vezi sa osiguravanjem podrške LGBTI djeci, iz razloga što CSR nemaju podatke o roditeljima LGBTI osoba, a CSR se	I-II kvartal 2020.	Budžet Ministarstva rada i socijalnog starenja/ nisu potrebna	0 eura	MRSS će u I kvartalu 2020. godine dostaviti zahtjeve NVO kako bi dobili podatke o roditeljima LGBTI osoba. Nakon dobijanja podataka u I i II kvartalu u saradnji sa NVO organizovaće se dvije	

obezbjeđenje podrške LGBTI djeci.					navedena kategorija nije obraćala sa zahtjevom za pružanje podrške.		finansijska sredstva		fokus grupe sa roditeljima LGBTI osoba u vezi sa obezbjeđenjem podrške LGBTI djeci.
Mjera 1.1.8.		Uspostaviti nacionalnu fokal point mrežu predstavnika lokalnih samouprava za promociju ljudskih prava LGBTI osoba							
Indikator “Uspostvaljena nacionalna fokal point mreža predstavnika lokalnih samouprava za promociju ljudskih prava LGBTI osoba”	2018.				2020.				2023.
	0%				100%				
Aktivnost	INDIKATORI REZULTATI i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realizacije AAA	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Sredstva realizovana /izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja

	perioda								
Organizovati konsultativne sastanke sa predstavnicima lokalne samouprave u vezi sa formiranjem nacionalne fokal point mreže	Održan konsultativni sastanak sa predstavnicima lokalnih samouprava	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	III kvartal	III kvartal	Realizovano Održani sastanci sa predstavnicima lokalnih samouprava, na kojima su okvirno predstavljeni ciljevi i način funkcionisanja fokal point mreže.		Budžet Ministarstva za ljudska i manjinska prava/400 Eur	Budžet MLJMP /400 Eura	
Operativni cilj 1.2.		Unaprijeđen kvalitet i nediskriminatorni karakter sistema obrazovanja u Crnoj Gori							
Indikator “Stepen diskriminacije LGBTI osoba u oblasti obrazovanja smanjen za 10% u odnosu na 2018. godinu”		2018.			2021.			2023.	
		19%			14%			9%	
Mjera 1.2.1.		Edukovati nastavno osoblje u osnovnim i srednjim školama o pravima LGBTI osoba.							

Indikator		2018.				2021.				2023.
“Najmanje 15% nastavnog osoblja je edukovano o pravima LGBTI osoba.”		0%				9%				15%
Aktivnost	INDIKATORI REZULTATI i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije	Datum početka	Datum završetka	Status realizacije AAA	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Sredstva realizovana /izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja	
Organizovati radionice za edukaciju 3% nastavnog osoblja u svakoj osnovnoj i	Po 3% nastavnog osoblja iz svake osnovne i srednje škole je	Ministarstvo prosvjete	II kvartal	IV kvartal	Djelimično realizovano Oko 1.5% nastavnog osoblja iz svake osnovne i srednje škole iz opština Bar, Cetinje, Bijelo Polje, Ulcinj, Tivat, Danilovgrad, Herceg Novi, Podgorica, Berane i Rožaje, edukovano o pravima LGBTI osoba kroz četiri jednodnevna seminara na temu “Obrazovanje za demokratsko građansko i ljudska prava”.	IV kvartal 2020	Budžet Ministarstva prosvjete/ 1000 EUR	Budžet Ministarstva prosvjete/ 1.500 €	Ministarstvo prosvjete će u narednom period uputiti Zavodu za školstvo zahtjev za dostavljanje broja nastavnog osoblja koji će biti obuhvaćeni ovim obukama.	

srednjoj školi o pravima LGBTI osoba	edukovano o pravima LGBTI osoba				(Ukupno 90 nastavnika, od čega je 53 nastavnika iz osnovnih škola i 37 nastavnika iz srednjih škola. U osnovnim školama ima 4500 aktivnih nastavnika, dok u srednjim 2500 nastavnika.				
Mjera 1.2.2.		Edukovati stručne saradnike u osnovnim i srednjim školama za pružanje psiho-socijalne podrške u procesu prihvatanja i integracije LGBTI učenika.							
Indikator “Obučeno 100% stručnog osoblja za pružanje psiho-socijalne podrške u procesu prihvatanja i integracije LGBTI učenika.”	2018.				2021.				2023.
	33%				74%				100%
Aktivnost	INDIKATORI REZULTATI i postignute vrijednosti na kraju	Institucije odgovornost za sprovođenje	Datum početka	Datum završetka	Status realizacije AAA	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani	Sredstva realizovana /izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja

	izvještajnog perioda	aktivnosti				obrazloženje)	izvor finansiranja		
Organizovati edukativnu radionicu za stručno osoblje u osnovnim i srednjim školama za pružanje psiho-socijalne podrške uprocesu prihvatanja i integracije LGBTI učenika	Edukovano 9% stručnog osoblja u osnovnim i srednjim školama edukovano za pružanje psiho-socijalne podrške u procesu uprivanja i integracije	Ministarstvo prosvjete	II kvartal	IV kvartal	Realizovano Edukovano 17% stručnog osoblja u osnovnim školama i 25% stručnog osoblja u srednjim školama na temu "Obrazovanje za demokratsko građansko i ljudska prava" iz opština Bar, Cetinje, Bijelo Polje, Ulcinj, Tivat, Danilovgrad, Herceg Novi, Podgorica, Berane i Rožaje. Na ovim seminarima prisustvovalo je 40 PP službi. Iz osnovnih škola je bilo 25 stručnih saradnika, kao i 15 stručnih saradnika iz srednjih škola. U osnovnim školama ima 150 aktivnih PP službi, dok u srednjim školama 60.		Budžet Ministarstva prosvjete/ 1000 EUR	Budžet Ministarstva prosvjete/ 1000€	

	LGBTI učenika									
Mjera 1.2.3.		Sprovesti istraživanje o nasilju među vršnjacima po osnovu seksualne orijentacije, rodnog identiteta i/ili interseksualnih karakteristika u obrazovnim ustanovama								
Indikator		2018.			2019.				2023.	
“Urađeno istraživanje o nasilju među vršnjacima po osnovu seksualne orijentacije, rodnog identiteta i/ili interseksualnih karakteristika u obrazovnim ustanovama.”		0%			100%					
Aktivnost	INDIKATORI	Institucije	Datum po	Datum	Status realizacije		Novi rok za	Sredstva planirana	Sredstva	Preporuke za naredni period

	REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	odgovorne za sprovođenje aktivnosti	četka	završetka	AAA	realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	realizovana /izvor finansiranja	sprovođenja
Sprovesti istraživanje o nasilju među vršnjacima po osnovu seksualne orijentacije, rodnog identiteta i/ili interseksualnih karakteristika u obrazovnim	Urađeno istraživanje	Ministarstvo prosvjete	I kvartal	IV kvartal	Realizovano NVO Asocijacija Spektra, u partnerstvu sa NVO Pedagoški centar i u saradnji sa Ministarstvom prosvjete i Zavodom za školstvo, realizovala je projekat Akcija za TRANSformaciju škola, kroz koji je kreirano istraživanje "M. Vlahović, J. Ulićević. Da odzvoni nasilju: Smjernice za kreiranje sigurnog školskog prostora za rodne različitosti. Izvještaj o diskriminaciji transrodnih i rodno varijantnih učenika/ca u srednjim školama Crne Gore. Asocijacija Spektra. 2019.", online na: https://asocijaciaspektra.files.wordpress.com/2019/10/izvjestaj-da-odzvoni-nasilju-press-final.pdf		Budžet Ministarstva prosvjete/500Eura	"Asocijacija Spektra"/4800Eura	Uraditi istraživanje o nasilju među vršnjacima po osnovu interseksualnih karakteristika.

ustanovama					U okviru projekta “Koalicija protiv vršnjačkog nasilja u crnogorskim školama” koji sprovode Udruženje Roditelji, NVO Juventas, Unija srednjoškolaca Crne Gore i Centar za podršku lokalnog i regionalnog razvoja (CeP) uz finansijsku podršku Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, krajem 2018. godine sprovedeno je istraživanje u osnovnim i srednjim školama u Crnoj Gori, kojim su obuhvaćeni učenici, roditelji i nastavno osoblje. Rezultati ovog istraživanja su korišteni tokom 2019. godine i rađeno je i zagovaranje u odnosu na iste. Istraživanjem je obuhvaćeno 75 osnovnih i 41 srednja škola u Crnoj Gori.				
Mjera 1.2.4.		U sistemu praćenja i prevencije pojave nasilja među vršnjacima senzibilisati kadar i razviti sistem za prepoznavanje nasilja koje ima porijeklo u seksualnoj orijentaciji, rodnom identitetu i/ili interseksualnim karakteristikama u svim obrazovnim ustanovama.							
Indikator Razvijen sistem za prepoznavanje nasilja koje ima porijeklo u seksualnoj orijentaciji, rodnom identitetu i/ili interseksualnim karakteristikama u	2018.		2020.				2023.		
	0%		100%						

svim obrazovnim ustanovama									
Aktivnost	INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije	Datum početka	Datum završetka	Status realizacije AAA	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Sredstva realizovana /izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
Razviti sistem za prepoznavanje i praćenje pojave nasilja među vršnjacima po osnovu seksualne orijentacije,	Razviti sistem za prepoznavanje i praćenje pojave nasilja među	Ministarstvo prosvjete	I kvartal	IV kvartal	Realizovano U svim školama formirani su timovi za prevenciju bilo kog vida vršnjačkog nasilja. Pri Ministarstvu prosvjete formiran je Tim za praćenje pojave nasilja i vandalizma, koji će se sastajati kvartalno ili po potrebi. Otvorena je i SOS linija direktno u Ministarstvu prosvjete a zadužena je i osoba koja će primati pozive. Takođe, imenovana je i osoba u Zavodu za školstvo koja će se baviti vršnjačkim nasiljem. Broj telefona na koji		Budžet Ministarstva prosvjete/500 Eura	0 Eura	

rodnog identiteta i/ili interseksualnih karakteristika u svim obrazovnim ustanovama.	vršnjaci ma po osnovu seksualne orijentacije,rodnog identiteta i/ili interseksualnih karakteristika u svim obrazovnim ustanovama				se mogu prijaviti slučajevi nasilja i vandalizma je :080 777 777. Obaveza škola je da u informaci (MEIS) sistem unose informacije o slučajevima nasilja i počinjenim štetama, kao i o preduzetim mjerama. Navedene aktivnosti realizovane su u saradnji sa NVO "Udruženje roditelji".				
* Napomena:	Mjera 1.2.4. nije bila predviđena AP za 2019. godinu								
Mjera 1.2.6.	Kontinuirano sprovoditi kampanje za promociju tolerancije i nenasilja među školskom populacijom								
Indikator	2018.	2021.					2023.		
"Kampanjama obuhvaćeno 30% učenika srednjih škola na godišnjem nivou"	0%	60%					30%		

Aktivnost	INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realizacije AAA	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/ planirani izvor finansiranja	Sredstva realizovana /izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
Uraditi informativne materijale kojima se promoviše tolerancija i nenasilje prema LGBTI vršnjacima i distribuirati ih školskoj populaciji u	Distribucijom informativnih materijala obuhvaćeno 30% školske populacije u osnovnim i srednjoj	Ministarstvo prosvjete	I kvartal	IV kvartal	Kontinuirano Ministarstvo prosvjete, u saradnji sa Zavodom za školstvo, uradilo je informativni materijal koji ima za cilj da na jasan, činjeničan i tačan način nastavnom kadru omogući obradu tema koje se posredno i neposredno odnose na LGBT tematiku. Ovaj materijal je distribuiran svim osnovnim i srednjim školama i realizuje se kao dopunski dodatni materijal kroz predmetne programe Biologija, Psihologija, Sociologija.		Budžet Ministarstva prosvjete/500 Eura	0 Eura	

osnovnim i srednjim školama.	m školama.				Takođe, građansko vaspitanje kao izborni predmet izabralo je oko 5000 čenika/ca osnovnih i srednjih škola za školsku 2019/2020 godinu.				
Operativni cilj 1.3.		Eliminisana diskriminacija LGBTI osoba u pogledu prava na sopstvenu kulturu i na autentični kulturni izraz							
Indikator		2018.		2021.				2023.	
“Stepen diksriminacije LGBTI osoba u pogledu prava na sopstvenu kulturu smanjen na nultu vrijednost u odnosu na 2018. godinu.”		13.7%		6%				0%	
Mjera 1.3.1.		Uputiti preporuke javnom TV servisu sa akcentom na osnaživanje afirmacije vrijednosti tolerancije i društvenog prihvatanja LGBTI osoba.							
Indikator		2018.			2021.			2023.	
“Izrađene preporuke i dostavljene javnomTV servisu (1 godišnje)”		0%			60%			100 %	

Aktivnost	INDIKATORI REZULTATI i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realizacije AAA	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/ planirani izvor finansiranja	Sredstva realizovana /izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
Urađene i distribuirane preporuke javnom TV servisu sa akcentom na potrebi obogaćivanja programskog sadržaja kojim se afirmišu principi	Urađene i distribuirane preporuke.	Ministarstvo kulture	III kvartal	III kvartal	Djelimično realizovano Napravljene su smjernice za realizaciju aktivnosti, formiran tim unutar Ministarstva koji će biti zadužen za izradu preporuka. S obzirom da se prvi put realizuje aktivnost ovog tipa, izradi preporuka se pristupilo na temeljan i studiozan način što je dovelo do toga da se usvajanje završnog materijala prolongira.	II-IV kvartal 2020.	Budžet Ministarstva kulture/ Nisu potrebna finansijska sredstva.	0 Eura	Izrađen nacrt smjernica, a dalji koraci biće usmjereni na interno razmatranje i eventualna dopuna i distribucija javnom TV servisu

tolerancije prema LGBTI osobama.									
Mjera 1.3.2.		Nabaviti 5000 publikacija koje se tematski bave LGBTI osobama i kulturnim identitetima koji afirmišu njihovo društveno prihvatanje i distribuirati ih školama u Crnoj Gori.							
Indikator “Nabavljeno i distribuirano 5000 publikacija”	2018.				2021.				2023.
	0%				100%				
Aktivnost	INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije	Datum početka	Datum završetka	Status realizacije AAA	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Sredstva realizovana /izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja

Nabaviti 1000 publikacija koje se tematski bave LGBTI osobama i kulturnim identitetima koji afirmišu njihovo društveno prihvatanje i distribuirati ih školama u centralnoj regiji Crne Gore	Distribuirano 1000 primjeraka publikacije	Ministarstvo kulture	II kvartal	II kvartal	Realizovano Materijal u saradnji sa Ministarstvom za ljudska i manjiska prava distribuiran svim srednjim školama u centralnoj regiji Crne Gore. Link: http://www.mku.gov.me/vijesti/209189/Promocija-Queer-zbornika.html NVO “35mm” je u sklopu projekta koje je finansiralo MLJMP objavilo 9 različitih tekstova o životima LGBTIQ osoba u Crnoj Gori u različitim medijima u Crnoj Gori, kao i na sajtu NVO „35mm“ i društvenim mrežama. Takođe, NVO “35mm” je objavila, promovisala i distribuirala publikaciju „Zaustavimo začarani krug mržnje i nasilja“. Link: http://www.nvo35mm.org/zaustavimo-zacarani-krug-mrznje-i-nasilja/		Budžet Ministarstva kulture/ 500 € Budžet Ministarstva za ljudska i manjiska prava/ 500 €	Budžet Ministarstva kulture / 500 € Budžet Ministarstva za ljudska i manjiska prava/ 500 € Budžet NVO “35mm” kroz projekat koji je finansiralo MLJMP /1.970 Eura	
Mjera 1.3.3.		Organizovati izložbe umjetničkih radova LGBTI osoba.							
Indikator		2018.		2021.		2023.			
“Održano 5 izložbi (1 godišnje)”									

		0%				60%			100%		
Aktivnost	INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realizacije AAA	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Sredstva realizovana /izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja		
Realizovati najmanje jednu izložbu umjetničkih radova LGBTI osoba u lokalnim samoupravama na sjeveru Crne Gore	Održana najmanje jedna izložba	Ministarstvo kulture	III kvartal	IV kvartal	Nerealizovano Usljed preklapanja termina aktivnosti sa već postojećim programima u opštinama u kojima je inicijalno planirano održavanje izložbe donijeta je odluka da se izložba održi u narednoj godini.	III-IV kvartal 2020	Budžet Ministarstva kulture/ 1000 €	O Eura	Uputiti dopis nadležnim institucijama u lokalnim samoupravama na sjeveru kako bi se utvrdili termini izložbe, precizirao koncept i obim izložbe, uradila selekcija radova i autora, izrada promotivnog materijala i priprema press kit materijala.		
Mjera 1.3.4.		Promocija Zbornika radova o queer teoriji.									

Indikator		2018.				2019.				2023.
“Realizovan najmanje 1 panel”		0%				100%				
Aktivnost	INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realizacije AAA	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Sredstva realizovana /izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja	
Realizovati najmanje 1 panel na kome će biti prezentovan Zbornik radova o queer teoriji.	Realizovan najmanje 1 panel	Ministarstvo kulture u saradnji sa NVO Hiperion	II kvartal	IV kvartal	Realizovano Panel je okupio neka od najznačajnijih imena iz ove oblasti iz regiona i imao dobar prijem kod stručne i laičke javnosti. Na forumu je obezbijeđeno učešće priređivača Dušana Maljkovića, filozofa, queer teoretičara i prevodioca iz Beograda. koji je okupljenima predstavio koncept izdanja. Predstavnik Ministarstva kulture, savjetnik za književnost Marinko Vorgić, je govorio o ideji Ministarstva da kroz ovakvo jedno		Budžet Ministarstva kulture/ 1000 €	Budžet Ministarstva kulture / 1000 € KVIR MONT ENEGR O od projekt a koji je		

				izdanje pokrene svojevrsnu ediciju koja će poslužiti kao teorijska podloga za dalje senzibilisanje aktivista koji se bave ovim temama. Link:http://www.mku.gov.me/vijesti/20189/Promocija-Queer-zbornika.html NVO Kvir Montenegro je održao četiri panel diskusije "Razgovor o kvir književnosti" u sklopu projekta "Integrirani i sistemski pristup poboljšanju kvaliteta LGBT osoba u Crnoj Gori", a koji sprovedi u partnerstvu sa NVO Juventas. Panel diskusije su održane u Podgorici, Mojkovcu, Kolašinu i Kotoru. Na panelu se diskustovalo o kvir književnosti, a promovisao se i Zbornik radova kratkih kvir priča sa drugog regionalnog konkursa "Dužnost slobode". Takođe, NVO Kvir Montenegro organizovao je panel diskusiju na temu regionalne kvir književnosti u PR Centru u okviru projekta "Doprinos razvijanju kvir umjetničke scene u Crnoj Gori". Na panelu su učestvovali dobitnici prve tri nagrade sa drugog regionalnog konkursa za najbolju kratku kvir priču "Dužnost slobode".			finansirala Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori/2500,00 € KVIR MONTENEGRO od projekta koji je finansiralo Ministarstvo kulture /270,00 €	
--	--	--	--	--	--	--	---	--

Mjera 1.3.5.		Pisanje, priprema i štampa, kao i prevođenje publikacija kojima se afirmišu ljudska prava LGBTI osoba i promovišu kulturni izrazi koji doprinose afirmaciji principa tolerancije i društvenog prihvatanja LGBTI osoba.							
Indikator		2018.				2021.			2023.
“Izrada i štampa najmanje 1 publikacije na godišnjem nivou.”		0%				60%			100%
Aktivnost	INDIKATOR REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realizacije AAA	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Sredstva realizovana /izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
Štampa Zbornika radova o queer teoriji	Odštampano 1000 primjeraka Zbornika	Ministarstvo kulture	I kvartal	I kvartal	Realizovano Odštampan je predviđeni tiraž Zbornika radova o Queer teoriji.		Budžet Ministarstva kulture/ 3000 €	Budžet Ministarstva kulture / 3000 €	

	radova o queer teoriji.									
Mjera 1.3.6.		Sufinansiranje programa i projekata NVO-a koji promovišu i afirmišu prava LGBTI osoba je kroz konkurs Ministarstva kulture za NVO sektor								
Indikator “Realizovano najmanje 5 godišnjih Javnih konkursa za finansiranje projekata/programa NVO-a (1 godišnje)”		2018.		2019.		2020.	2021.	2022.		2023.
		0%				100%	100%	100%		100%
Aktivnost	INDIKA TORI REZULT ATA i postign ute vrijedn osti na kraju izvješt ajnog period a	Institu cije odgov orne za sprov ođenj e aktivn osti	Dat um po čet ka	Dat um zavr šetk a	Status realiza cije AAA		Novi rok za realizacij u (uz odgovara juće obrazlože nje)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planir ani izvor finansiranja	Sredstva realizovana /izvor finansijranj a	Preporuke za naredni period sprovođenja
Sufinansira ti programe/	Broj sufinan siranih	Minist arstvo	I-IV	I-IV	Realizovano			Budžet Ministarstva kulture/	Budžet Ministarstv	

projekte NVO-a koji promovišu i afirmišu prava LGBTI osoba kroz Javni konkurs	programa i projekata na konkursu. Finansirana dva projekta u okviru Konkursa za NVO organizacije	kulture	kvalitet	kvalitet	Projekti NVO u oblastima umjetnosti i kulture finansirani putem javnog konkursa Ministarstva kulture u 2019. godini, koji se odnose na LGBT i transrodne osobe: „Doprinos jačanju i afirmaciji queer kulturne scene kao društveno angažovane umjetnosti“, u iznosu 12.000,00 eura, koji će realizovati LGBTIQ Asocijacija Queer Montenegro, u partnerstvu sa NVO Spektra, Podgorica „Afirmisanje rodnih različitosti kroz kulturu“, u iznosu 12.000,00 koji će realizovati NVO Asocijacija Spektra, u partnerstvu sa NVO Juventas.			a kulture/ 24.000Eura	
Napomena:		Mjera 1.3.6. nije bila predviđena AP za 2019. godinu							

Oblast 2.BEZBJEDNOST I ZAŠTITA LJUDSKIH PRAVA LGBTI OSOBA			
STRATEŠKI CILJ 2	Unaprijeđen normativni okvir i njegova primjena za zaštitu ljudskih prava LGBTI osoba		
Operativni cilj 2.1.	Podignut nivo obučenosti policijskih službenika za efikasnu i efektivnu primjenu normativnog okvira za zaštitu ljudskih prava LGBTI osoba.		
Indikator "Broj uspješno procesuiranih slučajeva diskriminacije i nasilja nad LGBTI osobama pred policijskim organima povećan za 20% u odnosu na 2018. godinu."	2018.	2021.	2023.
	*	10%	20%

Mjera 2.1.1.		Edukovati pripadnike policije za senzibilan rad sa LGBTI osobama.							
Indikator “Podignut obuhvat obučених pripadnika policije za senzibilan rad sa LGBTI osobama na 15%”		2018.		2021.			2023.		
		5%		11%			15%		
Aktivnost	INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realiza cije AAA	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Sredstva realizovana /izvor finansiranja	Preporuk e za naredni period sprovođe nja
Realizovati edukativne radionice za pripadnike policije za senzibilan rad sa LGBTI osobama iz sjevernog regiona Crne Gore.	Edukovano 40 pripadnika policije za senzibilan rad sa LGBTI osobama.	Ministarstvo unutrašnjih poslova	I kvartal	IV kvartal	Realizovano Ministarstvo unutrašnjih poslova je održalo ukupno 9 obuka za pripadnike policije, na kojima je ukupno edukovano 113 pripadnika policije iz sjevernog regiona za senzibilan rad sa LGBTI osobama . Nevladine organizacije LGBTIQ Socijalni Centar i Građanska alijansa u sklopu projekta “Unapređenje kvaliteta života		Budžet Uprave policije/ 1 600 EUR	Budžet MUP-a / 900 EUR Budžet Socijalnog centra preko projekta koji je finansiralo MLJMP/ 2.082 Eura Budžet NVO “Građanska alijansa” preko projekta koji je finansiralo MLJMP/ 1,288.45 EUR	

					LGBTIQ osoba na lokalnom nivou kroz izgradnju kapaciteta policije, tužilaštva i lokalnih samouprava", koji je finansiralo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, realizovale su obuke sa pripadnicima/ama Uprave policije iz sjevernog regiona (33 službenika/ce UP, i to 12 iz Bijelog Polja, 10 iz Pljevalja, 10 iz Nikšića i 1 iz Šavnika). Policijski službenici/ce su obučeni za senzibilan rad sa LGBTI osobama kao i za specifičnosti procesuiranja zločina iz mržnje prema LGBTI osobama.				
Mjera 2.1.2.		Edukovati pripadnike policije za procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBTI osobama.							
Indikator		2018.		2021.		2023.			
"Podignut obuhvat obučanih pripadnika policije za procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBTI osobama na 10%"		0%		6%		10%			

Aktivnost	INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realiza cije AAA	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Sredstva realizovana /izvor finansijiranja	Preporuk e za naredni period sprovođe nja
Realizovati edukativne radionice za pripadnike policije za procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBTI osobama iz centralnog regiona Crne Gore.	Edukovano 40 pripadnika policije za procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBTI osobama.	Ministarstvo unutrašnjih poslova	I kvartal 2019.	IV kvartal 2019.	Realizovano Ministarstvo unutrašnjih poslova organizovalo je 2 obuke, kojim je edukovano 26 pripadnika policije iz centralnog regiona za procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBTI osobama . Nevladine organizacije LGBTIQ Socijalni Centar i Građanska alijansa u sklopu projekta “Unapređenje kvaliteta života LGBTIQ osoba na lokalnom nivou, kroz izgradnju kapaciteta policije, tužilaštva i lokalnih samouprava”, koje je		Budžet Uprave policije/ 3 300 EUR	Budžet MUP-a/ 900 EUR KVIR MONTENEGRO u okviru projekta koji je finansirala Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori/ 4700,00 € Budžet NVO “Građanska alijansa” preko projekta koji je finansiralo MLJMP/veza sa mjerom 2.1.1.	

					finansiralo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, realizovale su obuke sa pripadnicima/ama Uprave policije iz centralnog regiona (4 službenika iz CB Cetinje). Policijski službenici/ce su obučeni za senzibilan rad sa LGBTI osobama kao i za specifičnosti procesuiranja zločina iz mržnje prema LGBTI osobama. NVO KVir Montenegro i NVO Juventas, u saradnji sa Centrom za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu i z podršku Asocijacije Spektra, su organizovali obuku za sudije, tužioce i policijske službenike “Unapređenje znanja nosioaca pravosudne funkcije o međunarodnim standardima ljudskih prava LGBT osoba”.				
--	--	--	--	--	---	--	--	--	--

					Seminaru prisustvovalo je 9 policijskih službenika.				
Mjera 2.1.3.		Edukovati pripadnike policije u Grupi za borbu protiv visokotehnološkog kriminala SKP-a u Upravi policije za suzbijanje govora mržnje na internetu.							
Indikator “Edukovani pripadnici policije u Grupi za borbu protiv visokotehnološkog kriminala SKP-a u Uprave policije za suzbijanje govora mržnje na internet”		2018.				2020.		2023.	
		0%				100%			
Aktivnost	INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realiza cije AAA	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Sredstva realizovana /izvor finansijranja	Preporuk e za naredni period sprovođe nja
Edukovati pripadnike policije u Grupi za borbu protiv visokotehnološkog kriminala SKP-a u Uprave policije za suzbijanje govora mržnje na internetu	Broj polaznika i broj održanih obuka	Ministarstvo unutrasnjih poslova	I kvartal 2019.	IV kvartal 2019.	Realizovano Ministarstvo unutrasnjih poslova organizovalo je 2 obuke, kojim je edukovano 28 pripadnika policije u Grupi za Borbu protiv visokotehnološkog kriminala		Budžet Uprave policije/ 3 300 EUR	Budžet MUP-a/ 1 500 EUR	

					SKP-a i Odjeljenja za telekomunikacione i elektronske tehnologije za suzbijanje govora mržnje na internetu.				
Napomena:			Mjera 2.1.3. nije bila predviđena AP za 2019. godinu						
Mjera 2.1.4.		Kontinuirano realizovati dijalog Uprave policije i LGBTI zajednice o pitanjima bezbjednosti LGBTI osoba							
Indikator “Održana najmanje 4 sastanka Tima povjerenja na godišnjem nivou”		2018.		2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	
		0%		100%	100%	100%	100%	100%	
Aktivnost	INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realiza cije AAA	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Sredstva realizovana /izvor finansiranja	Preporuk e za naredni period sprovođe nja
Realizovana najmanje 4 sastanka Tima povjerenja Uprave policije i LGBTI zajednice.	Održana 4 sastanka Tima povjerenja Uprave policije i LGBTI zajednice	Uprava policije	I kvartal	IV kvartal	Realizovano Tim povjerenja Uprave policije i LGBTI zajednice održao je šest redovnih i dvije vanredne sjednice. Tim je razmatrao pitanja od važnosti za LGBTI zajednicu i donosio mišljenja i zaključke u vezi sa		Budžet Uprave policije/ 400 EUR	Budžet Uprave policije/ 400 EUR	

					stanjem uživanja prava pripadnika LGBTI zajednice. Tim je zadovoljan saradnjom Uprave policije, MUP-a i LGBTI zajednice. Tim je realizovao posjetu Centru bezbjednosti Budva na kojem su članovi Tima povjerenja upoznali starješinski sastav i službenike CB Budva sa aktivnostima Tima povjerenja i pravima LGBTI zajednice.				
Mjera 2.1.6.		Izraditi smjernice za postupanje policijski službenika tokom procesuiranja slučajeva zločina iz mržnje prema LGBTI osobama							
Indikator “Urađene smjernice za postupanje policijski službenika tokom procesuiranja slučajeva zločina iz mržnje prema LGBTI osobama”		2018.				2020.		2023.	
		0%				100%			
Aktivnost	INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realiza cije AAA	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Sredstva realizovana /izvor finansijranja	Preporuk e za naredni period sprovođe nja

Izraditi smjernice za postupanje policijski službenika tokom procesuiranja slučajeva zločina iz mržnje prema LGBTI osobama	Urađene smjernice za postupanje policijski službenika tokom procesuiranja slučajeva zločina iz mržnje prema LGBTI osobama	Ministarstvo unutrasnjih poslova	I kvartal	IV kvartal	Realizovano Uprava policije je, za potrebe publikacije NVO 35 mm, u 2019. godini uradila i korisnicima proslijedila preporuke i smjernice LGBT osobama u slučaju fizičkog nasilja zbog pretpostavljenog seksualnog identiteta, koje će ova NVO objaviti. Takođe, 2017. godine je izrađen Priručnik o postupanju policije u slučaju homo/transfobičnog nasilja, koji je NVO "Juventas" koristio u svom radu tokom 2019. godine.		Budžet Uprave policije/ 3 300 EUR	Budžet Uprave policije/ 3 300 EUR	
Napomena:		Mjera 2.1.6. nije bila predviđena AP za 2019. godinu							
Operativni cilj 2.2.		Podignut nivo obučenosti tužilaca za efikasnu i efektivnu primjenu normativnog okvira za zaštiti ljudskih prava LGBTI osoba							
Indikator		2018.			2021.			2023.	

“Broj uspješno procesuiranih slučajeva diskriminacije i nasilja nad LGBTI osobama pred Državnim tužilaštvom povećan za 20% u odnosu na 2018. godinu.”		*				10%			20%		
Mjera 2.2.2.		Edukovati tužioce za prepoznavanje i procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBTI osobama sa posebnim fokusom na primjeni člana 42a Krivičnog zakona Crne Gore.									
Indikator “Podignut obuhvat obučених tužilaca za procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBTI osobama na 30%”		2018.				2021.			2023.		
		8%				20%			30%		
Aktivnost	INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realiza cije AAA	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Sredstva realizovana /izvor finansiranja	Preporuk e za naredni period sprovođe nja		
Realizovati edukativnu radionicu za obuku 3% tužilaca za procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBTI osobama.	Edukovano 3% tužilaca za procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBTI osobama.	Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu	III kvartal	IV kvartal	Realizovano Edukovano 25% tužilaca Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu, u saradnji sa NVO Juventas i NVO Kvir Montenegro, uz podršku Asocijacije Spektra, organizovao		Budžet Centra za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu / 1 500 EUR	Budžet Centra/1.000Eura Budžet KVIR MONTENEGRO u okviru projekta koji je finansirala Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori/			

				je obuku za sudije i državne tužioce na temu: „Unaprijeđenje znanja nosilaca pravosudne funkcije o međunarodnim standardima ljudskih prava LGBT osoba“. Seminaru je prisustvovalo 9 državnih tužlaca. Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu organizovao je jednodnevni seminar za sudije i državne tužioce na temu “Član 14 Evropske konvencije o ljudskim pravima – zabrana diskriminacije” Seminaru je prisustvovalo 6 državnih tužilaca. Nevladine organizacije LGBTIQ Socijalni Centar i Građanska alijansa u sklopu projekta “Unapređenje kvaliteta života			Budžetska sredstva ista kao za Mjeru 2.1.2 Budžet Socijalnog centra preko projekta koje je finansiralo MLJMP /2082,00 Eura Budžet NVO “Građanska alijansa” preko projekta koje je finansiralo MLJMP /1,226.45 EUR	
--	--	--	--	--	--	--	--	--

					LGBTIQ osoba na lokalnom nivou, kroz izgradnju kapaciteta policije, tužilaštva i lokalnih samouprava” podržanog od strane Ministarstva za ljudska i manjinska prava realizovale su obuke sa tužiocima/teljama iz ODT Herceg Novi, ODT Kotor (4), ODT Cetinje (3), ODT Nikšić (4), ODT Bar (2), ODT Bijelo Polje (1). Ukupan broj obučenih tužilaca/teljki je 14				
Operativni cilj 2.3.		Podignut nivo obučenosti sudija za efikasnu i efektivnu primjenu normativnog okvira za zaštiti ljudskih prava LGBTI osoba.							
Indikator “Broj uspješno procesuiranih slučajeva diskriminacije i nasilja nad LGBTI osobama pred sudovima povećan za 20% u odnosu na 2018. godinu”		2018.		2021.		2023.			
		*		10%		20%			
Mjera 2.3.2.		Edukovati sudije za prepoznavanje i procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBTI osobama sa posebnim fokusom na primjeni člana 42a Krivičnog zakona Crne Gore.							
Indikator		2018.		2021.		2023.			

“Podignut obuhvat obučanih sudija za procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBTI osobama na 30%”		3%			20%			30%	
Aktivnost	INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realiza cije AAA	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Sredstva realizovana /izvor finansiranja	Preporuk e za naredni period sprovođe nja
Realizovati edukativnu radionicu za obuku 5% sudija za procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBTI osobama.	Edukovano 5% sudija za procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBTI osobama	Centar za obuku u i sudstvu državnom tužilaštvu	III kvartal	IV kvartal	Realizovano Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu, u saradnji sa NVO Juventas i NVO Kvir Montenegro, uz podršku Asocijacije Spektra, organizovao je obuku za sudije i državne tužioce na temu: „Unaprjeđenje znanja nosilaca pravosudne funkcije o međunarodnim standardima ljudskih prava LGBT osoba“. Seminaru je prisustvovalo dvoje sudija i 5 sudijskih savjetnika.		Budžet Centra za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu / 1 500 EUR	Budžet Centra/ 1.000Eura Budžet KVIR MONTENEGRO u okviru projekta koji je finansirala Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori/ Budžetska sredstva ista kao za Mjeru 2.1.2	

					Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu organizovao je jednodnevni seminar za sudije i državne tužioce na temu “Član 14 Evropske konvencije o ljudskim pravima – zabrana diskriminacije” Seminaru je prisustvovalo devet sudija i osam sudijskih savjetnika				
Operativni cilj 2.4.		Službenici u jedinicama lokalne samouprave su senzibilisani za rad sa LGBTI osobama i osposobljeni za primjenu Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola i zakona kojim se reguliše pravno prepoznavanje roda.							
Indikator “Žalbe građana i građanki na procesuiranje njihovih prava u skladu sa Zakonom o životnom partnerstvu lica istoga pola i zakona kojim se reguliše pravno prepoznavanje roda 5<.”		2018.			2021.		2023.		
		0%			50%		100%		
Mjera 2.4.3.		Senzibilisati zaposlene u organima lokalne samouprave za rad sa LGBTI osobama							
Indikator “Edukovano 10% službenika u svakoj crnogorskoj opštini”		2018.			2021.		2023.		
		1%<			60%		100%		

Aktivnost	INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realiza cije AAA	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Sredstva realizovana /izvor finansijranja	Preporuk e za naredni period sprovođe nja
Realizovati edukativnu radionicu za zaposlene u lokalnim samoupravama za senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama	Edukovano po 2% zaposlenih u svakoj crnogorskoj opštini.	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	I kvartal	IV kvartal	Realizovano Edukovano po 2% zaposlenih u svakoj crnogorskoj opštini , a u nekim opštinama i u većem procentu nego što je planirano.		Ministarstvo za ljudska i manjinska prava/ 3000 EUR	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava/ 3000 EUR Budžet Socijalnog centra preko projekta koje je finansiralo MLJMP/ 3.400 Eura + 100 Eura budžet Socijalnog centra KVIR MONTENEGRO u sklopu projekta koji finansiralo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava/ 190,00 €	

Operativni cilj 2.5.		Kreirane pretpostavke za efikasan monitoring primjene krivičnog i prekršajnog zakonodavstva sa aspekta zaštite LGBTI osoba od diskriminacije i nasilja.							
Indikator “Uspostavljen funkcionalan sistem monitoringa primjene krivičnog i prekršajnog zakonodavstva sa aspekta zaštite LGBTI osoba od diskriminacije i nasilja.”		2018.			2021.			2023.	
		0%			50%			100%	
Mjera 2.5.1.		Uraditi analizu primjene Zakona o zabrani diskriminacije sa aspekta zaštite LGBTI osoba od diskriminacije.							
Indikator “Urađena Analiza primjene Zakona o zabrani diskriminacije sa aspekta zaštite LGBTI osoba od diskriminacije.”		2018.			2019.			2023.	
		0%			100%				
Aktivnost	INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realiza cije AAA	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Sredstva realizovana /izvor finansijranja	Preporu ke za naredni period sprovođ enja

Uraditi analizu primjene Zakona o zabrani diskriminacije sa aspekta zaštite LGBTI osoba od diskriminacije.	Urađena Analiza primjene Zakona o zabrani diskriminacije sa aspekta zaštite LGBTI osoba od diskriminacije	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	I kvartal	IV kvartal	Djelimično realizovano S obzirom da je Savjet Evrope izrazio spremnost da "Horisontal fascility" projektom podrži ovu aktivnost, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava nije realizovalo ovu aktivnost u planiranom roku. Odabrani međunarodni i domaći eksperti su otpočeli proces izrade Analize. Misija koja prati ovaj projekat je održala sastanke sa relavantim instuticajama koje su prepoznate kao ključni implementatori Zakona o zabrani diskriminacije sa aspekta zaštite LGBTI osoba od diskriminacije.	I kvartal 2020. godine	Budžet Ministarstva za ljudska i manjinska prava/ 3000 EUR	O Eura	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava će dostaviti ekspertima i predstavnicima Savjeta Evrope svu neophodnu dokumentaciju, koja će doprinijeti što kvalitetnijoj izradi ove Analize.
Mjera 2.5.2.		Inicirati dijalog sa pravosudnim organima radi uspostavljanja funkcionalnog sistema za prikupljanje raščlanjenih podataka u vezi sa procesuiranim slučajevima zločina iz mržnje prema LGBTI osobama							
Indikator "Urađena Analiza uticaja obuka za procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBTI osobama"		2018.			2021.			2023.	
		0%			0%			100%	

Aktivnost	INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realiza cije AAA	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Sredstva realizovana /izvor finansiranja	Preporu ke za naredni period sprovođ enja
Realizovati konsultativni sastanak sa predstavnicima sudske vlasti radi definisanja neophodnih koraka za uspostavljanje funkcionalnog i raščlanjenog vođenja evidencije o procesuiranim slučajevima zločina iz mržnje prema LGBTI osobama	Realizovan najmanje jedan sastanak sa predstavnicima sudske vlasti na kome je razmatrano pitanje vođenja evidencije	Ministarstvo pravde	II kvartal	II kvartal	Realizovano Realizovan je sastanak sa predstavnicima sudske vlasti na kome je razmatrano pitanje vođenja evidencije. Razvoj novog sudskog informacionog sistema je u toku. Razvoj sistema se trenutno nalazi u fazi analize poslovnih potreba. Analizom je predviđeno da u sistemu posebno budu evidentirani predmeti zločina iz mržnje prema LGBTI osobama. Novi sistem bi trebao da bude razvijen do kraja ove godine, a implementiran u toku iduće godine.		Budžet Ministarstva pravde/ 100 EUR	0 Eura	Analiza se trenutno nalazi u draft verziji, očekujemo da bude usvojen a u narednom periodu. Analizom je predviđeno da u sistemu posebno budu evidentirani predmeti zločina

									iz mržnje prema LGBTI osobama a. Novi sistem bi trebao da bude razvijen do kraja ove godine, a impleme ntiran u toku iduće godine.
Operativni cilj 2.6.		Podignut nivo informisanosti LGBTI osoba o njihovim pravima garantovanim zakonima i instrumentima njihove zaštite							
Indikator “Najmanje 1000 LGBTI osoba informisano o njihovim zakonskim pravima i instrumentima njihove zaštite.”		2018.		2021.		2023.			
		0%		60%		100%			
Mjera 2.6.1.		Informisati LGBTI zajednicu o njihovim pravima u vezi sa krivično-pravnom i prekršajno-pravnom zaštitom od nasilja i diskriminacije.							
Indikator		2018.		2021.		2023.			

“Najmanje 1000 LGBTI osoba informisano o njihovim pravima u vezi sa krivično-pravnom i prekršajno-pravnom zaštitom od nasilja i diskriminacije.”		0%			60%			100%	
Aktivnost	INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realiza cije AAA	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Sredstva realizovana /izvor finansiranja	Preporu ke za naredni period sprovođ enja
Održati info sesije u saradnji sa NVO-ima na kojima su LGBTI osobe informisane o njihovim zakonskim pravima.	Najmanje 200 LGBTI osoba je informisano o njihovim zakonskim pravima .	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	III kvartal 2019.	IV kvartal 2019.	Realizovano U decembru 2019. godine , Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je u saradnji sa Ministarstvom pravde i Asocijacijom “Queer Montenegro”, održalo info sesiju u Drop in centru NVO “Juventas”, uz učešće velikog broja LGBTI zajednice, na kojoj su se članovi zajednice informisali o njihovim pravima u oblasti krivično-pravne i prekršajno-pravne zaštite od nasilja i diskriminacije . Zaključci sa ovog skupa su		Budžet Ministarstva za ljudska i manjinska prava/ 400 EUR	Budžet Ministarstva za ljudska i manjinska prava/ 602Eura NVO Spektra /2120 Eura LGBTIQ Socijalni Centar kroz projekat koji je finansiralo MLJMP / 1810,31Eura LGBT Forum Progres kroz projekat koji je finansiralo MLJMP / 852,33 Eura	

					distribuirani PR centru, koji je informisao širi krug LGBTI zajednice³ U zatvorenoj grupi u kojoj su članovi samo osobe iz LGBT zajednice informisano je 132 osobe o samom događaju, ali i ključnim preporukama i porukama koje se odnose na zakonska prava LGBTI osoba. Nevladine organizacije LGBT Forum Progres i LGBTIQ Socijalni Centar su kroz realizovane projekte i aktivnosti u kontinuitetu održavale info-sesije za namijenjene LGBTIQ zajednici. U periodu 2019.godine održane su 20 info sesija kojima je prisustvovalo 143 LGBTIQ osoba. Dodatno, u zatvorenim Facebook grupama zajednice različite informativne objave vidjelo je u				
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

³<http://www.mmp.gov.me/vijesti/219169/Edukovati-pripadnike-LGBT-zajednice-o-njihovim-pravima-u-slucajevima-diskriminacije-i-nasilja.html>

					prosijeku 150 individualnih korisnika. Dodatno, kroz niz vanprojektnih outreach i informativnih aktivnosti je obuhvaćeno još 50ak LGBTIQ osoba u manjim sredinama koje nemaju Facebook i/ili nisu dolazile u Podgoricu na aktivnosti. NVO Kvir Montenegro realizovao 9 radionica sa LGBTIQ zajednicom u okviru projekta "Ponosno ka jednakosti". Radionicama je prisustvovalo ukupno 60 LGBTI osoba (u prosjeku 20 učesnika po radionici). Radionice su bile organizovane na različite teme, a u okviru kojih su učesnici bili informisani o svojim ljudskim pravima. NVO Kvir Montenegro je organizovao sastanak sa predstavnicima Skupštine Crne Gore, na kojem su prisustvovali pripadnici LGBTIQ				
--	--	--	--	--	---	--	--	--	--

					zajednice. Na sastanku se diskutovalo o Zakonu o životnom partnerstvu lica istog pola, koji je trebao da bude usvojen krajem 2019. godine. Ovom prilikom su pripadnici LGBTIQ zajednice se informisali o njihovim pravima u odnosu na ovaj Zakon, ali i o zaštite LGBTIQ osoba od govora mržnje. NVO Spektra održala radionicu o sigurnosti na kojoj je prisustvovalo 11 transrodnih i rodno varijantnih osoba. Spektra je kreirala i informativni material o sigurnosti koji ima za cilj da informiše transrodne, rodno varijantne i interpolne osobe o mehanizmima zakonske zaštite u odnosu na bezbjednost. Transrodne i rodno varijantne osobe su redovno informisane o svojim pravima i kroz rad grupe samopodrške i servis individualnih konsultacija podržanih				
--	--	--	--	--	---	--	--	--	--

					dijelom godine od strane Ministarstva za ljudska i manjinska prava, dok drugim dijelom od stranih donatora.				
Operativni cilj 2.8.		Unaprijeđena primjena Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca kroz osnaživanje kapaciteta zaposlenih u službama koje vode postupak po zahtjevu za međunarodnu zaštitu, obavljaju poslove prihvata i smještaja stranaca koji traže međunarodnu zaštitu, azilanata, stranaca sa odobrenom supsidijarnom zaštitom i integracijom lica sa odobrenom međunarodnom zaštitom za rad sa LGBTI osobama							
Indikator “Manje od 5 prigovora LGBTI osoba na postupanje zaposlenih u službama koje vode postupak po zahtjevu za međunarodnu zaštitu, obavljaju poslove prihvata i smještaja stranaca koji traže međunarodnu zaštitu, azilanata, stranaca sa odobrenom supsidijarnom zaštitom i integracijom lica sa odobrenom međunarodnom zaštitom za rad sa LGBTI osobama”		2018.			2021.			2023.	
		*			5<			5<	
Mjera 2.8.1.		Edukovati zaposlene u službama koje vode postupak po zahtjevu za međunarodnu zaštitu, obavljaju poslove prihvata i smještaja stranaca koji traže međunarodnu zaštitu, azilanata, stranaca sa odobrenom supsidijarnom zaštitom i integracijom lica sa odobrenom međunarodnom zaštitom na temu „Progon po osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta i senzibilan rad sa ovom populacijom“							

Indikator “Edukovano 100% zaposlenih u službama koje vode postupak po zahtjevu za međunarodnu zaštitu, obavljaju poslove prihvata i smještaja stranaca koji traže međunarodnu zaštitu, azilanata, stranaca sa odobrenom supsidijarnom zaštitom i integracijom lica sa odobrenom međunarodnom zaštitom na temu „Progon po osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta i senzibilan rad sa ovom populacijom“		2018.			2019.			2023.	
		0%			100%				
Aktivnost	INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realiza cije AAA	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Sredstva realizovana /izvor finansiranja	Preporu ke za naredni period sprovođ enja
Edukovati zaposlene u službama koje vode postupak po zahtjevu za međunarodnu zaštitu, obavljaju poslove prihvata i	Edukovano 100% zaposlenih u službama koje vode postupak po zahtjevu za međunarodnu zaštitu, obavljaju poslove	Ministarstvo unutrašnjih poslova u saradnji sa međunarodnim organizacijama i NVO-ima	IV kvartal	IV kvartal	Realizovano 20 službenika (100%) Direkcije za azil, Direkcije za strance, Direkcije za prihvata stranaca koji traže međunarodnu zaštitu i Direkcije za integraciju stranaca koji su dobili međunarodnu zaštitu		Budžet MUP-a	Budžet MUP-a/ 150 eura Budžet NVO “Juventas”/ 160 eura	

smještaja stranaca koji traže međunarodnu zaštitu, azilanata, stranaca sa odobrenom supsidijarnom zaštitom i integracijom lica sa odobrenom međunarodnom zaštitom na temu „Progon po osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta i senzibilan rad sa ovom populacijom“	prihvata i smještaja stranaca koji traže međunarodnu zaštitu, azilanata, stranaca sa odobrenom supsidijarnom zaštitom i integracijom lica sa odobrenom međunarodnom zaštitom na temu „Progon po osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta i senzibilan rad sa ovom populacijom“.				edukovano una temu “Progon po osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta i senzibilan rad sa ovom populacijom”				
---	---	--	--	--	--	--	--	--	--

Oblast 3.PRISTUP RADU, USLUGAMA I SERVISIMA PODRŠKE

STRATEŠKI CILJ 3	Unaprijeđen pristup radu, uslugama i servisima podrške za LGBTI osobe.		
Operativni cilj 3.1.	Unaprijeđen pristup radu i efektivna zaštita prava LGBTI osoba u sferi radnih odnosa.		
Indikator	2018.	2021.	2023.

“Smanjen stepen diskriminacije LGBTI osoba u zapošljavanju za 10% u odnosu na 2018.g.”		36.7%		30%			25%		
Mjera 3.1.1.		Informisati poslodavce i sindikate u pogledu antidiskriminacione zaštite LGBTI osoba u sferi zapošljavanja i radnih odnosa.							
Indikator “Održano 5 tematskih sjednica Socijalnog savjeta (1 sjednica na godišnjem nivou) sa fokusom na antidiskriminacionu zaštitu LGBTI osoba u sferi zapošljavanja i radnih odnosa”		2018.		2021.			2023.		
		0%		60%			100%		
Aktivnost	INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realiza cije AAA	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Sredstva realizovana /izvor finansiranja	Preporu ke za naredni period sprovođ enja
Realizovana tematska sjednica Socijalnog savjeta sa fokusom na antidiskriminacionu zaštitu LGBTI osoba u sferi zapošljavanja i radnih odnosa.	Održana tematska sjednica Socijalnog savjeta sa fokusom na antidiskriminacionu zaštitu LGBTI osoba u sferi zapošljavanja i radnih odnosa	Ministarstvo rada i socijalnog staranja - Socijalni savjet	III kvartal	IV kvartal	Nerealizovano Tematska sjednica Socijalnog savjeta sa fokusom na antidiskriminacionu zaštitu LGBTI osoba u sferi zapošljavanja i radnih odnosa nije održana iz razloga što se Socijalni savjet fokusirao na socijalni dijalog o novom Zakonu o radu.	II-III kvartal 2020.	Nisu potrebna finansijska sredstva	0 Eura	Konsultacije u cilju pripreme tematske sjednice sa MLJMP i socijalnim

									partneri ma.
Operativni cilj 3.2.		Unaprijeđen pristup uslugama zdravstvene zaštite za LGBTI osobe.							
Indikator “Smanjen stepen diskriminacije LGBTI osoba u pristupu zdravstvenoj zaštiti za 10% u odnosu na 2018.g.”		2018.			2021.			2023.	
		14.4%			8%			4%	
Mjera 3.2.1.		Edukovati medicinske radnike za senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama.							
Indikator “Obuhvat medicinskog osoblja obučenog za senzibilan rad sa LGBTI osobama podignut na 10%”		2018.			2021.			2023.	
		1%			6%			10%	
Aktivnost	INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realiza cije AAA	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Sredstva realizovana /izvor finansijranja	Preporu ke za naredni period sprovođ enja
Realizovati edukativne radionice za 80 medicinskih radnika za senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama iz sjevernog i centralnog regiona Crne Gore.	Edukovano 80 medicinskih radnika za senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama.	Ministarstvo zdravlja	IV kvartal	IV kvartal	Realizovano Pri Institutu za javno zdravlje održane četiri radionice u saradnji sa NVO sektorom, koje su obuhvatile 112 učesnika. Predavanja su održali predstavnici Instituta za javno		Budžet Javnih zdravstvenih ustanova/ 1000 EUR	Budžet Javnih zdravstvenih ustanova/ 1000 EUR NVO Juventas u okviru projekta koji je finansirala Delegacija	Akredito vati sve obuke za medicin ske radnike/ ce u skladu sa

					zdravlje i predstavnici NVO sektora. NVO Kvir Montenegro I NVO Juventas, uz podršku Asocijacije Spektra, su organizovali trening za psihijatre i psihologe na temu "Rad sa LGBT osobama u centrima za mentalno zdravlje". Obuci je prisustvovalo 9 psihologa i psihijatara koji su zaposleni u centrima za mentalno zdravlje			Evropske unije u Crnoj Gori/ 3 000 EUR	procedu rama i uspostavljenim rokovima Ljekarske komore, kako bi obuke bile svrsishodnije.
--	--	--	--	--	--	--	--	---	---

Mjera 3.2.2.		Uraditi smjernice za postupanje medicinskog osoblja sa transrodnim i interseksualnim osobama i distribuirati ih svim zdravstvenim centrima							
Indikator "Smjernice za postupanje medicinskog osoblja sa transrodnim i interseksualnim osoba su urađene i distribuirane svim zdravstvenim centrima."		2018.			2020.			2023.	
		0%			100%				
Aktivnost	INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realizacije AAA	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Sredstva realizovana /izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
Uraditi smjernice za postupanje medicinskog osoblja sa transrodnim i interseksualnim	Izrađene smjernice	Ministarstvo zdravlja Ministarstvo za ljudska i	April 2019	Maj 2019	Realizovano NVO Spektra kreirala brošuru „Rod, pol i zdravlje“		Ministarstvo zdravlja/10000 Eura	budžet MLJMP kroz projekat NVO Spektra/450 Eura	Brošura će biti doštampana u 2020. i distribuirana na okruglom stolu koji će organizovati NVO

osobama i distribuirati ih svim zdravstvenim centrima		manjinska prava NVO Spektra			Smjernice za zdravstvene radnike/ce za afirmativno postupanje sa transrodnim, rodno varijantnim i interpolnim osobama“ uz podršku Ministarstva za ljudska i manjinska prava				Spektra uz podršku Ministarstva za ljudska i manjinska prava.
---	--	---------------------------------------	--	--	---	--	--	--	---

Napomena: Mjera 3.2.2. nije bila predviđena AP za 2019. godinu

Operativni cilj 3.3. Unaprijeđen pristup uslugama socijalne zaštite i servisima podrške za LGBTI osobe.

Indikator	2018.	2021.	2023.

“Smanjen stepen diskriminacije LGBTI osoba u pristupu javnim uslugama za 5% u odnosu na 2018.g.”	13,7%	11%	8.5%
--	-------	-----	------

Mjera 3.3.1. Edukovati stručne radnike u centrima za socijalni rad za senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama.

Indikator	2018.	2021.	2023.
“Obuhvat stručnih radnika u centrima za socijalni rad obučenih za senzibilan rad sa LGBTI osobama podignut na 30% u odnosu na 2018.g.”	10%	22%	30%

Aktivnost	INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realiza cije AAA	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Sredstva realizovana /izvor finansijranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
-----------	--	---	------------------	--------------------	-------------------------------	--	--	--	---

Realizovati edukativnu radionicu za 4% stručnih radnika u centrima za socijalni rad za senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama	Edukovano 4% stručnih radnika u centrima za socijalni rad za senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama	Zavod za socijalnu i dječiju zaštitu	I kvartal	II kvartal	Realizovano Edukovano 82% stručnih radnika u centrima za socijalni rad za senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama (50 od ukupno 61). Zavod za socijalnu i dječiju zaštitu Crne Gore u saradnji sa NVO LGBT Forum Progres i LGBTIQ Socijalni Centar, održali su okrugli sto na temu izgradnje kapaciteta stručnih radnika u sistemu socijalne i dječije zaštite za rad sa LGBTIQ osobama. Ukupno 21 socijalnih radnika i drugih stručnih savjetnika iz Bara, Cetinja, Podgorice, Tuzi. Danilovgrada, Tivta, Budve, Nikšića i GO Golubovci imali su prilike da kroz direktno učešće u		Budžet Zavoda za socijalnu i dječiju zaštitu/ 2000 EUR	Budžet Zavoda za socijalnu i dječiju zaštitu/ 2000 EUR Budžet NVO Juventas/ 10 969.59 EUR.	
---	---	--------------------------------------	-----------	------------	---	--	--	--	--

Indikator “LGBTI servisi su licencirani”		2018.			2021.			2023.	
		0%			100%				
Aktivnost	INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realiza cije AAA	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Sredstva realizovana /izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
Organizovati okrugli sto na kome će se nevladinim organizacijama prezentovati postupak i uslovi licenciranja usluga podrške.	LGBTI servisi linceirani.	Ministarstvo rada i socijalnog staranja	IV kvartal	IV kvartal	Djelimično realizovano Nije organizovan okrugli sto na kome će se nevladinim organizacijama prezentovati postupak i uslovi licenciranja usluga podrške. Međutim, tokom 2019. godine MRSS i Zavod za socijalnu i dječiju zaštitu kontinuirano su bili u komunikaciji sa NVO Juventas u pogledu licenciranja usluga koje su jednim dijelom usmjerene ka LGBTI zajednici u Crnoj Gori kroz terenski rad, ali i rad Drop in centra za	Sastanak će se održati u I kvartalu 2020.godine	Nisu potrebna dodatna finansijska sredstva	0 Eura	MRSS će u februaru 2020. godine uputiti poziv NVO koje se bave zaštitom prava osoba LGBTI, u cilju održavanja konsultacija, vezano za postupak i uslove licenciranja za usluge u oblasti socijalne i dječje zaštite.

					LGBTI osobe u Crnoj Gori. Nevladine organizacije su održale sastanak sa predstavnicima Zavoda za socijalnu i dječiju zaštitu kao nadležnog tijela za licenciranje socijalnih servisa podrške, te su razmotrene mogućnosti i opcije za licenciranje servisa LGBTIQ skloništa. Konstatovano je da Zavod nema stručne kapacitete i stručno osoblje za licenciranje ovog servisa, kao i da ti kapaciteti postoje samo u sklopu ovog servisa, te su razmotrene opcije za dalji razvoj u ovoj oblasti.				
Mjera 3.3.3.			Podržati funkcionisanje specifičnih LGBTI usluga kroz Javne konkurse za finansiranje projekata/programa nevladinih organizacija.						

Indikator “Realizovano najmanje 5 godišnjih Javnih konkursa za finansiranje projekata/programa NVO-a (1 godišnje)”		2018.				2021.		2023.	
		/				60%		100%	
Aktivnost	INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realiza cije AAA	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Sredstva realizovana /izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
Objaviti Javni konkurs za finansiranje projekata/programa NVO-a kroz koje je moguće podržati funkcionisanje specifičnih LGBTI usluga.	Objavljen Javni poziv za finansiranje projekata/programa NVO-a	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	II kvartal	II kvartal	Realizovano Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je za finansiranje projekata/programa u oblasti unapređenja kvaliteta života LGBTI osoba u 2019. godini finansiralo 9 projekata/programa u ukupnom iznosu od 149.284,00€. (od ukupno 14 prijavljenih projekata)		Budžet Ministarstva za ljudska i manjinska prava/ Sredstva planirana za sprovođenje projekata/programa NVO u skladu sa Odlukom o utvrđivanju prioriteta oblasti od javnog interesa i visine sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija u 2019. godini		

Operativni cilj 3.4.		Unaprijeđena turistička usluga za LGBTI turiste.							
Indikator “Smanjen stepen diskriminacije LGBTI osoba u pristupu javnim uslugama za 5% u odnosu na 2018.g.”		2018.			2021.			2023.	
		13.7%			11%			8.5%	
Mjera 3.4.1.		Uraditi analizu tržišta i procjenu potreba u kontekstu LGBTI turističkog tržišta							
Indikator “Urađena analizu tržišta i procjena potreba u kontekstu LGBTI turističkog tržišta.”		2018.			2019.			2023.	
		0%			100%				
Aktivnost	INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Datum završetka	Status realiza cije AAA	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Sredstva realizovana /izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
Uraditi analizu tržišta i procjenu potreba u kontekstu LGBTI turističkog tržišta	Urađena Analizu tržišta i procjena potreba u kontekstu LGBTI turističkog tržišta	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	I kvartal	IV kvartal	Djelimično realizovano Ministarstvo održivog razvoja i turizma je započelo izradu Analize trenutnog stanja u turističkoj privredi Crne Gore, te stavove, nivo znanja i iskustva turističkih privrednika u odnosu na LGBT	II kvartal 2020.	Budžet Ministarstva održivog razvoja i turizma/ 5000 EUR	O eura	Analiza će sadržati i identifikaciju potencijala za razvoj LGBT turizma, proračun turističkog prometa koji bi bilo moguće ostvariti od ove grane turizma u

					turizam i dalji razvoj ove niše. Nevladina organizacija LGBT Forum Progres realizovala je prvo sveobuhvatno istraživanje sprovedeno u domenu LGBTIQ turizma u Crnoj Gori, u formi tematske publikacije. Sama publikacija „Analiza potencijala za razvoj LGBTIQ turizma u Crnoj Gori: Mišljenja i preporuke“ je rezultat višegodišnjeg rada i posvećenosti LGBT Forum Progres i naših partnera.				Crnoj Gori. Takođe sadržiće i preporuke za planiranje daljeg razvoja i ekonomske valorizacije ove oblasti. Analiza će u jednom dijelu predstaviti i najuspješnije primjere valorizacije potencijala ove grane turističke privrede iz svijeta.
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

IV PREPORUKE ZA NAREDNE FAZE SPROVOĐENJA STRATEŠKOG DOKUMENTA

U cilju prevazilaženja izazova i prepreka u implementaciji aktivnosti predviđenih Akcionim planom Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba 2019-2023, ali i postizanja maksimuma kvaliteta rezultata, izdvojio se set preporuka u odnosu na sve oblasti definisane ovim strateškim dokumentom:

Opšte preporuke:

- Povećanje stepena angažovanja predstavnika resorsnih ministarstava, organa državne uprave i organa lokalne samouprave, kako bi sve aktivnosti (planirane od strane pomenutih institucija ili nevladinih organizacija) bile realizovane u predviđenom roku i na što kvalitetniji i sveobuhvatniji način, što će za rezultat imati značajno unaprijeđen sistem zaštite i kvalitet života LGBTI osoba, kako na lokalnom tako i na nacionalnom nivou. Nadalje, na ovaj način unapređuju se kapaciteti osoba zapošljenih u organima državne uprave i organa lokalne samouprave, te se u značajnijoj mjeri obezbjeđuje održivost postignutih rezultata u svim oblastima od interesa;

- Takođe, veoma bitnim smatramo potrebu adekvatnijeg i preciznijeg planiranja finansijskih sredstava od strane resornih ministarstava, organa državne uprave i organa lokalne samouprave u cilju adekvatnerealizacije definisanih aktivnosti;
- Povećanje stepena korišćenja kapaciteta institucija sistema na lokalnom i nacionalnom nivou. Naime, korišćenjem npr. prostornih kapaciteta institucija značajno se smanjuju troškovi obuka različitih profesionalaca u oblastima, a koje predstavljaju jednu od ključnih aktivnosti senzitivizacije, podizanja kapaciteta i unapređenja znanja u odnosu na ljudska prava, potrebe i izazove sa kojima se susrijeće LGBTI zajednica u Crnoj Gori;
- Povećanje stepena akreditovanih programa obuke za određene profesije u cilju dodatnog podizanja motivacije profesionalaca za učešćem na treninzima koji imaju za cilj podizanje kapaciteta i unapređenje znanja, ali i senzitivizaciju za rad sa LGBTI zajednicom u Crnoj Gori. Postojeće primjere u odnosu na posjećene i uspješne akreditovane obuke imamo u oblasti socijalnog rada i socijalnih politika, kao i u oblasti zdravstva, gdje je saradnja sa institucijama koje su zadužene za akreditaciju ključna, te unapređuje kvalitet i održivost postignutih rezultata.
- Prilikom izrade i implementacije akcionih planova potrebno je aktivno uključiti jedinice lokalne samouprave u navedene procese, kako bi se osigurala adekvatna implementacija mjera strategije na svim nivoima i na cijeloj teritoriji Crne Gore.

Specifične preporuke:

- S obzirom na to da je Strategija za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019 – 2023 rađena kada su Ministarstvo unutrašnjih poslova i Uprava policije bili zajednički organ, te da je Uprava policije početkom 2019. godine postala samostalni organ državne uprave, a planiranje i sprovođenje obuka policijskih službenika su ostali u isključivoj nadležnosti Ministarstva unutrašnjih poslova – Odsjeka za obuke i stručno osposobljavanje državnih službenika i namještenika, shodno novonastaloj situaciji u vezi sa obavezom planiranja, sprovođenja obuka od strane Ministarstva unutrašnjih

poslova za policijske službenike u vezi sa LGBTI problematikom, preporučujemo da obaveza planiranja i realizacije aktivnosti, kao i izvještavanja pređe u nadležnost Ministarstva unutrašnjih poslova.

- U narednom periodu je neophodno nastaviti sa obukama pripadnika policije, pravosuđa, nastavnog i stručnog osoblja u osnovnim i srednjim školama, medicinskih i socijalnih radnika, kao i predstavnika drugih institucija nadležnih za sprovođenje zakona u oblasti zaštite ljudskih prava LGBTI osoba od nasilja i diskriminacije, kako bi se osnažila primjena zakona. S tim u vezi, potrebno je izvršiti evaluaciju uticaja obuka, kako bi se ustanovio njihov konkretan doprinos unapređenju primjene zakona.
- Neophodno je nastaviti aktivnosti na jačanju povjerenja i saradnji između Uprave policije i LGBTI zajednice kroz obezbjeđenje redovnog rada Tima povjerenja Uprave policije i LGBTI zajednice.
- U oblasti kulture je potrebno nastaviti sa realizacijom aktivnosti na senzibilizaciji kulturnog prostora prema LGBTI pitanjima, osnažiti pristup LGBTI osobama različitim kulturnim sadržajima i promovisati kulturne forme/koncepte koji afirmišu vrijednosti tolerancije i prihvatanja LGBTI osoba.
- U sektoru socijalne zaštite neophodno je ojačati obuku stručnih radnika sa senzibilan rad sa LGBTI osobama u cilju eliminacije negativnog uticaja fluktuacije kadra i voditi računa o ravnomjernoj geografskoj rasprostranjenosti edukovanog kadra.
- U oblasti turizma je neophodno preduzeti ključne korake na realizaciji unapređenja turističkih usluga za LGBTI turiste, kao i dalji razvoj i ekonomsku valorizaciju u ovoj oblasti.

PRILOZI

PRILOG I

**PODACI O AKTIVNOSTIMA I PRAKSI POLICIJE I PRAVOSUDNIH ORGANA U VEZI SA
PRIJAVLJENIM I PROCESUIRANIM SLUČAJEVIMA DISKRIMINACIJE, NASILJA I
DRUGIH NAPADA NA PRIPADNIKE LGBTI POPULACIJE U 2019.GODINI**

PODACI DOBIJENI OD UPRAVE POLICIJE

Shodno odredbama Zakona o zabrani diskriminacije i Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja posebne evidencije o slučajevima prijavljene diskriminacije, Uprava policije je dostavila informaciju o evidentiranim slučajevima diskriminacije koji su prijavljeni Upravi policije Crne Gore tokom 2019.godine.

1. Podaci o podnosiocu prijave za diskriminatorsko postupanje.....ukupno100 prijava:
LGBT“Forum Progres(J.B/Bj)-88 prijava, fizčka lica- 10 prijava i postupanje po dopisu tužilaštva-dvije prijave
2. datum podnošenja prijave za diskriminatorsko postupanj.....1..januar-31.decembar 2019.godine
3. broj primljenih prijava za diskriminatorsko postupanje.....100
4. broj usvojenih prijava za diskriminatorsko postupanje.....100
5. broj odbijenih prijava za diskriminatorsko postupanje
6. datum podnošenja krivične prijave za diskriminatorsko postupanje⁴
7. vrijeme trajanja postupaka pred organom uprave nadležnim za policijske poslove za predmete u vezi sa diskriminacijom.....(zavisno od predmeta postupak je trajao od jednog dana do 50 dana)
8. osnov diskriminacije:
seksualne orijentacije...89
nacionalne pripadnosti.....9
vjerske pripadnosti.....1
roda.....1

⁴ Podnijeta je jedna krivična prijava 8.07.2019 zbog. kd ugrožavanje sigurnosti

9. pol i godine života diskriminisanog lica73 lica muškog i 27 lica ženskog pola

Uprava policije je registrovala 100 slučajeva u vezi diskriminacije od kojih su 88 po nepoznatom izvršiocu.

Prijave su podnijeli:

- LGBT Forum Progres (J. B/BJ.)87
 - Queer Montenegro1,
 - Po nalogu-dopisu ODT (podnijete prijave u tužilaštvo).....2
 - fizička lica1
- 0

Sve prijave koje su podnijete od strane LGBT Forum Progres (87) ili 88 % registrovanih prijava, se odnose na komentare koje su građani iznosili na face book profilima.

Prijave za diskriminaciju su podnijete najviše mjeseca marta i aprila 2019.godine.

➤ Podnijeto je 23 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka

Struktura prekršajnih prijava:

- Čl.7.Zakona o javnom redu i miru.....1 prekršaj
- Čl.19.Zakona o javnom redu i miru20

- Čl19 u vezi člana 4.Zakona o javnom redu i miru.....1
- Čl.10.st.2 u vezi čl.19.....1

- Podnijeta je jedna krivična prijava iz kd.iz čl.168 st.2 KZCG, ugrožavanja sigurnosti
- U 41 slučajeve od strane nadležnih tužilaštva je ocijenjeno da nema elemenata bića krivičnog djela ni prekršaja.Policijski službenici su,nakon obavljenih razgovora, izrekli mjeru upozorenja.
- Jedan broj izvršilaca (23) i pored preduzetih mjera nije bilo moguće identifikovati, ugašeni su profili na face book-u (vrijeđanje po osnovu seksualne orijentacije)
- Osnovnom državnom tužiocu dostavljeno šest (6) slučajeva na ocjenu i odlučivanje.
- U jednom (1)) slučaju podnosilac je odustao od prijave.
- U pet slučajeva postupak je u toku

Dostavljamo vam i registrovane slučajeve - nasilje u porodici i porodičnoj zajednici -krivično djelo iz čl.220 Krivičnog zakonika Crne Gore kao i prekršaje po Zakonu o zaštiti od nasilja u porodici.

Uprava policije je na teritoriji Crne Gore je u **2019.** godini registrovala 281 *krivično djelo* iz člana 220 Krivičnog zakonika Crne Gore, nasilje u porodici ili u porodičnoj zajednici, i 41krivičnih djela koja se dovode u vezi sa nasiljem u porodici, a kvalifikovana su drugačije:

- Član 143 KZ Crne Gore (ubistvo).....2
- Član 144 KZ Crne Gore (teško ubistvo).....3
- Član 152 KZ Crne Gore (laka tjelesna povreda).....1
- Član 168 KZ Crne Gore (ugrožavanje sigurnosti).....4
- Član 176 KZ Crne Gore (Neovlašćeno prikupljanje i korišćenje ličnih podataka).....1
- Član 206 KZ Crne Gore (obljuba sa djetetom).....1
- Član 208 KZ Crne Gore (Nedozvoljene polne radnje).....1
- Član 216 KZ Crne Gore (vanbračna zajednica sa maloljetnikom).....13
- Član 217 KZ Crne Gore (Oduzimanje maloljetnog lica).....4
- Član 221 Kz Crne Gore (Nedavanje izdržavanja).....6
- Član 403 KZ Crne Gore (nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija).....5

Za navedena krivična djela podnijeto je 305 krivičnih prijava. Navedeni broj krivičnih djela učinjen je od strane **329 lica**, od kojih je **273** muškog pola (od kojih su **dva** maloljetna lica), a **56** ženskog pola (od kojih **dvoje** maloljetnih lica). U ovom periodu, **40** lica su povratnici u izvršenju krivičnih djela nasilja u porodici. Od svih izvršenih krivičnih djela iz čl. 220 KZ CG, trećina je izvršena na području nadležnosti CB Podgorica.

Žrtve izvršenih krivičnih djela nasilja u porodici su **340** lica, **104** muškog i **223** ženskog pola. Od ukupnog broja žrtava **70** su maloljetna lica (**21** muškog i **49** ženskog pola).

Uprava policije je u 2019. godini podnijela **1548** prekršajnih prijava zbog izvršenih **1819** prekršaja iz Zakona o zaštiti od nasilja u porodici. Navedeni broj prekršaja učinjen je od strane **1676** izvršilaca, od kojih je **1310** muškog pola (od kojih su **24** maloljetna lica), a **366** ženskog pola (od kojih su **četiri** maloljetna lica). Registrovano je **265** povratnika u izvršenju prekršaja shodno Zakonu o zaštiti od nasilja u porodici.

Žrtve izvršenih prekršaja su **1843** lica, od kojih je **702** muškog, a **1141** ženskog pola. Od ukupnog broja žrtava izvršenih prekršaja, **297** su maloljetna lica (**154** muškog i **143** ženskog pola).

U 2019. godini, policijski službenici su u skladu sa članom 28 Zakona o zaštiti od nasilja u porodici, u **57** slučajeva naredili učiniocu nasilja udaljenje ili zabranu vraćanja u stan ili drugi prostor za stanovanje, i to 47 puta u CB Nikšić; četiri puta u CB Bar; dva puta u CB Berane; i po jednom u CB Podgorica, CB Budva, CB Herceg Novi i OB Ulcinj.

Takodje, službenici Uprave policije su, u skladu sa čl.37 Zakona o zaštiti od nasilja u porodici, podnijeli **169** prijava za zanemarivanje, i to u CB Podgorica 77, CB Nikšić 63, CB Budva 19, CB Berane sedam i OB Ulcinj dvije i OB Kotor jednu.

U jednom slučaju je registrovana upotreba hladnog oružja-noža.

U toku 2019. godine, evidentirano je pet slučajeva sa smrtnom posledicom, i to: na Cetinju dva krivična djela Teško ubistvo iz čl. 144 (u jednom slučaju je brat usmrtio brata-strani državljani; u drugom je sin ubio majku); u Rožajama jedno krivično djelo Teško ubistvo iz čl. 144 (bivša supruga zapalila kuću usljed čega su smrtno stradali njen bivši suprug i njegova partnerka); u Nikšiću (sin izvršio ubistvo nad majkom, nakon čega je izvršio samoubistvo) i Baru (supruga je izvršila ubistvo nad suprugom, oboje državljani Kazahstana) po jedno krivično djelo Ubistvo iz čl. 143.

Tabelarni prikaz o broju predloženih zaštitnih mjera i vrsti mjere od strane policijskih službenika:

CB/OB	Predložene zaštitne mjere				
	Udalje nje iz stana	Zabrana približava nja	Zabrana uznemirava nja i uhođenja	Obavezn o liječenje zavisnos ti	Obavezni psihosocij alni tretman
Podgorica	17	34	26	3	12
Cetinje	0	0	0	0	0
Danilovgrad	-	-	-	-	-
Kolašin	0	0	0	0	0
Budva	10	29	16	1	0
H. Novi	-	-	-	-	-
Kotor	0	30	10	0	0
Tivat	-	-	-	-	-
Bar	4	5	1	4	-
Ulcinj	0	0	0	0	0
Nikšić	15	18	9	0	0
Šavnik	0	0	0	0	0
Plužine	0	0	0	0	0
B. Polje	0	0	0	4	4
Mojkovac	1	1	0	1	0
Berane	-	-	-	-	-
Andrijevica	0	0	0	0	0
Plav	0	0	0	0	0
Rožaje	1	1	21	0	1
Pljevlja	0	0	0	0	0
Žabljak	0	0	0	0	0
UKUPNO	48	118	83	13	17

Napomena: Polja u tabeli iznad, u kojima je umjesto brojeva upisana „-“, označavaju da nije precizno poznato koliki broj mjera je predložen, obzirom na neujednačenu praksu postupanja u centrima/odjeljenjima bezbjednosti, gdje se zaštitna mjera predlaže usmeno na ročištu (i o tome se nije vodila evidencija) ili se traži izricanje adekvatne zaštitne mjere, bez preciziranja konkretne mjere.

Tabelarni prikaz o broju izrečenih zaštitnih mjera i vrsti mjere, za čije je izvršenje, prema čl.33 stav 2 Zakona o zaštiti od nasilja u porodici, nadležna policija:

CB/OB	Praćenje izrečenih zaštitnih mjera		
	Udaljenje iz stana	Zabrana približavanja	Zabrana uznemiravanja i uhođenja
Podgorica	41	45	65
Cetinje	0	0	0
Danilovgrad	0	0	0
Kolašin	0	0	0
Budva	11	26	15
H. Novi	5	6	23
Kotor	4	5	7
Tivat	1	1	6
Bar	1	4	0
Ulcinj	0	0	0
Nikšić	15	18	9
Šavnik	0	0	0
Plužine	0	0	0
B. Polje	0	1	1
Mojkovac	0	0	0
Berane	1	1	10

Andrijevića	0	0	0
Plav	0	0	0
Rožaje	1	0	21
Pljevlja	2	6	0
Žabljak	1	0	0
UKUPNO	83	113	157

Policijski službenici su u toku protekle godine u skloništa uputili 27 žrtava, a sa žrtvama u sklonište je upućeno i 19 maloljetnih lica.

Uprava policije kontinuirano ostvaruje saradnju sa svim društvenim subjektima koji učestvuju u prevenciji, sprječavanju i suzbijanju nasilja u porodici i kroz učešće policijskih službenika u multidisciplinarnim timovima, pa je tokom 2019. godine na području Crne Gore, jedanaest multidisciplinarnih timova održalo 35 sastanaka.

Evidentirano je sedam pritužbi građana na rad policijskih službenika koji rade na poslovima suzbijanja nasilja u porodici, od kojih je jedna rezultirala iniciranjem pokretanja disciplinskog postupka, ishod još nije poznat.

PODACI O PODNOSIOCU PRIJAVE ZA DISKRIMINATORSKO POSTUPANJE 2019					PODACI O PODNEŠENIM PRIJAVAMA ZA D.P.			PODACI O ISHODU PO D.P.					
R.br	Mjesec		Organizacija/lice	PODACI O DISKRIMINISANOM LICU	Osnov diskriminacije	Datum podnošenja	Opis diskriminacije	Vrsta realizacije	Nadležna	Član KZ/	Protiv lica	Vrijeme trajanja	Ishod/

		Datum podnošenj a		Ime I prezime	Pol	Starost	cije	nja prijava			organiz aciona jedinica	Zakon a o prekrš aju		postupk a	Na po me na
1.	Februar	21/02/ 2019	"Queer Montenegro "	██████	Ž	Od 18 do 25	Seksualna		Fizički napad	U radu	CB Podgoric a		██████	1 dan	ne ma kd./ pre krš aja Up ozo renj e
2.	Maj	18/03 /2019	LGBT Forum Progres	██████	Muško	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari putem Facebook stranice sa profila "Dobrivoje Doca Micanovic"	Nema mogućnost identifikacije	CB Podgoric a		█	16 dana	Ne ma mo guć nos t ide ntifi kac ije
3.	Mart	18/03/2019	LGBT Forum Progres	██████	Muško	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari putem Facebook stranice sa profila "Kinder Kolekcionar Maja"	Nema mogućnost identifikacije	CB Podgoric a		█	16 dana	Nema mogućn ost identifik acije
4.	Mart	18/03/2019	LGBT Forum Progres	██████	M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari putem Facebook stranice sa profila "Enver Crnic"	Proslije đeno	CB Podgoric a Proslijeđ eno OB Rožaje		██████	10 dana	upoznat ODT.U toku postupa k prikuplj anja

															obavješ tenja
5.	Mart	18/03/2019	LGBT Forum Progres		M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari putem Facebook stranice sa profila "Milojko Milanko Marković"	U radu	CB Podgoric a				na ocjenu i odlučiv anje ODT
6.	Mart	18/03/2019	LGBT Forum Progres		M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari putem Facebook stranice sa profila "Mima Dzuver"	U radu	CB Podgoric a				nema mogućn osti identifik acije
7.	Mart	18/03/2019	LGBT Progres		M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari putem Facebook stranice sa profila "Nenad Stojanović"	Upozorenje	Nema elemenat a			16 dana	nema kd./prek ršaja Upozor enje
8.	Mart	18/03/2019	LGBT Progres		M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari putem Facebook stranice sa profila "Sladja van Bijeljina"	Nema mogućnost identifikacije	CB Podgoric a			16 dana	Nema mogućn ost identifik acije
9.	Mart	18/03/2019	LGBT Progres		M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari putem Facebook stranice sa profila "Jugo Pecovic"	U radu	CB Podgoric a				nema kd./prek ršaja

															Upozor enje
10.	Mart	18/03/2019	LGBT Progres	██████	M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari putem Facebook stranice sa profila "Sanja Rondović"	U radu	CB Podgoric a		█		nema mogućn osti identifik acije
11.	Mart	18/03/2019	LGBT Progres	██████	M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari putem Facebook stranice sa profila "Luka Pejovic"	Proslijeđeno	CB Podgoric a Proslijeđ eno CB Pljevlja		██████	10 dana	nema kd./prek ršaja Upozor enje
12.	Mart	18/03/2019	LGBT Progres	██████	Ž	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari putem Facebook stranice sa profila "Cvijeta Lakovic"	U radu	CB Podgoric a		██████		nema kd./prek ršaja Upozor enje
13.	Mart	18/03/2019	LGBT Forum Progres	██████	M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari putem Facebook stranice sa profila "Igor Todorovic"	U radu	CB Podgoric a	pp.čl. 19 ZJRM	██████		nema kd./prek ršaja Upozor enje
14.	Mart	18/03/2019	LGBT Forum Progres	██████	Ž	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari putem Facebook stranice sa profila "Mira Mir jana Cirkovic"	Nema mogućnost identifikacije	CB Podgoric a		█	16 dana	Nema mogućn ost identifik acije

15.	Mart	18/03/2019	LGBT Forum Progres		M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari putem Facebook stranice sa profila "Milhad Plunac"	Proslijeđeno	CB Podgorica Proslijeđeno OB Rožaje			10 dana	na ocjenu i odlučivanje ODT
16.	Mart	18/03/2019	LGBT Forum Progres		Ž	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari putem Facebook stranice sa profila "Ljiljana Aleksijevic"	Nema mogućnost identifikacije	CB Podgorica			16dana	Nema mogućnost identifikacije
17.	Mart	18/03/2019	LGBT Forum Progres		M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari putem Facebook stranice sa profila "Enisa Pavicevic"	Proslijeđeno	CB Podgorica Proslijeđeno CB Berane	PP Čl7..Z JRM		10 dana	nema kd./prekršaja Upozorenje
18.	Mart	18/03/2019	LGBT Forum Progres		Muško	od 25 do 35	Seksualna	05.04.2019.	Uvredljivi komentari putem Facebook stranice sa profila "Draško V. Čorić"	Proslijeđeno	CB Podgorica Proslijeđeno CB BAR	PP Čl19.Z JRM		10 DANA	nema kd./prekršaja Upozorenje
19.	Mart	18/03/2019	LGBT Forum Progres		Muško	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari putem Facebook stranice sa profila "Dragoje Tomovic"	U radu	CB Podgorica	Pp čl-19 ZJRM			nema .kd./prekršaja Upozorenje

20.	Mart	18/03/2019	LGBT Forum Progres		Ž	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari putem Facebook stranice sa profila "Anna Anna"	Nema mogućnost identifikacije	CB Podgorica			16dana	Nema mogućnost identifikacije
21.	Mart	18/03/2019	LGBT Forum Progres		M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari putem Facebook stranice sa profila "Čedo Roganović"		CB Podgorica				nema .kd./prekršaja Upozorenje
22.	Mart	18/03/2019	LGBT Forum Progres		M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari putem Facebook stranice sa profila "Saša Dzanjo Dzankic"		CB Podgorica				Nema mogućnost identifikacije Upozorenje
23.	April	01/04/2019	LGBT Forum Progres		M	od 25 do 35	Seksualna		Prijetnja od strane 2 NN lica u marketu Aroma na Zabjelo	Tužiocu na ocjenu	CB Podgorica				Tužiocu na ocjenu Dalji rad preuzelo tužilaštvo
24.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres		M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Momčilo Momo Kukuličić"	Prekršajna prijava	CB Podgorica	Čl. 19 ZJRM		37 dana	P.P.čl19 ZJRM
25.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres		M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Ivana Igor Baosic"	Prosljeđeno	CB Podgorica Prosljeđeno CB Nikšić			10 dana	nema .kd./prekršaja Upozorenje CB Nikšić

26.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres	[REDACTED]	M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Gordana Radulovic Bulatovic"	Nema elemenata	CB Nikšić		[REDACTED]	30 dana	nema kd./prek ršaja Upozorenje
27.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres	[REDACTED]	M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Nevenka Kljajic"	Proslijeđeno	CB Podgorica Proslijeđeno CB Berane		[REDACTED]	10 dana	na ocjenu i odlučivanje ODT CB Berane
28.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres	[REDACTED]	M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Ana Milošević"	Nema elemenata	CB Podgorica		[REDACTED]	49 dana	nema kd./prek ršaja Upozorenje
29.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres	[REDACTED]	Ž	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Milanka Aksentic"	Nema mogućnost identifikacije	CB Podgorica		[REDACTED]	12 dana	Nema mogućnost identifikacije
30.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres	[REDACTED]	M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Kristina Krstović"	Nema elemenata	CB Podgorica		[REDACTED]	50 dana	nema kd./prek ršaja Upozorenje

31.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres		M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Gorica Burzanovic"	Proslijeđeno	CB Podgorica Proslijeđeno OB Tivat	P.P.čl 19 ZJRM		10 dana	OB Tivat Novčana kazna 105e
32.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres		M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Nikola Leković"	Nema mogućnost identifikacije	CB Podgorica			10 dana	Nema mogućnost identifikacije
33.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres		M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Daniela Seka Kovacevic"	Proslijeđeno	CB Podgorica Proslijeđeno CB Bijelo Polje			10 dana	nema kd./prekršaja Upozoren od strane policije CB Bijelo Polje
34.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres		M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Vesna Knežević"	Nema mogućnost identifikacije	CB Podgorica			12 dana	Nema mogućnost identifikacije
35.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres		M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Maljo Kaludjerović"	Nema elemenata	CB Podgorica			50 dana	nema kd./prekršaja Upozoren od strane policije

36.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres		M	od 25 do 35	Seksualna	26.04.2019.	Uvredljivi komentari sa FB Profila "Milica Mili Rakovic"	Proslijeđeno	CB Podgorica Proslijeđeno CB Bar	P.P.čl 19 ZJRM		10 dana	novčan a kazna 150e CB Bar
37.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres		M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Ratko Rmuš"	Proslijeđeno	CB Podgorica Proslijeđeno CB Berane			10 dana	nema kd./prek ršaja Upozoren od strane policije CB Berane
38.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres		M	od 25 do 35	Seksualna	25.04.2019	Uvredljivi komentari sa FB Profila "Brano Novakovic"	Proslijeđeno	CB Podgorica CB Bar	P.P.čl 19 ZJRM		10 dana	Na ocjenu I odlučiv anje
39.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres		M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Maja Fekonja"	Proslijeđeno	CB Podgorica Proslijeđeno Cb Herceg Novi			16 dana	nema kd./prek ršaja Upozoren od strane policije CB Herceg Novi
40.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres		M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Danijel Rolovic"	Proslijeđeno	CB Podgorica Proslijeđeno Herceg Novi			16 dana	n e m a k d . / p

															re k r š a j a U p o z o r e n o d s t r a n e p o l i c i j e
41.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres		M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Marina Aleksic"	Proslijeđeno	CB Podgoric a Proslijeđ enio CB Nikšić		10 dana	ne m a k d .	

															/ p r e k r š a j a U p o z o r e n o d s t r a n e p o l i c i j e
42.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres	██████	M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Ivan Stanojević"	Proslijeđeno	CB Podgoric a Proslijeđ eno CB Nikšić		██████	10 dana	Nema kd./prek ršaja Upozor en od

															strane policije CB Nikšić
43.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres	██████	M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Gordana Tomanovic"	Proslijeđeno	CB Podgorica Proslijeđeno CB Herceg Novi		██████	16 dana	nema kd./prek ršaja Upozoren od strane policije CB Herceg Novi
44.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres	██████	M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Branka Ogar"	Nema mogućnost identifikacije	CB Podgorica		█	10 dana	Nema mogućnost identifikacije
45.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres	██████	M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Mato Sofija Klimovic"	Proslijeđeno	CB Podgorica Proslijeđeno OB Kotor	P.P.čl 19 ZJRM	██████	10 dana	Novčana kazna 210e OB Kotor
46.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres	██████	M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Tanja Vujovic Pavisic"	Nema mogućnost identifikacije	CB Podgorica		█	10 dana	Nema mogućnost identifikacije
47.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres	██████	M	od 25 do 35	Seksualna	24.04. 2019	Uvredljivi komentari sa FB Profila "Desa Kuc"	Proslijeđeno	CB Podgorica Proslijeđeno CB Budva	P.P.čl 19 ZJRM	██████		novčana 150e CB Budva

48.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres	[REDACTED]	M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Ivan Stanišić"	Proslijeđeno	CB Podgorica Proslijeđeno CB Nikšić		[REDACTED]	10 dana	nema kd./prekršaja Upozoren od strane policije CB Nikšić
49.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres	[REDACTED]	M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Jaglika Buba Vlaović"	Proslijeđeno	CB Podgorica Proslijeđeno CB Herceg Novi		[REDACTED]	16 dana	nema kd./prekršaja Upozoren od strane policije CB Herceg Novi
50.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres	[REDACTED]	M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Veselin Golović"	Proslijeđeno	CB Podgorica Proslijeđeno CB Nikšić		[REDACTED]	10 dana	nema kd./prekršaja Upozoren od strane policije CB Nikšić
51.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres	[REDACTED]	M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Mladen Radojević"	Odustajanje od prijave	CB Podgorica		[REDACTED]		Odustajanje od prijave
52.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres	[REDACTED]	M	od 25 do 35	Seksualna	26.04.2019	Uvredljivi komentari sa FB Profila "Milos Marković"	Proslijeđeno	CB Podgorica Proslijeđeno Cb Bar	P.P.čl 19 ZJRM	[REDACTED]	15 dana	CB Bar
53.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres	[REDACTED]	M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Goran Barac"	Proslijeđeno	CB Podgorica Proslijeđeno OB Mojkovac		[REDACTED]	10 dana	nema kd./prekršaja Upozoren od strane policije

															OB Mojkov ac
54.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres		M	od 25 do 35	Seksualna	24.05.201 9	Uvredljivi komentari sa FB Profila "Milena Pilastro Kovačić"	Proslijeđeno	CB Podgoric a Proslijeđ eno OB Kotor	P.P.čl 19 ZJRM		10 dana	OB Kotor Pravos nažno Oslobo đena krivice
55.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres		M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Nada Ruza"	Nema mogućnost identifikacije	CB Podgoric a			12 dana	Nema mogućn ost identifik acije
56.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres		M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Marko Zmukic"	Proslijeđeno	CB Podgoric a Proslijeđ eno CB Nikšić			10 dana	nema kd./prek ršaja Upozor en od strane policije CB Nikšić
57.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres		M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Bulma Brinks"	Nema mogućnost identifikacije	CB Podgoric a				Nema mogućn ost identifik acije
58.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres		M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Neso Vukicevic"	Nema mogućnost identifikacije	CB Podgoric a			10 dana	Nema mogućn ost identifik acije
59.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres		M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Tanja Mileusnic"	Proslijeđeno	CB Podgoric a Proslijeđ eno CB Budva			10 dana	nema kd./prek ršaja Upozor en od

															strane policije
															CB Budva
60.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres		M	od 25 do 35	Seksualna	14.05.2019	Uvredljivi komentari sa FB Profila "Zlatko Mijovic"	Prekršajna prijava	CB Podgorica	P.P.čl 19 ZJRM			nema kd./prek ršaja Upozoren od strane policije
61.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres		M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Ranka Kalezić - Pantelić "	Nema mogućnost identifikacije	CB Podgorica			10 dana	Nema mogućnost identifikacije
62.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres		M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Stojanka Zec"	Proslijeđeno	CB Podgorica Proslijeđeno OB Tivat			10 dana	nema kd./prek ršaja Upozoren od strane policije OB Tivat
63.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres		M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Begović Otcepljenje Kanalizacijem Nemir""	Upozorenje	CB Podgorica	Ne			nema kd./prek ršaja Upozorenje

64.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres		M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Dejan Lutovac Luta"	Proslijeđeno	CB Podgorica Proslijeđen CB Budva		I	10 dana	nema kd./prek ršaja Upozoren od strane policije CB Budva
65.	April	08/04/2019	LGBT Forum Progres		M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Natasa Odovic"	Nema mogućnost identifikacije	CB Podgorica		I	10 dana	Nema mogućnost identifikacije
66.	April	09/04/2019	LGBT Forum Progres		M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Dragan Blagojevic Blaza"	Nema mogućnost identifikacije	CB Podgorica		I	12 dana	Nema mogućnost identifikacije
67.	April	09/04/2019	LGBT Forum Progres		M	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Nevenka Lukovac Janjic"	Nema elemenata	CB Podgorica		E	49 dana	nema kd./prek ršaja Upozoren od strane policije
68.	Avgust	12/08/2019	LGBT Forum Progres		Ž	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Demokratski Front"	Nema elemenata	CB Podgorica		I		nema kd./prek ršaja Upozoren od strane policije

69.	Avgust	12/08/2019	LGBT Forum Progres	████████	Ž	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profila "Demokratski Front"	Nema elemenata	CB Podgorica		█		nema kd./prek ršaja Upozoren od strane policije
70.	Novembar	14/11/2019	LGBT Forum Progres	████████	Ž	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Stefan Marković	Nema mogućnost identifikacije	CB Podgorica	Nema mogućnost identifikacije	█	15 DANA	Nema mogućnost identifikacije
71.	Novembar	14/11/2019	LGBT Forum Progres	████████	Ž	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Dijana Korać Simonović	Proslijeđeno	CB Podgorica Proslijeđeno CB Bijelo Polje	Proslijeđeno	█	15 DANA	Postupak u toku
72.	Novembar	14/11/2019	LGBT Forum Progres	████████	Ž	od 25 do 35	Seksualna	13.12.2019.	FB Profil-Rajko Orlandić	Proslijeđeno	CB Podgorica Proslijeđeno CB Bar	ČI-19 ZJRM	█	15 dana	Postupak u toku
73.	Novembar	14/11/2019	LGBT Forum Progres	████████	Ž	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Profil-Marko Daković	Prekršajna prijava	CB Podgorica Proslijeđeno OB Danilovgrad		█	36 dana	Postupak u toku
74.	Novembar	14/11/2019	LGBT Forum Progres	████████	Ž	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Nemanja Cone Dragović	Proslijeđeno	CB Podgorica Proslijeđeno CB Berane	Proslijeđeno	█	15 DANA	Postupak u toku

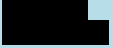
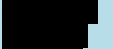
75.	Novembar	14/11/2019	LGBT Forum Progres	████████	Ž	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Jovan Kalezić	Proslijeđeno	CB Podgorica Proslijeđeno OB Danilovgrad	Proslijeđeno	██	15 DANA	Postupak u toku
76.	Novembar	14/11/2019	LGBT Forum Progres	████████	Ž	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Goran Marstjepović	Proslijeđeno	CB Podgorica Proslijeđeno CB Bar	Proslijeđeno	██	15 DANA	Postupak u toku
77.	Novembar	14/11/2019	LGBT Forum Progres	████████	Ž	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Savo Šorović	Proslijeđeno	CB Podgorica Proslijeđeno CB Bar	Proslijeđeno	██	15 DANA	Postupak u toku
78.	Novembar	14/11/2019	LGBT Forum Progres	████████	Ž	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Milica Drljević	Nema mogućnost identifikacije	CB Podgorica Nema mogućnost identifikacije	Nema mogućnost identifikacije	██	15 DANA	Nema mogućnost identifikacije
79.	Novembar	14/11/2019	LGBT Forum Progres	████████	Ž	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Stefan Savićević	Proslijeđeno	CB Podgorica Proslijeđeno CB Nikšić		██	15 DANA	Nema kd./prekršaja Upozoren od strane policije
80.	Novembar	14/11/2019	LGBT Forum Progres	████████	Ž	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Tanja Leposavić	U radu	CB Podgorica		█		
81.	Novembar	14/11/2019	LGBT Forum Progres	████████	Ž	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Ilija Vujović	Proslijeđeno	CB Podgorica		███	15 DANA	nema kd./prekršaja Upozoren od

											Proslijeđeno CB Nikšić				strane policije
82.	Novembar	14/11/2019	LGBT Forum Progres	████████	Ž	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Julka Vasiljevic Matovic	Proslijeđeno	CB Podgorica Proslijeđeno CB Herceg Novi		██	15 DANA	Postupak u toku
83.	Novembar	14/11/2019	LGBT Forum Progres	████████	Ž	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Armando Madura De Souza	Nema mogućnost identifikacije	CB Podgorica	Nema mogućnost identifikacije	██	15 DANA	Nema mogućnost identifikacije
84.	Novembar	14/11/2019	LGBT Forum Progres	████████	Ž	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Bojan Milić	Nema elemenata	CB Podgorica				nema kd./prekršaja Upozoren od strane policije
85.	Novembar	14/11/2019	LGBT Forum Progres	████████	Ž	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Peđa Stanković	Nema mogućnost identifikacije	CB Podgorica	Nema mogućnost identifikacije	██	15 DANA	Nema mogućnost identifikacije
86.	Novembar	14/11/2019	LGBT Forum Progres	████████	Ž	od 25 do 35	Seksualna		Uvredljivi komentari sa FB Bobo Cobi Andrić	Proslijeđeno	CB Podgorica Proslijeđeno CB Berane	Proslijeđeno	██	15 DANA	Postupak u toku
87.		10/04/2019		████████	M	r.23/01/1974	Nacionalna		Na Facebook profilu "Piro Berane objavio sadržaj " Ustaše odoše uđrite, momci su u pravu što su ga		CB Berane		██████		pp.čl.19 st 1. a u vezi čl 4.st 2. Zakona o JRM.

									izbili, zaslužio je štaj e dobio"						
88.		08.07.2019			M	r.23/01 /1974	Nacionalna		Na društvenoj mreži "Instagram",na profilu Savović Saša lvideo zapis"Neke naše komšije bile na protest Igora Tomkića Hrvata, svima ćemo da vratimo troduplo,ne znaju šta ih čeka,čeka ih osveta ,nisu svjesni osveta će biti strašna,pokaj se sotono".		CB Berane				Određen pritvor do 30 dana Zadržano rješenje m o zadržavanju ODT u Berana ma do 72 časa
89.	januar	23.01.2019			M	Preko 60	Nacionalna	04.02.2019.	Lice Ječmenica Vuk je fizički napao Popović Dušana i uputio uvredljive riječi na račun nacionalne pripadnosti		CB Nikšić	Čl.10st .2 čl.19 Z JRM			Okrivljeni Ječmenica kažnjen novčan o za oba prekršaja u ukupno

														m iznosu od 600.00 € Rješ.Su da za prek. PP 395/19-31 od 04.02.2019
90.	Oktobar		CB Nikšić po službenoj dužnosti po nalogu VDT u Podgoric		M		Nacionaln,vjerska ,rasna	23.10.2019.	Na društvenoj mreži Facebook objavljena neprimjerena fotografija na kojoj Milačić stoji ispredspomenika Ljubu Čupiću u Nikšiću sa podignutom rukom usmjerenm u pravcu spomenika kojom simulira pištolj, uz komentar Ubili smo te jednom, ubićemo te opet. ubićemo vas opet i opet sve dok se srpske zemlje i srpski narod ne oslobode vašeg đavoljeg duha i otrova komunizma.	Krivična prijava/VDT kvalifikovao djelo izazivanje nacionalne, rasne i vjerske mržnje iz čl.370 st.3 u vezi st.1 KZ CG i	CB Nikšić			VDT naložio da se imenovani liši slobode i dana 23.10.2019.godine uz krivičnu prijavu sprovede istom na dalju nadležnost. VDT se nakon saslušanja izjasnio da nema elemenata predmetnog krivičnog djela i naložio da se Milačić prekršajno

															procesu ira. Sud za prekršaj e i izrekao novčan a kazna u iznosu od 1.500 €.
91.	Mart		Dopis tužilaštva		M		Seksualna		Komentari na Tviteru Nikolić Petra sa Johna M.Barca	Dostavljeno državnom tužiocu na dalju nadležnost.	CB NIKšić				
92.	Jun	29.06 .2019			M	r..18.06. 1948	Nacionalna	29.06.201 9	Upućene uvredljive riječi po osnovu nacionalne pripadnosti.	Prekršajna prijava	OB Kotor	ČL.19 Zakon a o JRM			P o s t u p a k u t o k u
93.		10.07. 2019			M	r..11. 02. 1963	Vjerska		Uputio uvrijedljive riječi na vjerskoj osnovi: "Draža Mihailović je bio u pravu, treba sve muslimane pobiti"	Prekršajna prijava	OB Tivat	ČL.19 Zakon a o JRM			P o s t u p a k u t o k u

94.	Septembar	13.09.2019.		 	M Ž	05.01.1999. 21.07.1981.	Nacionalna	17.09.2019.	Upućene uvredljive riječi: "Govna jedna Srpska, jebem li vam majku Srpsku"	Prekršajna prijava	OB TIVAT	ČL.19 Zakon a o JRM			POSTUPAK KUTOKU
95.	Avgust	31.08.2019			M	10.12.1959.	Nacionalna	. 02.09.2019.	upućene uvredljive riječi: "Ovo je morsko dobro, ko si ti da mi braniš Hrvatu jedan, ustašo, baciću ti bombu, znaš li ti ko sam ja"	Prekršajna prijava	OB TIVAT	ČL.19 Zakon a o JRM			POSTUPAK KUTOKU
96.	Decembar	03.12.2019.	NVO LGBT FORUM PROGRES		Ž		Seksualna	03.12.2019	Uvredljivi komentari na društvenoj mreži "Facebook" sa naloga "Julka Vasiljević Matović"		CB H.NOVI				nema akad. / prekršaja Upozor

															re no ds tr a ne po li ci je
97.	April		NVO LGBT FORUM PROGRES		M		Seksualna	15.04.2019.	Komentar na društvenoj mreži "Facebook"	Prekršajna prijava	Prosljeđena Cb Bar/OB Ulcinj	ČL.19 Zakona o JRM			n e m a k d / p r e k r š a j a U p o z o r e n o d s t

															ra ne po li ci je
98.	Avgust				Ž		Roda	05.08.2019.	Vrijeđanje putem podneska predatog na arhivi OS Bar	Prekršajna prijava	CB Bar				Od ba če n Z a h t je v z a p o k re t a n je p re k r š a j n o

															g p o s t u p k a ž a l b i u t o k u
99.	Av gust	25.08.2019.			Ž	30.09.2019	Nacionalna	30.09.2019.	Vrijeđanje usmenim putem	Prekršajna prijava	CB Bar	ČL.19 Zakon a o JRM			N K 6 0 0 , 0 0 e
100.	De cem bar	03.12.2019.			M	27.12.2019	Nacionalna	27.12.2019	Komentari na wibwr grupi	Prekršajna prijava	CB Bar	ČL.19 Zakon a o JRM			P o s t u p a k u t o k u

PODACI DOBIJENI OD VRHOVNOG SUDA CRNE GORE

Vrhovni sud Crne Gore, kao najviši sud u državi, prikupio je podatke od svih crnogorskih sudova koji se odnose na slučajeve nasilja, diskriminacije i drugih oblika napada na LGBT populaciju, a koji su potrebni radi pripreme Izvještaja Ministarstva za ljudska i manjinska prava o sprovođenju Strategije za unaprijeđenje kvaliteta života LGBT osoba u Crnoj Gori 2013-2018. godina.

U Osnovnom sudu u Podgorici, u 2019.godini, pravosnažno su okončana 2 krivična postupka koji se odnose na diskriminaciju, nasilje i druge oblike napada na LGBT populaciju, i to:

- zbog krivičnog djela ugrožavanja sigurnosti iz čl.168 Krivičnog zakonika Crne Gore-poslovna oznaka predmeta K.br.17/19, i
- zbog krivičnog djela nasilničko ponašanje iz čl.399 Krivičnog zakonika Crne Gore - poslovna oznaka predmeta K.br.192/18.

U predmetu K.br. 17/19, okrivljeni B. Đ. je oglašen krivim zbog krivičnog djela ugrožavanje sigurnosti iz čl.168 st. 2 u vezi st. 1 Krivičnog zakonika Crne Gore i krivičnog djela ugrožavanje sigurnosti iz čl. 168 st. 1 Krivičnog zakonika Crne Gore i osuđen na jedinstvenu kaznu rada u javnom interesu u trajanju od 240 (dvijestotinečetdeset) časova, koja kazna će se izvršiti za vrijeme od 6 (šest) mjeseci, s tim što ne može biti duža od 60 (šezdeset) časova u toku 1 (jednog) mjeseca.

U predmetu K.br. 192/18, okrivljeni M.B. je oglašen krivim zbog krivičnog djela nasilničko ponašanje iz čl. 399 u vezi čl. 42a st. 1 Krivičnog zakonika Crne Gore i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 4 (četiri) mjeseca u koju kaznu mu se uračunava vrijeme provedeno na zadržavanju pred Upravom policije PJ Podgorica od 11.10.2017. godine od 15,50 časova do 12.10.2017. godine do 08,40 časova.

Pred Osnovnim sudom u Kolašinu u 2019 godini vodjen jedan krivični postupak u kojem je oštećena bila transrodna osoba (pripadnik LGBT populacije), i to:

- Predmet poslovne oznake K.br.87/19, postupak je vodjen protiv tri okrivljena lica, a zbog krivičnog djela nasilničko ponašanje iz čl. 399 Krivičnog zakonika. Prvostepeni postupak je okončan dana 16.12.2019 godine, okrivljeni su oglašeni krivim i osudjeni na kazne zatvora u trajanju od po osam mjeseci.

Na osnovu podataka dobijenih od sudova, može se vidjeti da tokom 2019. godine nije bilo parničnih predmeta koji se odnose na diskriminaciju, nasilje i druge oblike napada na LGBTI populaciju.

Kada je riječ o prekršajnim predmetima u kojima se kao oštećeni pojavljuju pripadnici LGBTI populacije, poseban izvještaj o njihovom prikazu, biće dat kao prilog ovog Izvještaja.

Period oktobar 2018- oktobar 2019

<i>Red br.</i>	<i>Naziv organa</i>	<i>Osnov diskriminacije</i>	<i>Broj pokrenutih prijava</i>	<i>Broj usvojenih prijava</i>	<i>Ishodi postupaka</i>	
	<i>Uprava policije</i>	Seksualna Diskriminacija Čl 19 Zakona o javnom redu i miru	213	206	-39 prijava nema mogućnost za identifikaciju -15 predmeta nema elemenata	

		Čl.19 Zakona o JRM			za postupanje -72 proslijeđeno drugim CB - 18 prekršajnih prijava - 1 krivična prijava - 26 upozorenja -13 novčanih kazni - 3 odustalih od prijave - 8 u radu - 1 proslijeđen tužiocu na ocjenu - 7 odbačena prijava	
	<i>Tuzilastvo</i>	Seksualna diskriminacija Ugrožavanje sigurnosti, Prekršaj iz čl. 19 Zakona o javnom redu i miru	8		-6 Rješenja o odbačaju krivične prijave -1 novčana kazna	

					-1 nema elemenata krivičnog djela	
	<i>Vrhovni sud –gradjanski sudovi</i>		0			
	<i>SUdovi za prekršaje</i>	Seksualna orijentacija - LGBT , Vrijeđanje po seksualnoj osnovi - LGBT	53		-29 zahtjeva za prekršajni postupak zbog prekršaja iz Zakona o javnom redu i miru.1 odbačen zahtjev; -4 oslobađajuće odluke; - 1 opomena; 3 obustave; 5 novčanih kazni	

	<i>Zastitnik ljudskih pava I sloboda</i>					
	<i>Uprava za inspekcijske poslove</i>		0			

PODACI DOBIJENI OD SUDOVA ZA PREKRŠAJE U CRNOJ GORI

I Pregled predmeta po procesuiranim slučajevima diskriminacije i drugih oblika napada na pripadnike LGBT zajednice koji su bili u radu sudova za prekršaje u periodu od 01.01.2019. do 30.06.2019. godine

Ovaj izvještaj je sačinjen na osnovu pojedinačnih izvještaja sudova za prekršaje, i to: Izvještaja Suda za prekršaje u Podgorici SU I br.3/20 od 14. januara 2020. godine,

Izveštaja Suda za prekršaje u Budvi SU I br.27/20 od 15. januara 2020. godine i Izveštaja Suda za prekršaje u Bijelom Polju SU I br.9/20 od 13. januara 2020. godine.

Iz navedenih izvještaja se utvrđuje da su sudovi za prekršaje u 2019. godini imali u radu 42 predmet u kojima je procesuirana diskriminacija ili drugi oblik napada na pripadnike LGBT zajednice, i to Sud za prekršaje u Podgorici 23 predmeta, Sud za prekršaje u Budvi 14 predmeta, dok je Sud za prekršaje u Bijelom Polju imao u radu 5 predmeta ovakve vrste. Ukupno je bilo 23 predmeta koji su prenijeti iz ranijih godina i 19 nova predmeta (Tabela 1).

Tabela 1.Zbirni pregled

Sud	Prenijeti predmeti	Novi predmeti	Ukupno	Riješeno	Neriješeno
Podgorica	17	6	23	14	9
Budva	3	11	14	8	6
Bijelo Polje	3	2	5	4	1
Ukupno	23	19	42	26	16

U jednom slučaju prekršaj je procesuiran kao prekršaji iz oblasti Zakona o zabrani diskriminacije (Tabela 2), dok su u 40 predmeta slučajevi diskriminacije ili drugi oblici napada na pripadnike LGBT zajednice procesuirani kao prekršaji iz oblasti Zakona o javnom redu i miru (Tabela 3).

Tabela 2.Pojedinačan pregled predmeta u kojima su prekršaji procesuirani po Zakonu o zabrani diskriminacije

SUD ZA PREKRŠAJE Bijelo Polje

PP br.	Sud za prekršaje u Bijelom Polju/ Odjeljenje	Podnosilac zahtjeva i pravna kvalifikacija prekršaja koja je stavljena na teret	Osnov diskriminacije	Pol i godište rođenja diskriminisanog lica	Datum podnošenja zahtjeva	Datum donošenja pravosnaž. odluke	Vrsta donijete odluke(i iznos)	Vrijeme odlučivanja	Izjavljena žalba	Napomena
418/18	Kolašin	Uprava policije OB Kolašin ČL.34a st.1. t.1 Zakona zabrani diskriminacije	Vrijeđanje putem društvene mreže	-	25.07.2018.	15.03.2019	Oslobađajuća	6 mjeseci 28 dana	-	-

Tabela 3. Pojedinačan pregled predmeta u kojima su prekršaji procesuirani po Zakonu o javnom redu i miru:

SUD ZA PREKRŠAJE PODGORICA

PP br.	Sud za prekršaje u Podgorici	Podnosilac zahtjeva i pravna kvalifikacija prekršaja koja je stavljena na teret	Osnov diskriminacije	Pol i godište rođenja diskriminisanog lica	Datum podnošenja zahtjeva	Datum donošenja pravosnaž. odluke	Vrsta donijete odluke(i iznos)	Vrijeme odlučivanja	Izjavljena žalba	Napomena
11261/17	Podgorica	Urava policije ČL.19.st1 JRM	Seksualna orijentacija lgbt	Muški pol	23.09.2017	21.01.2019	Opomena	1 godina i 4 mjeseca	Da	Pravosnažna 03.06.2019
11318/17	Podgorica	Uprava policije ČL.8.st1 JRM	Seksualna orijentacija lgbt	Muški pol	23.11.2017	04.11.2019	Obustava	1 godina i 11 mjeseci	-	Pravosnažan 23.11.2019
11356/17	Podgorica	Uprava policije ČL.19.st1 JRM	Seksualna orijentacija lgbt	Muški pol	03.10.2017	04.09.2019	Obustava	1 godina i 11 mjeseci	-	Pravosnažan 20.09.2019
1438/18	Podgorica	Uprava policije ČL.19.st1 JRM	Seksualna orijentacija lgbt	Muški pol	09.02.2018	23.04.2019	Oslobađajuća	1 godina i 2 mjeseca	-	Pravosnažan 27.07.2019
3298/18	Podgorica	Uprava policije ČL.19.st1 JRM	Seksualna orijentacija lgbt	Muški pol 1995 god	19.03.2018	19.11.2018	Oslobadjajuća	8 mjeseci	-	Pravosnažan 01.03.2019

3472/18	Podgorica	Uprava policije ČL.19.st1 JRM	Seksualna orijentacija lgbt	-	21..03.2018	-	-	-	-	U radu
4262/18	Podgorica	Uprava policije ČL.19.st1 JRM	Seksualna orijentacija lgbt	-	04.04.2018	-	-	-	-	U radu
5189/18	Podgorica	Uprava policije ČL.19.st1 JRM	Seksualna orijentacija lgbt	Muški pol 1995 god	20.04.2018	29.03.2019	Novčana kazna 250,00 eura	11 mjeseci	-	Pravosnažna 05.06.2019
5200/18	Podgorica	Uprava policije ČL.19.st1 JRM	Seksualna orijentacija lgbt	Muški pol	23.04.2018	-	-	-	-	U radu
9740/18	Podgorica	Uprava policije ČL.19.st1 JRM	Seksualna orijentacija lgbt	Muški pol 1995 god	06.07.2018	19.03.2019	Oslobađajuća	9 mjeseci	31.05. 2019	Pravosnažan 22.10..2019
11205/18	Podgorica	Uprava policije ČL.19.st1 JRM	Seksualna orijentacija lgbt	Muški pol	10.08.2018	-	-	-	-	U radu
12757/18	Podgorica	Uprava policije ČL.19.st1 JRM	Seksualna orijentacija lgbt	Muški pol 1995 god	14.09.2018	22.10.2018	Novčana kazna 120,00 eura	1 mjesec	-	Pravosnažan 22.11.2018.

13914/18	Podgorica	Uprava policije ČL.19.st1 JRM	Seksualna orijentacija lgbt	Muški pol	03.10.2017	-	-	-	-	U radu
14197/18	Podgorica	Uprava policije ČL.19.st1 JRM	Seksualna orijentacija lgbt	Muški pol	05.10.2018	25.03.2019	Obustava	5 mjeseci	-	Pravosnažna 24.04.2019
4749/19	Podgorica	Uprava policije ČL.19.st1 JRM	Seksualna orijentacija lgbt	Muški pol	19.04.2019	-	-	-	-	U radu
5690/19	Podgorica	Uprava policije ČL.19.st1 JRM	Seksualna orijentacija lgbt	Muški pol	15.05.2019	10.12.2019	Novčana kazna 250,00 eura	6 mjeseci	-	-
6185/19	Podgorica	Uprava policije ČL.19.st1 JRM	Seksualna orijentacija lgbt	Muški pol	28.05.2019	30.09.2019	Novčana kazna 150,00 eura	-	-	-
6588/19	Podgorica	Uprava policije ČL.19.st1 JRM	Seksualna orijentacija lgbt	Muški pol	31.05.2019	-	-	-	-	U radu

16722/19 1	Podgorica	Uprava policije ČL.19.st1 JRM	Seksualna orijentacija lgbt	Ženski pol	30.12.2019	-	-	-	-	U radu
258/18	Danilovgra	Uprava policije ČL.19 JRM	Seksualna orijentacija lgbt	Muški pol 27.10.1995	28.03.2018	09.01.2019	Novčana kazna 100,00 eura	10 mjeseci	-	-
259/18	Danilovgra	Uprava policije ČL.19 JRM	Seksualna orijentacija lgbt	Muški pol 27.10.1995	28.03.2018	03.01.2019	Oslobađajuća	10 mjeseci	-	-
260/18	Danilovgra	Uprava policije ČL.19 JRM	Seksualna orijentacija lgbt	Muški pol 27.10.1995	28.03.2018	09.01.2019	Novčana kazna 250,00 eura	10 mjeseci	-	-
812/19	Danilovgra	Uprava policije ČL.19 JRM	Seksualna orijentacija lgbt	Ženski pol	18.12.2019	-	-	-	-	U radu

SUD ZA PREKRŠAJE BUDVA

PP br.	Sud za prekršaje u Budvi	Podnosilac zahtjeva i pravna kvalifikacija prekršaja koja je stavljena na teret	Osnov diskriminacije	Pol i godište rođenja diskriminisanog lica	Datum podnošenja zahtjeva	Datum donošenja pravosnaž. odluke	Vrsta donijete odluke(i iznos)	Vrijeme odlučivanja	Izjavljena žalba	Napomena
902/19	Budva	Uprava policije CB Budva ČL. 19 Zakon o JRM	Seksualna orijentacija	Muški pol	04.06.2019.	19.07.2019	Novčana kazna 150,00 eura	1 mjesec 15 dana	Da	-
1292/18	Kotor	Uprava policije Ob Kotor	Vrijeđanje LGBT pripadnika preko društvene mreže facebook	Muški pol	13.09.2018	07.02.2019	Novčana kazna 255,00 eura	4 mjeseca	-	-
523/19	Kotor	Uprava policije Ob Kotor	Vrijeđanje LGBT pripadnika preko društvene mreže facebook	Muški pol	24.05.2019	08.10.2019	Oslobađajuća	2 mjeseca	Da	-

532/19	Kotor	Uprava policije Ob Kotor	Vrijeđanje LGBT pripadnika preko društvene mreže facebook	Muški pol	27.05.2019	27.06.2019	Novčana kazna 210,00 eura	1 mjesec	-	-
551/19	Kotor	Uprava policije OB Tivat	Vrijeđanje LGBT pripadnika preko društvene mreže facebook	Muški pol	30.05.2019	27.06.2019	Novčana kazna 105,00 eura	1 mjesec	-	-
3293/17	Bar	Uprava policije CB Bar	Vrijeđanje LGBT pripadnika preko društvene mreže facebook	Muški pol	20.11.2017	24.09.2019	Obustava zbog zastare	1 godina i 10 mjeseci	-	-
3301/17	Bar	Uprava policije CB Bar	Vrijeđanje LGBT pripadnika preko društvene	Muški pol	20.11.2017	06.08.2019	Oslobađajuća	1 godina i 9 mjeseci	-	-

			mreže facebook							
1149/19	Bar	Uprava policije CB Bar	Vrijeđanje LGBT pripadnika preko društvene mreže facebook	Muški pol	08.04.2019	-	-	-	-	U radu
1396/19	Bar	Uprava policije CB Bar	Vrijeđanje LGBT pripadnika preko društvene mreže facebook	Muški pol	06.05.2019	-	-	-	-	U radu
1428/19	Bar	Uprava policije CB Bar	Vrijeđanje LGBT pripadnika preko društvene mreže facebook	Muški pol	06.05.2019	23.07.2019.	Novčana kazna 150,00 eura	2 mjeseca	-	-

1429/19	Bar	Uprava policije CB Bar	Vrijeđanje LGBT pripadnika preko društvene mreže facebook	Muški pol	06.05.2019	-	-	-	-	U radu
3843/19	Bar	Uprava policije CB Bar	Vrijeđanje LGBT pripadnika preko društvene mreže facebook	Ženski pol	16.12.2019	-	-	-	-	U radu
3844/19	Bar	Uprava policije CB Bar	Vrijeđanje LGBT pripadnika preko društvene mreže facebook	Ženski pol	16.12.2019	-	-	-	-	U radu
3845/19	Bar	Uprava policije CB Bar	Vrijeđanje LGBT pripadnika preko društvene	Ženski pol	16.12.2019	-	-	-	-	U radu

			mreže facebook							
SUD ZA PREKRŠAJE BIJELO POLJE										
PP br.	Sud za prekršaje u Bijelom Polju	Podnosilac zahtjeva i pravna kvalifikacija prekršaja koja je stavljena na teret	Osnov diskriminacij e	Pol i godište rođenja diskriminisanog lica	Datum podnošenja zahtjeva	Datum donošenja pravosnaž. odluke	Vrsta donijete odluke(i iznos)	Vrijeme odlučivanja	Izjavljena žalba	Napomena
866/19	Bijelo Polje	CB Berane čl. 7 st.1 Zakona o javnom redu i miru	Seksualna orijentacija	Ženski pol- 1975.	18.04.2019	04.06.2019	Oslobađajuća	1 mjesec 18 dana	-	-
2720/19	Bijelo Polje	CB Bijelo Polje čl. 19 Zakona o javnom redu i miru	Seksualna orijentacija	Ženski pol- 1986.	30.12.2019	-	-	-	-	U radu
1235/17	Berane	CB Berane čl. 7 st.1 Zakona o javnom redu i miru	Seksualna orijentacija	Muški pol	22.11.2017	13.09.2019	Obustava	1 godina 9 mjeseci i 22 dana	-	-

534/17	Kolašin	OB Kolašin čl. 7 st.1 Zakona o javnom redu i miru	Vrijeđanje putem društvene mreže	Muški pol	27.11.2017	05.03.2019	Opomena	1 godina, 3 mjeseca, 6 dana	-	-
--------	---------	---	---	-----------	------------	------------	---------	-----------------------------------	---	---

Izveštaj o radu suda za prekršaje za 2019. godinu na predmetima u kojima se kao oštećeni pojavljuju pripadnici LGBT zajednice (Pred Sudom za prekršaje u Podgorici sa odjeljenjima u Nikšiću,Danilovgradu i Prijestonici Cetinje)

PP br.	Sud/odjeljenje	Podnosilac zahtjeva i pravna kvalifikacija prekršaja koja je stavljena na teret	Osnov diskrim.	Pol oštećenog	Datum podnošenja zahtjeva	Datum donošenja pravosnaž. odluke	Vrsta donijete odluke (i iznos)	Vrijeme odlučivanja	Izjavljena žalba	Napomena
PP.br 4749/19	Podgorica	Uprava policije cl. z .o jrm	seksualna orijentacija	muski	19.04.2019 godine					u radu
PP.br 5690/19	Podgorica	Uprava policije cl. z .o jrm	seksualna orijentacija	muski	15.05.2019 godine	10.12.2019	n.k.250 eura	7mjeseci		u radu
PP.br 6185/19	Podgorica	Uprava policije cl. z .o jrm	seksualna orijentacija	muski	28.05.2019 godine	30.09.2019	n.k.150 eura	4mjeseci		u radu
PP.br 6588/19	Podgorica	Uprava policije cl. z .o jrm	seksualna orijentacija	muski	31.05.2019 godine					u radu

Izveštaj o radu Suda za prekršaje u Budvi

**za 2019. godinu na predmetima u kojima se kao oštećeni pojavljuju pripadnici
LGBT zajednice**

Predmeti procesuirani po Zakonu o zabrani diskriminacije

PP br.	Sud/odjeljenje	Podnosilac zahtjeva i pravna kvalifikacija prekršaja koja je stavljena na teret	Osnov diskrim.	Pol i godište rođenja oštećenog	Datum podnošenja zahtjeva	Datum donošenja pravosnaž. odluke	Vrsta donijete odluke (i iznos)	Vrijeme odlučivanja	Izjavljena žalba	Napomena
-	-	-	-	-	-	.-	-	-	-	-

Predmeti procesuirani po Zakonu o javnom redu i miru (član 19. Zakona o javnom redu i miru, vrijeđanje pripadnika LGBT polulacije preko društvene mreže facebook)

PP br.	Sud/odjeljenje	Podnosilac zahtjeva i pravna kvalifikacija prekršaja koja je stavljena na teret	Osnov diskrim.	Pol i godište rođenja oštećenog	Datum podnošenja zahtjeva	Datum donošenja pravosnaž. odluke	Vrsta donijete odluke (i iznos)	Vrijeme odlučivanja	Izjavljena žalba	Napomena
902/19	sjedište Suda u Budvi	UPCB Budva, čl. 19. Z.o JRM	seksualna orijentacija	M	04.06. 2019.	19.07. 2019.	NK/TP 150,00/ 30,00	1 mj i 15 dana	Da odbačena kao neblagovremena od strane prvostepenog suda	
523/19	Odjeljenje u Kotoru	UP OB Kotor, čl. 19. Zo JRM	seksualna orijentacija	M	24.05. 2019.	08.10. 2019.	oslobađajuća odluka	2 mjesec	Da potvrđena	
532/19	Odjeljenje u Kotoru	UP OB Kotor, čl. 19. Zo JRM	seksualna orijentacija	M	27.05. 2019.	27.06. 2019.	210,00/ 20,00	1 mjesec	Ne	

551/19	Odjeljenje u Kotoru	UP OB Kotor, čl. 19. Zo JRM	seksualna orijentacija	M	30.05. 2019.	27.06. 2019.	105,00/ 30,00	1 mjesec	Ne	
1396/19	Odjeljenje u Baru	UP CB Bar, čl. 19. Zo JRM	seksualna orijentacija	M	06.05. 2019.		u radu			
1428/19	Odjeljenje u Baru	UP CB Bar, čl. 19. Zo JRM	seksualna orijentacija	M	06.05. 2019.		150,00/ 30,00		Ne	
1429/19	Odjeljenje u Baru	UP CB Bar, čl. 19. Zo JRM	seksualna orijentacija	M	06.05. 2019.		u radu			
1149/19	Odjeljenje u Baru	UP CB Bar, čl. 19. Zo JRM	seksualna orijentacija	M	08.04. 2019.		u radu			
3843/19	Odjeljenje u Baru	UP CB Bar, čl. 19. Zo JRM	seksualna orijentacija	Ž	16.12. 2019.		u radu			
3844/19	Odjeljenje u Baru	UP CB Bar, čl. 19. Zo JRM	seksualna orijentacija	Ž	16.12. 2019.		u radu			
2845/19	Odjeljenje u Baru	UP CB Bar, čl. 19. Zo JRM	seksualna orijentacija	Ž	16.12. 2019.		u radu			
3293/17	Odjeljenje u Baru	UP CB Bar čl. 19. Zo JRM	seksualna orijentacija	M	23.11. 2017.	24.09. 2019.	obustava (zastara)			

3301/17	Odjeljenje u Baru	UP CB Bar, čl. 19. Zo JRM	seksualna orijentacija	M	20.11. 2017.	06.08. 2019.	oslobađaju a odluka		Ne	
---------	----------------------	---------------------------------	---------------------------	---	-----------------	-----------------	------------------------	--	-----------	--

PRILOG II

Informacija Ministarstva za ljudska i manjinska prava o realizaciji Memoranduma o saradnji u cilju unapređenja položaja i zaštite LGBTI osoba sa crnogorskim opštinama za 2019.godinu

U skladu sa obavezom Ministarstva za ljudska i manjinska prava utvrđenoj u pregovaračkom Poglavlju 23 "Pravosuđe i temeljna prava", ministarstvo je pristupilo potpisivanju bilateralnih sporazuma sa opštinama u Crnoj Gori. Cilj ovih sporazuma je ostvarivanje saradnje u cilju unapređenja položaja i zaštite LGBTI osoba.

Tokom 2014. godine Ministarstvo je potpisalo sporazume sa sledećim opštinama:

- Kotor, 15. aprila 2014. godine
- Budva, 10. novembar 2014. godine
- Bar, 18. novembar 2014. godine
- Cetinje, 5. decembra 2014. godine
- Podgorica, 31. decembar 2014. godine

Tokom 2015. godine Ministarstvo je potpisalo sporazume sa sledećim opštinama:

- Ulcinj, 19. januara 2015. godine
- Herceg Novi, 11. maj 2015. godine
- Tivat, 13. maja 2015. godine
- Bijelo Polje, 31. jula 2015. godine

Tokom 2016. godine Ministarstvo je potpisalo sporazume sa sledećim opštinama:

- Berane - 15. jun 2016. godine
- Danilovgrad – 24. jun 2016. godine
- Kolašin – 18. jul 2016. godine
- Mojkovac – 4. avgust 2016. godine

Tokom 2017. godine Ministarstvo je potpisalo sporazume sa sledećim opštinama:

- Žabljak – 26. jul 2017. godine
- Šavnik – 26. jul 2017. godine

Tokom 2018. godine Ministarstvo je potpisalo sporazume sa sledećim opštinama:

- Rožaje - 24. oktobra 2018. godine
- Gusinje - 24. oktobra 2018. godine
- Andrijevica - 24. oktobar 2018. godine

Tokom 2019. godine Ministarstvo je potpisalo sporazume sa sledećim opštinama:

- Pljevlja - 23. januar 2019. godine
- Petnjica- 4. decembar 2019. godine

Na bazi potpisanih sporazuma, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je opštinama uputilo Upitnik o aktivnostima koje su potpisnice preduzele u cilju realizacije sporazuma. Na dostavljeni Upitnik dobijena je povratna informacija od sledećih opština: Glavni grad Podgorica, opština Kolašin, opština Mojkovac, opština Šavnik, opština Ulcinj, opština Herceg Novi, opština Andrijevica, opština Bijelo Polje, opština Bar, opština Žabljak.

Glavni grad Podgorica

U odgovoru na dostavljeni Upitnik o realizaciji Memoranduma o saradnji u cilju unapređenja položaja i zaštite LGBTI osoba sa crnogorskim opštinama, Glavni grad Podgorica se izjasnio da su preduzimali aktivnosti na unapređenju položaja LGBTI populacije, dodavši u dijelu navođenja konkretnih primjera preduzetih aktivnosti da je u toku postupak izrade Lokalnog akcionog plana za LGBT, kao i da predstavnici Glavnog grada Podgorica šestu godinu za redom pružaju podršku za vrijeme Parade ponosa.

Takođe, naveli su da Glavni grad Podgorica intenzivno sarađuje sa predstavnicima Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore i nadležnim ministarstvima u Crnoj Gori. Oni su takođe naveli da je prilikom formiranja Radne grupe koja radi na izradi Predloga lokalnog akcionog plana za LGBT raspisan je Javni poziv zainteresovanim NVO koje se bave ovim pitanjima, da daju doprinos prilikom izrade Predloga plana. Na Javni poziv blagovremeno su se prijavile dvije NVO: "Queer Montenegro" i "Juventas". Na osnovu Odluke o izboru kandidata u Radnu grupu za izradu Predloga lokalnog akcionog plana za LGBT, broj: 01-031/17-8563 od 20. novembra 2017. godine, izabrani su Danijel Kalezić, predstavnik NVO "Queer Montenegro" i Jelena Čolaković, predstavnica NVO "Juventas". Osim toga upućen je poziv i Ministarstvu za ljudska i manjinska prava da delegiraju svog predstavnika/cu za učešće u Radnu grupu. Dopisom broj: 01-023-1803/17-2 od 09. oktobra 2017. godine, za člana Radne grupe ispred Ministarstva za ljudska i manjinska prava, određen je Ranko Andrijašević.

Oni su takođe istakli da je dana 25. jula 2017. godine Danijel Kalezić predstavnik NVO "Queer Montenegro" ponudio Glavnom gradu Podgorica da bude saradnik na projektu kojim su predvidjeli podršku za pet lokalnih samouprava da kreiraju izvodljive lokalne akcione planove za narednu 2018. godinu. Glavni grad Podgorica je dana 26. jula 2017. godine obavijestio Danijela Kalezića da prihvata navedenu ponudu.

U dijelu koji se odnosi na ostvarivanje međunarodnih kontakata, Glavni grad je izvijestio da je u decembru 2018. godine sekretar Sekretarijata za socijalno staranje, zajedno sa predstavnicima Ministarstva za ljudska i manjinska prava i opština Bijelo Polje, Mojkovac i Kolašin, boravio u studijskoj posjeti Belgiji (gradovi Gent i Briž), u organizaciji NVO Queer Montenegro i Juventas. Cilj putovanja je bio upoznavanje sa položajem i pravima LGBT zajednice u razvijenim evropskim zemljama. Kada su u pitanju realizovani kontakti i konsultacije sa nevladinim LGBTI organizacijama i LGBTI zajednicom, Glavni grad Podgorica ostvario je saradnju sa: NVO "Queer Montenegro", NVO "Juventas" i LGBT forum "Progres". Glavni grad je prihvatio poziv Danijela Kalezića, predstavnika "Queer Montenegro" da bude saradnik na projektu koji se sastoji od pružanja podrške u kreiranju lokalnih akcionih planova.

Odlukom o izboru kandidata u Radnu grupu za izradu Predloga lokalnog akcionog plana za LGBT, broj: 01-031/17-8563 od 20. novembra 2017. godine, izabrani su Danijel Kalezić, predstavnik NVO "Queer Montenegro" i Jelena Čolaković, predstavnica NVO "Juventas".

NVO LGBT forum "Progres" i Sekretarijat za socijalno staranje Glavnog grada potpisali su memorandum o razumijevanju i saradnji. Memorandum predstavlja snažnu osnovu za sve dalje aktivnosti i saradnju koja će doprinijeti poboljšanju kvaliteta života LGBTIQ osoba na lokalnom nivou, a konkretno u glavnom gradu. U planirane aktivnosti definisane memorandumom, koje će se zajednički realizovati u budućnosti, spadaju edukacije i obuke, informativne i promotivne kampanje, te podrška socijalnim servisima.

Finansijski podržali, na zahtjev LGBTIQ asocijacije "Queer Montenegro", Povorku ponosa LGBTIQ osoba "Montenegro prajd" 21. septembra 2019. Godine sa 2000,00 eura.

LGBTIQ asocijacija “Queer Montenegro” i Sekretarijat su partneri na projektu LGBT Friendly Podgorica, koji ima cilj da doprinese razvoju LGBTIQ turizma u Glavnom gradu, afirmiše Podgoricu kao bezbjednu i atraktivnu destinaciju za LGBTIQ osobe. Sekretarijat podržao projekat sa 4000,00 eura.

NVO LGBT forum “Progres” i Sekretarijat su partneri na projektu “Otvoreno o HIV/AIDS-u”, u okviru kojega će biti organizovana savjetovališta, kampanje i testiranja. Sekretarijat podržao projekat sa 3820,00 eura.

Usvajanjem Lokalnog akcionog plana za LGBT, Glavni grad će kreirati i uskladiti aktivnosti lokalne samouprave sa potrebama LGBT zajednice i time doprinijeti poštovanju ljudskih prava i povećanju stepena društvenog prihvatanja u Glavnom gradu.

U cilju suzbijanju prepreka na koje nailaze u realizaciji aktivnosti, Predstavnici Glavnog grada Podgorica se trude da u skladu sa mogućnostima na najbolji način pomognu svim građanima u realizaciji njihovih zahtjeva.

Glavni grad Podgorica će usvajanjem predloga lokalnog akcionog plana za LGBT i implementiranjem predviđenih mjera doprinijeti poštovanju ljudskih prava i unapređenju kvaliteta života LGBT osoba.

Opština Bijelo Polje

U odgovoru na dostavljeni Upitnik o realizaciji Memoranduma o saradnji u cilju unapređenja položaja i zaštite LGBTI osoba sa crnogorskim opštinama, opština Bijelo Polje je istakla da je preduzimala određene aktivnosti u cilju unapređenja kvaliteta života LGBTI osoba, te da su predstavnici Sekretarijata za kulturu, sport i društvene djelatnosti učestvovali na obuci u Bijelom Polju koja je bila vezana za kreiranje efektivnih lokalnih akcionih planova za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba na lokalnom nivou, kao i monitoring i evaluaciju implementacije istih. Ova obuka je bila

aktivnost projekta "Integrirani i sistemski pristup poboljšanju kvaliteta života LGBT osoba u Crnoj Gori", ali i dio Akcionog plana Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBT osoba u Crnoj Gori za 2018. godinu. Predsjednik opštine Bijelo Polje je Rješenjem br.01-9630 od 24.10.2018 godine, obrazovao Radnu grupu koja je izradila dok su u lokalnom parlamentu odbornici i usvojili Lokalni Akcioni plan za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba za 2019.godinu.

Lokalni akcioni plan za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba za 2019.godinu, je razvojni dokument za implementaciju politike jednakosti svih građana, sa posebnim osvrtom na promovisanje i poštovanje različitosti kojim se želi unaprijediti ljudska prava LGBTI osoba i povećati stepen njihovog društvenog prihvatanja u lokalnoj zajednici.

Kada je u pitanju ostvarivanje saradnja sa drugim državnim institucijama, drugim lokalnim samoupravama ili organizacijama civilnog društva u realizaciji aktivnosti, ostvarili su sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava Crne Gore, kao i lokalnim samoupravama koje su radile na izradi Lokalnog akcionog plana za unapređenje kvaliteta života LGBT osoba.

Kada je riječ o ostvarenim međunarodnim kontaktima i saradnji u ovoj oblasti, naveli su da je uspostavljen kontakt sa "Rainbow cities network" vezano za eventualno uključenje Kotora u navedenu organizaciju. Koordinatorica Radne grupe za izradu LPA je u okviru studijske posjete Belgiji i gradovima Briž i Gent ostvarila kontakte u pomenutim gradovima sa predstavnicima sistema i upoznala se sa LGBTI pravima u toj zemlji. Takodje 19.juna 2019.godine u okviru uzvratne posjete Crnoj Gori od strane predstavnika grada Genta, u opštini Mojkovac organizovan je seminar sa gradovima sjeverne regije Crne Gore koji rade na izradi LPA za unapređenje kvaliteta života LGBTI na kojim je prisustvovao i predstavnik opštine Bijelo Polje koji je ujedno i član Radne grupe za izradu navedenog dokumenta.

Opština Bijelo Polje je ostvarila kontakte sa NVO Juventas, NVO Queer Montenegro i NVO Spektra.

LPA je urađen na osnovu realne procjene postojećeg stanja i potreba LGBTI populacije, sa ciljem da se nađu primjenljiva i realna rješenja a sve u cilju otklanjanja svake posredne ili neposredne diskriminacije po osnovu seksualne orijentacije ili rodnog indetiteta, te smanjivanju homofobije ili transfobije u opštini Bijelo Polje.

Opština Bijelo Polje je naglasila da nijesu nailazili na prepreke u realizaciji predviđenih mjera i aktivnosti, te da će intezivno raditi na unapređivanju društvenog prihvatanja LGBTI osoba i poboljšanju svih uslova i kvaliteta života LGBTI osoba u lokalnoj zajednici.

U narednoj godini opština Bijelo Polje planira usvajanje lokalnog akcionog plana LGBTI, .

Opština Kolašin

U odgovoru na dostavljeni Upitnik o realizaciji Memoranduma o saradnji u cilju unapređenja položaja i zaštite LGBTI osoba sa crnogorskim opštinama, opština Kolašin se izjasnila da su preduzimali aktivnosti na unapređenju položaja LGBTI populacije, dodavši u dijelu navođenja konkretnih primjera preduzetih aktivnosti da je Opština Kolašin je donijela prvi LAP za LGBTI osobe za 2019.godinu. Donošenje plana je uticalo na veću vidljivosti ove društvene grupe, kao i na senzibilnost lokalnih organa u kontaktu sa seksualnim manjinama. Opština Kolašin je pružila neposrednu zaštitu u slučaju fizičkog napada na lice pripadnika LGBTI populacije.

Takođe, Opština Kolašin je prvenstveno ostvarila sasradnju sa drugim državnim institucijama prilikom kreiranja radne grupe za izradu LAP-a (institucionalna saradnja), koje su pri tom i nosioci aktivnosti u realizaciji lokalnog plana. Takođe istakli su

saradnju sa predstavnicima NVO sektora koje egzistiraju na nacionalnom nivou. O pitanjima LGBTI zajednice posebnu saradnju su istakli sa Opštinom Mojkovac.

Kada su u pitanju realizovani kontakti i konsultacije sa nevladinim LGBT organizacijama i LGBT zajednicom, opština Kolašin je navela da je ostvarila saradnju sa nevladinim organizacijama LGBT Forum Progres, Juventas, Kvir Montenegro i Asocijaciom Spektra, u vidu konsultacija oko izrade LAP-a. Takođe, naveli su da imaju kontinuirane sastanke i radionice na kojima se razmatraju izazovi i problemi sa kojima se suočavaju predstavnici ove populacije.

Na pitanje u kojoj mjeri i na koji način je realizacija aktivnosti koristila LGBT zajednici, opština Kolašin je navela da smatraju da je donošenje LAP-a uticalo na veću vidljivost LGBTI zajednice, da je napravljen jedan korak u procesu razvoja svijesti kod ljudi o pitanjima LGBTI osoba kao i u kreiranju društva koje će bolje prihvatiti različitosti.

Prepreke u relizaciji dosadašnjih aktivnosti nijesu imali. Smatraju da je pitanje LGBTI zajednice potrebno provući kroz prava drugih ranjivih grupa kako bi tada u smislu opšteg odnosa prema različitostima društvo i sistem djelovali inkluzivnije.

Na pitanje šta preduzimaju u suzbijanju prepreka na koje nailaze u realizaciji aktivnosti, istakli su da je važno razgovorom doći do najboljih rješenja, u konačnom pozvati se na legislativu.

U narednoj godini na planu zaštite prava i unapređenju kvaliteta života LGBT osoba u opštini Kolašin planiraju evaluacija plana iz 2019. god. Kako je plan za 2019. godinu donesen sredinom iste, s tim u vezi rok za realizaciju i procjenu postignutog će biti prolongiran. Opština Kolašin će sprovesti istraživanje iz domena homofije koje će biti osnova za donošenje novog plana.

Opština Mojkovac

U odgovoru na dostavljeni Upitnik o realizaciji Memoranduma o saradnji u cilju unapređenja položaja i zaštite LGBTI osoba sa crnogorskim opštinama, opština Mojkovac se izjasnila da na osnovu izvještaja Uprave policije nije bilo prijava za uznemirivanje, fizičkih i verbalnih napada prema prpadnicima LGBT populacije u ovoj opštini.

Predsjednik opštine Mojkovac je dana 27.12.2018 godine formirao Radnu grupu sastavljenu od predstavnika Opštine Mojkovac, Uprave Policije Mojkovac, Školskog Centra Mojkovac, Turističke Organizacije Mojkovac, Zavoda za zapošljavanje Mojkovac, Centra za socijalno osiguranje, Centra za kulturu i JKP Gradac sa ciljem da u međusobnoj komunikaciji izrade akcioni plan rada za 2019 godinu. Radna grupa je nakon četiri održana sastanka usaglasila stavove pa je odlukom predsjednika opštine Mojkovac donešena odluka i formirana komisija koja je izradila akcioni plan koji je 7.03.2019. godine poslat Ministarstvu za ljudska manjinska prava za davanje mišljenja.

Kada je u pitanju međunarodna saradnja i ostvareni kontakti u ovoj oblasti, naveli su da su dva predstavnika opštine Mojkovac bili članovi Delegacije studentske posjete gradu Gentu u Belgiji 10-14-12 2018. godine. Opština Mojkovac je prihvatila da bude domaćin predstavnicima opštine Gent Suzan Blondil 17, 18, 19 i 20.06.2019 godine. S tim u vezi, Suzan i predstavnici nevladinih organizacija Juventas, Kvir, Spektra i Progres održali su okrugli sto u multimedijalnoj sali opštine Mojkovac za opštine Mojkovac, Kolašin i Bijelo Polje.

22.11.2019. godine u Centru za kulturu održana je panel diskusija na temu "Razgovor o kvir književnosti" Dragana Trpković i Vasko Raičević.

Opština Mojkovac je u prethodnoj godini ostvarila saradnju u ovoj oblasti sa lokalnom NVO "Srce" iz Mojkovca.

Na pitanje u kojoj mjeri i na koji način je realizacija aktivnosti koristila LGBT zajednici, opština Mojkovac je navela da se realizacijom ovih aktivnosti veći broj građana upoznao sa problemima koje imaju pripadnici LGBT populacije u tradicionalno maloj zajednici.

Kao prepreke u realizaciji određenih aktivnosti, naveli su strah od reakcije glasača od strane pripadnika odborničkih klubova svih partija koje su osvojile glasove i učestvuju u radu lokalnog parlamenta odrazio se na neusvajanje tačke dnevnog reda o usvajanju lokalnog akcionog plana. S tim u vezi, opština Mojkovac radi na upoznavanju odbornika i predstavnika političkih partija o značaju usvajanja lokalnog akcionog plana aktivnosti za pripadnike LGBT populacije za ravnopravan život u zajednici i vladavinu prava.

U narednoj godini, opština Mojkovac planira izrada lokalnog akcionog plana za unapređenje saradnje lokalne uprave u zaštiti prava LGBT osoba za 2020. godinu.

Opština Pljevlja

U odgovoru na dostavljeni Upitnik o realizaciji Memoranduma o saradnji u cilju unapređenja položaja i zaštite LGBTI osoba sa crnogorskim opštinama, opština Pljevlja se izjasnila da je sistematizovano radno mjesto savjetnika/ce za ljudska i manjinska prava u Sekretarijatu za društvene djelatnosti, gdje je jedna od ciljnih grupa zaštita prava LGBTI populacije.

Takođe, u okviru ciklusa edukacija za zabranu diskriminacije marginalizovanih društvenih grupa koje je organizovalo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, osoba kojoj je sistematizovano radno mjesto je pohađala radionice i dobila sertifikat za rad sa marginalizovanim društvenim grupama, a sve u cilju unapređenja položaja ovih

ranjivih grupa. Međutim, u dosadašnjem periodu nijesu realizovane druge aktivnosti koje proizilaze iz potpisanog Memoranduma.

U okviru ostvarivanja saradnje sa drugim organizacijama civilnog društva u ovoj oblasti, opština Pljevlja je navela da su predstavnici lokalne uprave prisustvovali radionicu koju je organizovala NVO LGBT Forum Progres, gdje su se dodatno upoznali sa zakonskom regulativom i odnosom prema LGBTI osobama.

Opština Pljevlja nije ostvarila nikakve međunarodne kontakte i saradnju u ovoj oblasti. Takođe, naveli su da u opštini Pljevlja nije registrovana nijedna NVO koja se bavi isključivo ili na posredan način pravima LGBTI zajednice.

U narednoj godini, opština Pljevlja planira sprovođenje aktivnosti na unapređenju položaja LGBTI osoba, u skladu sa Zakonom o zabrani diskriminacije, Strategijom za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u CG 2019-2023, Akcionih planova za sprovođenje Strategije i Sporazuma o razumijevanju.

Opština Šavnik

U odgovoru na dostavljeni Upitnik o realizaciji Memoranduma o saradnji u cilju unapređenja položaja i zaštite LGBTI osoba sa crnogorskim opštinama, opština Šavnik se izjasnila da nije bilo prijava za uznemirivanje, fizičkih i verbalnih napada prema pripadnicima LGBT populacije u ovoj opštini. Oni su istakli da je vidljivost pomenute populacije u CG na velikom nivou, te da im je u interesu da oni imaju ista prava i slobode kao i sve druge zajednice, bilo da se radi o građanima naše države ili o turistima. Shodno tome, istakli su da opština Šavnik postupa u skladu sa zakonima u ovoj oblasti. Naveli su da se pomenuta populacija nijednim aktom nije obratila opštini Šavnik da su im ugrožena prava i slobode ili da nijesu dobili odgovarajuću uslugu zbog

pripadnosti ovoj populaciji. Opština Šavnik je navela da se kroz neposredne aktivnosti lokalne samouprave pospješuje tolerancija na različitost i slobodan način životnog izbora, uz smjernice lokalne uprave o zdravim stilovima života i težnji ka građanskom društvu.

Opština Šavnik u realizaciji određenih aktivnosti nije ostvarila nikakav vid saradnje sa drugim državnim institucijama, lokalnim samoupravama, organizacijama civilnog društva, kao ni međunarodne kontakte ili konsultacije sa nevladinom LGBTI organizacijama i LGBTI zajednicom.

S obzirom da opština Šavnik sve više postaje turistički primamljiva kako stranim tako i domaćim turistima, te da se isti interesuju za seoski turizam, u narednoj godini ova opština planira , u saradnji sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava i NVO sektorom, organizaciju edukativnih radionica za turističke radnike i za one koji imaju namjeru da se bave ovim poslom, kako bi se otklonile predrasude koje imaju o LGBTI populaciji.

Opština Ulcinj

U odgovoru na dostavljeni Upitnik o realizaciji Memoranduma o saradnji u cilju unapređenja položaja i zaštite LGBTI osoba sa crnogorskim opštinama, opština Ulcinj se izjasnila da u 2019. godini nije preduzela direktne aktivnosti po ovom pitanju, ali indirektno ova opština uvijek podržava i brani prava i slobode određenih društvenih grupa, kao što je LGBTI populacija, ali i pruža podršku i zaštitu istima. Opština Ulcinj je ostvarila saradnju sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava, ali nije imala kontakte sa drugim lokalnim samoupravama, dok zabrinutost civilnog sektora po ovom pitanju nije toliko aktiviran. Opština Ulcinj nije predvidjela posebnu promociju LGBT turizma ili promovisanje kulture LGBTI populacije, ali su zainteresovani za finansiranje festivala tokom ljetnje sezone kojima prisustvuju i pripadnici LGBTI populacije.

U opštini Ulcinj nije se pokazalo posebno interesovanje od strane civilnog sektora kad je LGBTI populacija u pitanju. Ujedno se može navesti da nema ni zvanično prijavljenih pripadnika LGBTI populacije. Sprovedene aktivnosti u njihovoj opštini se smatraju korisnim i u prilogu su podizanja svijesti zvaničnika kao i građana opštine, a u cilju zaštite prava i položaja pripadnika LGBTI populacije. Kada su u pitanju prepreke s kojima se suočavaju u realizaciji aktivnosti u ovoj oblasti, naveli su nedostatak interesovanja stranaka da se uključe u aktivnosti ovakve prirode, neshvatanje tačnih ciljeva ovih aktivnosti, kulturne polemike kao i neslaganja mentaliteta za promovisanje ovakvih pitanja. U cilju suzbijanja ovih prepreka, preduzimaju potrebne mjere za informisanje u cilju ispunjenja potreba za programe stanovništva LGBTI populacije kao i za zaštitu njihovih prava. Opština Ulcinj nije predvidjela plan za narednu godinu po ovom pitanju, ali će dati svoju podršku ovoj kategoriji uvijek kad god to bude neophodno, sarađivajući i sa drugim institucijama kao i sa NVO sektorom.

Opština Herceg Novi

U odgovoru na dostavljeni Upitnik o realizaciji Memoranduma o saradnji u cilju unapređenja položaja i zaštite LGBTI osoba sa crnogorskim opštinama, opština Herceg Novi se izjasnila da sa Savjetovalištem za DPST u Domu zdravlja Herceg Novi redovno obilježavaju 01.decembar Svjetski dan borbe protiv AIDS – a, kao i 28. juli Svjetski dan borbe protiv virusnih hepatitisa, povodom čega organizuju radionice i edukacije gdje zainteresovani mogu dobiti besplatne savjete i obaviti besplatna testiranja na HIV. Savjetovalište za DPST na HIV i hepatitis tokom nedelje testiranja od 22. do 01.12.2019.godine radilo je svakog dana u vremenu od 08-20 h. Tokom te nedelje ukupno je bilo 10 testiranja na HIV, od čega 3 testiranja na hepatitis B. Edukativno predavanje je održano u SMŠ “ Ivan Goran Kovačić” u Herceg Novom gdje su podijeljene edukativne brošure. Na dvije lokalne radio stanice bilo je stalno obavještenje o akciji dobrovoljnog savjetovanja i testiranja na HIV i hepatitis.

Pored kontinuirane saradnje sa Savjetovalištem za DPST u Domu zdravlja Herceg Novi, u cilju unapređenja servisa za rad sa LGBT zajednicom i Multidisciplinarnim timom za borbu protiv nasilja u porodici opština Herceg Novi istakla je saradnju sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava – Direktoratom za unapređenje ljudskih prava i sloboda.

U cilju ostvarivanja međunarodnih kontakata i saradnje, istakli su da je zahvaljujući Ministarstvu za ljudska i manjinska prava - Direktorata za ljudska i manjinska prava u saradnji sa Savjetom Evrope, organizovana od 02-05.11.2016. godine studijska posjeta gradu Bolonji za crnogorsku delegaciju gdje su pored 2 predstavnika/ce Ministarstva za ljudska i manjinska prava - Direktorata za unapređenje ljudskih prava i sloboda bila i 4 predstavnika/ce lokalnih samouprava i 1 predstavnik NVO sektora. Ova studijska posjeta je imala za cilj upoznavanje dobrih praksi na lokalnim nivoima, razmjenu iskustava i upoznavanja različitih politika koji se vode u borbi protiv diskriminacije različitih seksualnih orijentacija i rodni identiteta shodno Preporukama CM Evrope/Rec (2010)5. Ovom Preporukom se naglašava princip da su ljudska prava univerzalna i da se odnose na sve pojedince/ke, te su potrebne konkretne akcije da bi se osiguralo potpuno uživanje ljudskih prava LGBT osobama. Grad Bolonja ima jaku tradiciju zaštite prava LGBT zajednice, kao i imidž grada koji pruža dobrodošlicu u kojem svi građani/ke mogu slobodno da žive svoj identitet i svoju seksualnu orijentaciju. Bolonja je bio prvi italijanski grad koji je još 1982 godine ustupio javni prostor za LGBT udruženje. To je bio istorijski objekat koji se nalazi unutar jedne od drevnih kapija grada Bolonje, il Cassero di Porta Saragozza. Gradska uprava u potpunosti podržava inicijative koje udruženje sprovodi i učestvuje u glavnim nacionalnim i međunarodnim mrežama u oblasti LGBT prava:

- učestvuje u Mreži RE.A.DY Nacionalne mreže javnih uprava za borbu protiv diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta i

- učestvuju i pridružuju se Gradovima dugine Mreže međunarodne mreže gradova uključenih u lokalne politike za borbu protiv diskriminacije.

Ova studijska posjeta je imala za cilj poboljšanje kvaliteta života LGBT osoba i stvaranje društvene klime poštovanja i slobodne razmjene mišljenja bez predrasuda.

Kada je u pitanju ostvarivanje saradnje sa NVO-ima i LGBTI zajednicom, naveli su da su ostvarili kontakte i u da su u bliskoj komunikaciji sa NVO “ Juventas”i asocijacijom “ Kvir Montenegro” sa kojima su u Herceg Novom 01.07.2016 godine održali panel diskusiju na temu “ Doprinos unapređenju kvaliteta života LGBT osoba u Crnoj Gori” sa ciljem jačanja uloge civilnog društva i aktivista za ljudska prava u promociji ljudskih prava LGBT osoba. Panel je organizovan kao jedna od aktivnosti istoimenog projekta, koji realizuje NVO “ Juventas” u partnerstvu sa LGBT asocijacijom “ Kvir Montenegro” i NVO Institut za pravne studije, a uz podršku Delegacije Evropske unije. Kada su u pitanju prepreke na koje nailaze u realizaciji određenih aktivnosti, opština H.Novi radi na suzbijanju tabua i otklanjanju predrasuda vezano za odnos sredine prema LGBT osobama, sa ciljem da oni mogu javno da se deklariraju i da kao takvi budu prihvaćeni od zajednice. Takođe, razvijanjem svijesti o postojanju LGBT zajednice, senzibilizaciji javnosti i upornosti u primjeni svih raspoloživih vještina, opština Herceg Novi radi na suzbijanju nastalih prepreka.

U narednoj godini, opština H.Novi planira izradu lokalnog inkluzivnog LGBTI plana. Takođe, Opština Herceg Novi je spremna da se i u narednom periodu uključi u implementaciju projekata koji se odnose na unapređenje položaja LGBTI osoba i stvaranju uslova koji će dovesti do eliminisanja svih vidova diskriminacije ove populacije u lokalnoj zajednici.

Opština Bar

U odgovoru na dostavljeni Upitnik o realizaciji Memoranduma o saradnji u cilju unapređenja položaja i zaštite LGBTI osoba sa crnogorskim opštinama, opština Bar je navela da je čvrsto opredeljena za jačanje dijaloga između lokalne samouprave i svih manjina kao i ranjivih društvenih grupa koje žive na teritoriji naše opštine. U oktobru mjesecu 2017. godine u ovoj opštini usvojen je novi pravilnik o sistematizaciji radnih mjesta kojim je omogućeno da unutar Sekretarijata za društvene djelatnosti bude raspoređen jedan izvršilac, Samostalni savjetnik I za manjinska prava i slobode koji će isključivo pratiti implementaciju i usaglašavanje opštinskih Odluka sa odredbama Zakona o manjinskim pravima i slobodama, s tim u vezi i zaštitu prava i sloboda LGBTI osoba. Opština Bar intenzivno prati stanje bezbjednosti na njenoj teritoriji tako da je Programom rada Skupštine opštine predviđeno razmatranje Informacije o stanju bezbjednosti na području opštine Bar i to upravo da se identifikuje svaki mogući oblik uznemiravanja naših sugrađana, po bilo kojem osnovu. Na osnovu zvaničnih informacija i zaključaka Skupštine, u kordinaciji sa CB Bar i Centrom za socijalni rad, opština preduzima odgovarajuće mjere i aktivnosti u cilju suzbijanja takvih eventualnih pojava.

Opština Bar je istakla da ima jako dobru saradnju sa svim državnim institucijama, konstantnu komunikaciju sa drugim lokalnim samoupravama i u okviru svojih nadležnosti podržava realizaciju aktivnosti svih organizacija civilnog društva sa sjedištem u Baru.

Opština Andrijevica

Opština Andrijevica u odgovoru na dostavljeni Upitnik o realizaciji Memoranduma o saradnji u cilju unapređenja položaja i zaštite LGBTI osoba sa crnogorskim opštinama, odgovorila je da nije preduzimala nikakve aktivnosti na unapređenju položaja LGBTI populacije iz razloga što je opština Andrijevica veoma mala sredina, te da im nije poznato da u njoj ima pripadnika LGBTI populacije.

Opština Žabljak

Opština Žabljak je u odgovoru na dostavljeni Upitnik o realizaciji Memoranduma o saradnji u cilju unapređenja položaja i zaštite LGBTI osoba sa crnogorskim opštinama, odgovorila da nije preduzimala nikakve aktivnosti na unapređenju položaja LGBTI populacije, a da će u narednoj godini raditi na ostvarivanju i poštovanju prava i sloboda pripadnika LGBTI populacije, propisanih važećim zakonima i u skladu sa potrebama LGBT osoba.

Opština Danilovgrad

Opština Danilovgrad je u odgovoru na dostavljeni Upitnik o realizaciji Memoranduma o saradnji u cilju unapređenja položaja i zaštite LGBTI osoba sa crnogorskim opštinama, odgovorila da nije preduzimala nikakve aktivnosti na unapređenju položaja LGBTI populacije, a da će u narednoj godini raditi na edukaciji zaposlenih u opštini Danilovgrad u cilju podizanja nivoa njihovog znanja o ljudskim pravima LGBTI osoba i razvijanja senzibilnog pristupa u radu sa njima.

Opština Nikšić

U dostavljenom odgovoru na Upitnik, opština Nikšić je odgovorila da nije preduzimala nikakve aktivnosti na unapređenju položaja LGBTI populacije, ali i da ne planira u narednoj godini nikakve aktivnosti u ovoj oblasti.

Opština Petnjica

U dostavljenom odgovoru na Upitnik, opština Petnjica je odgovorila da nije preduzimala nikakve aktivnosti na unapređenju položaja LGBTI populacije, s obzirom na to da na teritoriji opštine Petnjica zvanično nema lica koja pripadaju LGBT zajednici, niti osoba koje se tako izjašnjavaju. Opština Petnjica je Memorandum sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava potpisala u decembru 2019. godine.

Međutim, opština Petnjica je navela da konstantno radi na ostvarivanju saradnje sa svim relevantnim subjektima iz oblasti zaštite prava LGBT osoba. Opština Petnjica do sada nije ostvarila međunarodne kontakte, ali će u budućem periodu činiti sve da stvori pogodno tle za razvoj svih oblika društvenog organizovanja LGBT osoba i njihove veće integracije na svim nivoima. Do sada nisu realizovani kontakti sa nevladinim organizacijama i LGBTI zajednicom, ali su nagalsili da su otvoreni za saradnju sa svim zainteresovanim organizacijama i udruženjima.

U narednom periodu, opština Petnjica će organizovati okrugle stolove i sastanke sa odgovarajućim institucijama i organizacijama koje se bave zaštitom prava LGBT osoba, a sve u cilju popravljanja položaja LGBT osoba i njihove veće zastupljenosti na svim nivoima.

PRILOG III

IZVJEŠTAJ NEVLADINIH ORGANIZACIJA O REALIZACIJI AKTIVNOSTI

AKTIVNOSTI ASOCIJACIJE SPEKTRA

2019

1. DRUŠTVENO PRIHVATANJE LGBTI OSOBA

- Organizovana Živa biblioteka 2 puta, jednom u parku dvorca Petrovića povodom obilježavanja IDAHOBIT-a 2019 podržana od strane Fonda za aktivno građanstvo; ispred biblioteke "Radosav Ljumović" povodom obilježavanja mjeseca ponosa, u saradnji sa Kvir Montenegro
- Kreirana edukativna kampanja „Ko će ti nas znati!“ koja sadrži 4 videa na socijalnim mrežama, u kojoj je učestvovalo 8 transrodnih i rodno varijantnih osoba, podržana od strane Fonda za aktivno građanstvo
- Kreirana kampanja za socijalne mreže o medijskoj pismenosti „Zato što postojim“, koja sadrži 6 videa u kojima je učestvovalo 5 transrodnih i rodno varijantnih osoba osoba, podržana od strane Instituta za medije, Evropske unije i Ministarstva javne uprave.
- Kreiran video u kampanji „Da odzvoni nasilju“, sa ciljem prevencije vršnjačkog nasilja u srednjim školama, podržanog od strane NVO Juventas, Udruženje Roditelji, Unija srednjoškolaca, Centar za podršku lokalnom i regionalnom razvoju, Ministarstvo javne uprave i delegacije EU u Crnoj Gori

2. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

- Davanje doprinosa kreiranju Komisije za zdravlje transrodnih osoba unutar KCCG
- Potpisani Memorandumi o saradnji sa JU Dom zdravlja Podgorica i KCCG
- Rješavanje slučaja kršenje prava na privatnost trans ženi u JU Dom zdravlja Podgorica. Slučaj je dobio pozitivnu preporuku od strane Institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, te je organizovan sastanak, nakon kojeg je uslijedila saradnja sa JU Dom zdravlja
- Kreirana brošura „Rod, pol i zdravlje – smjernice za medicinske radnike/ce za afirmativno postupanje prema transrodnim, rodno varijantnim i interpolnim osobama“, uz podršku Ministarstva za ljudska i manjinska prava i distribuirana svim zdravstvenim ustanovama u Crnoj Gori
- Kreirane edukativne brošure „Valjalo bi znati!“ za trans, inter i rodno varijantnu zajednicu na teme:
 - o Socijalna i zdravstvena zaštita
 - o Prevencija HIV-a i polno prenosivih infekcija
 - o Seksualno i reproduktivno zdravlje
- Rješavanje problema nestašice estradiolske hormonske terapije u Crnoj Gori. Za rješavanje ovog problema Spektra je pisala JZU Dom zdravlja Podgorica, Montefarmu, Ministarstvu zdravlja, Fondu za zdravstveno osiguranje i Zaštitniku ljudskih prava i sloboda, međutim bez rješenja.

3. SOCIJALNI SERVISI

- Tokom 2019. godine, kroz socijalne servise pružena je podrška za 57 trans i rodno varijantnih osoba. Kroz socijalne servisa pružena je podrška trans ženama, trans muškarcima, nebinarnim i rodno varijantnim osobama, osobama koje žive sa HIV-om, seksualnim radnicama, osobama koje su žrtve porodičnog nasilja, siromašnim

osobama, osobama iz ruralnih krajeva, azilantima/kinjama, izbjeglicama/kinjama i raseljenim licima, kao i osobama koje pripadaju etničkim manjinama.

- Tokom 2019. godine odrađeno je 910 individualnih konsultacija za 23 klijenta/kinje.

U sklopu ovih individualnih konsultacija pružana je vršnjačka podrška, facilitacije zdravlju, facilitacije psihološkoj podršci, socijalnoj podršci kao i pružanje podrške u slučajevima nasilja ali i besplatno testiranje na hepatitis B i C kao i HIV, na koje smo upućivali klijente u saradnji sa Asociacijom Queer Montenegro i NVO Juventas.

- Tokom 2019. godine odrađeno je 33 grupa samopodrške na kojima je prisustvovalo od 4 do 20 klijenata/kinja. Za period 2019. grupi je pristupilo 5 novih transrodnih osoba.

Na grupama samopodrške obrađivane su sledeće teme:

Rast i lični razvoj, suočavanje sa strahovima, doživljaj sopstvenog i tuđeg tijela, refleksija, odnosi sa bliskim osobama, afirmacija, zona komfora, osobine i navike, cljevi i prepreke, sadašnjost prošlost budućnost, načini na koje pokazujemo ljubav i načini na koje je prepoznavamo, odrastanje, identiteti, transrodnost tokom odrastanja.

Rodna neravnopravnost, rodne norme i uloge, predrasude, različitost, medicinska tranzicija, samosvjesnost, prijateljstva, moralne vrijednosti, partnerski odnosi, intimni odnosi, tjelesna dismorfija, disforija, nasilje, mehanizmi nošenja sa nasiljem, reakcije, rad na sebi, samopouzdanje, samoprihvatanje, razumijevanje, vrijednosti i vrline.

- Obezbijeđena psihološka podrška za 2 trans osobe, uz podršku Ministarstvo za ljudska i manjinska prava
- Urađen set od 15 radionica „Iza vrata“ sa ciljem osnaživanja trans osoba, podržan od strane Fonda za aktivno građanstvo
- Kreirana brošura „Rod, pol i socijalna zaštita – smjernice za afirmativno postupanje socijalnih radnika/ca prema transrodnim, rodno varijantnim i interpolnim osobama“ uz podršku Ministarstva za ljudska i manjinska prava i distribuirana svim Centrima za socijalni rad

4. KULTURA

- Kreirana izložba fotografija trans osoba i žena „Kad svane“ povodom 8. marta, te prezentovana javnosti u okviru 8. martovskog programa Centra za ženska prava i NVO ANIMA
- Organizovan performans „Maske“ u Kolašinu u okviru mjeseca Ponosa Montenegro Prajda 2019, kao prvo javno okupljanje trans osoba u Kolašinu
- Organizovan performans „331 razlog“ u Podgorici, radi obilježavanja Dana sjećanja na žrtve transfobije 2019. godine
- Organizovana izložba „Trans Balkan“ autora Aleksandra Crnogorca, u saradnji sa Kvir Montenegro
- Organizovana diskusija „Na raskršću opresija“ uz podršku Trag fondacije, u Drop in centru NVO Juventas na kojoj je govorilo 5 transrodnih osoba na temu bivanja subjekta u izložbi „Trans Balkan“ i značaju kulture u promociji ljudskih prava transrodnih osoba
- Organizovana izložba „Identiteti“ u saradnji sa Kvir Montenegrom, uz podršku Ministarstva kulture
- Organizovana izložba „Uloge“ u saradnji sa Kvir Montenegrom

5. BEZBJEDNOST I ZAŠTITA OD NASILJA

- Pružanje podrške u slučaju nasilja nad trans ženom u septembru 2017. godine, koji je zaključen prvom presudom zločina iz mržnje u februaru 2019. godine, u saradnji sa Centrom za ženska prava koji je pružio besplatnu pravnu pomoć. U februaru 2019. godine donešena je prvostepena presuda sa kaznom kraćom od minimalno propisane, odnosno četiri mjeseca (minimalna predviđena kazna je šest meseci). Međutim, važno je naglasiti da je ovo prvi slučaj na sudu procesuiran pod oznakom zločina iz mržnje. Presuda je na Višem sudu preinačena u uslovnu kaznu u trajanju od dvije godine.

- Kreirana edukativne brošure „Valjalo bi znati!“ za trans, inter i rodno varijantnu zajednicu na temu „Sigurnost“
- Prisustvo 4 sastanka Tima povjerenja Uprave Policije i LGBTI zajednice
- Posjeta CB Budva sa Timom povjerenja

6. MEDIJI

- Publikovana brošura „Preporuke za medijsko izvještavanje o transrodnim, interpolnim i rodno varijantnim osobama“ podržana od strane Instituta za medije, Evropske unije i Ministarstva javne uprave i distribuirana svim medijskim kućama i organizacijama koje se bave medijskom pismenošću.
- Monitoringom medija registrovano je 387 medijskih objava o transrodnim, rodno varijantnim i interpolnim osobama
- U medijima je bilo vidljivo 8 transrodnih i rodno varijantnih osoba

7. OBRAZOVANJE

- Održano 6 radionica za učenike/ce srednjih škola u Podgorici, Danilovgradu, Kotoru i Herceg Novom kroz saradnju sa NVO Centar za građansko obrazovanje
- Održana Živa biblioteka u SEŠ „Mirko Vešović“ od strane 3 trans aktivista
- Prezentovano prvo istraživanje o diskriminaciji transrodnih i rodno varijantnih učenika/ca u srednjim školama Crne Gore "M. Vlahović, J. Ulićević. Da odzvoni nasilju: Smjernice za kreiranje sigurnog školskog prostora za rodne različitosti. Izvještaj o diskriminaciji transrodnih i rodno varijantnih učenika/ca u srednjim školama Crne Gore.

Asocijacija Spektra. 2019.", online na:
<https://asocijaciaspektra.files.wordpress.com/2019/10/izvjestaj-da-odzvoni-nasilju-press-final.pdf>

Ovo istraživanje je prvo istraživanje o diskriminaciji transrodnih učenika u obrazovnom sistemu Crne Gore, te se bavilo ispitivanjem stavova srednjoškolaca o rodnim i polnim različitostima u 5 crnogorskih opština (Podgorici, Kolašinu, Mojkovcu, Kotoru i Bijelom Polju). Istraživanje je obuhvatilo 10 srednjih škola, kao i iskustva transrodnih i rodno varijantnih osoba u obrazovnom sistemu, kroz sprovođenje fokus grupa i dubinskih intervjua. Na osnovu istraživanja kreirane "Smjernice za kreiranje sigurnog školskog prostora za rodne različitosti" I distribuirane svim srednjim školama.

Neki od ključih rezultata istraživanja uključuju sljedeće:

- Učenici/e pokazuju nedostatak znanja u odnosu na teme vezane za rod, pol i seksualnu orijentaciju (npr. 46% smatra da su pol i rod isto; 31% smatra da su trans i gej osobe isto, dok 23% navodi da ne zna), kao predrasude u odnosu na razlike između muškaraca i žena (83% smatra da muškarci i žene različito razmišljaju; 51% da se razlikuju po intelektualnim sposobnostima).
- 46% misli da ne želi da zna više o trans osobama, kao i da LGBT teme ne treba da budu zastupljene u obrazovnom programu
- 60% učenika/ca smatra da trans osobe treba da imaju jednaka prava kao i sve ostale osobe
- 50% srednjoškolaca/ki smatra da bi im bilo lagodno da trans osoba uči u njihovom odjeljenju, dok 33% smatra da im ne bi bilo lagodno (od toga 52% učenika navodi da im ne bi bilo lagodno, dok 24% učenica navodi isto što ukazuje na razliku u stavovima među muškarcima i djevojkama, odnosno važnosti dodatne edukacije dječaka i momaka)
- 58% bi podržalo trans drugara/icu da ih oslovljavaju drugim imenom, dok 26% ne bi (od čega 41% momaka, a 19% djevojaka odgovara negativno)
- 47% nije saglasno da trans osobe treba da imaju pristup besplatnom procesu prilagođavanja pola

- 50% smatra da su trans osobe mentalno poremećene
- 37% smatra da nije normalno da osoba “promijeni pol”
- Sa tvrdnjom “Transrodne osobe čine grijeh ukoliko žive u rodu koji osjećaju, umjesto u polu koji im je dat na rođenju.” složilo se 30% srednjoškolaca/ki, a 40% njih smatra da će se ugroziti postojanje muškaraca i žena ukoliko prihvatimo transrodne osobe. 46% srednjoškolaca/ki smatra da transrodne osobe krše tradiciju i kulturu našeg društva

8. AKTIVIZAM

Implementiran niz radionica i diskusija sa ciljem edukovanja i osnaživanja trans i rodno varijantnih osoba za aktivizam:

- Organizovana diskusija „Od margine ka centru“ uz podršku Fonda za aktivno građanstvo, u Drop in centru NVO Juventas, u kojem su aktivisti/kinje različitih pokreta za ljudska prava razgovarali/e na temu solidarnosti
- Implementiran niz akreditovanih treninga za trans i rodno varijantne osobe za podizanje kapaciteta za aktivizam, uključujući akreditovane obuke kao što su:
 - „Živa biblioteka“ od strane Pedagoškog centra u saradnji sa Kvir Montenegrom
 - „Program osnovne obuke stručnih radnika/ca, stručnih saradnika/ca i članova/ica multidisciplinarnih timova za zaštitu od nasilja u porodici i nasilja nad djecom“ od strane SOS Podgorica, u saradnji sa Kvir Montenegro, podržan od Ministarstva za ljudska i manjinska prava
 - “Trening za trenere” od strane Pedagoškog centra
 - Trening za rad sa zajednicom podržan od strane Fonda za aktivno građanstvo
 - “Moje vrijednosti i vrline” od strane Pedagoškog centra i Zavoda za školstvo

AKTIVNOSTI NVO KVIR MONTENEGRO

2019.

1. Društveno prihvatanje LGBTI osoba

- Organizovane dvije žive biblioteke: 1) ispred biblioteke „Radosav Ljumobvić“ u Podgorici u saradnji sa Asocijacijom Spektra; 2) kod Dvorca kralja Nikole u Baru u okviru aktivnosti Prajd karavana u okviru projekta „Ponosno ka jednakosti“ podržanog od Ministarstva za ljudska i manjinska prava.
- Sprovedena akcija vidljivosti LGBTQ žena, koja se sastojala od izrade i štampe postera sa porukama o tome šta znači biti lezbejka, biseksualna, trans, kvir, nebinarna ili panseksualna žena u Crnoj Gori. Posteru su zalijepljeni širom Podgorice.
- Sprovedena je online kampanja „Ne preko naših“ leđa u kojoj je učestvovalo 25 osoba. Kampanja je implemenitrana u okviru Montenegro Prajda 2019. Kreirano je i 9 video materijala na društvenim mrežama.
- Organizovan je sedmi Montenegro Prajd u Podgorici sa sloganom „Ne preko naših leđa“. Prajdu je prisustvovalo oko 500 osoba, uključujući predstavnike nevladinih organizacija, političkih partija, državnih institucija, ambasada i Ujedinjenih nacija. Sedmi Montenegro Prajd je bio najveća povorka ponosa do sada u Crnoj Gori, sa maršrutom od 1 km (Bulevar Sv. Petra Cetinjskog, Ulica Stanka Dragojevića, Bokeška ulica i Ulica Slobode). U Organizacionom odboru Montenegro Prajda bilo

je uključeno 45 osoba, koji je započeo sa radom u martu 2019. godine. O Montenegro Prajdu je bilo 157 medijskih objava (elektronski mediji, štampani mediji i televizija).

- Održan je sastanak predstavnika i predstavnica Organizacionog odbora Montenegro Prajda sa Gradonačelnikom Glavnog grada. Fokus sastanka je bila društvena integracija LGBTIQ osoba.
- Održan je sastanak predstavnika i predstavnica Organizacionog odbora Montenegro Prajda sa Premijerom Duškom Markovićem. Fokus sastanka su bila ljudska prava LGBTIQ osoba i usvajanje Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola.
- Publikovana je Strategija za unapređenje kvaliteta života LGBTIQ osoba u saradnji sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava i uz podršku Ambasade Holandije. 200 primjeraka Strategije je distribuirano državnim institucijama.

2. Bezbjednost i zaštita ljudskih prava LGBTI osoba

- Organizovan trening na temu „Pravno prepoznavanje roda“ za predstavnike i predstavnice državnih institucija u saradnji sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava i NVO Juventas i uz podršku Asocijacije Spektra. Treningu je prisustvovalo 10 predstavnika/ca državnih institucija, koji su, između ostalog, imali priliku da se informišu o primjerima dobre prakse implementacije Zakona o pravnom prepoznavanju roda u izlaganju predstavnice Vlade Republike Malte, Gabrielle Calleje. Trening je sproveden kao sastavni dio projekta „Poboljšan pristup pravdi LGBTIQ osobama“ koji je podržalo Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Norveške.
- Tokom 2019. godine, Kvir Montenegro je pružao besplatnu pravnu pomoć svim LGBTIQ osobama u okviru projekta „Poboljšan pristup pravdi LGBTIQ osobama“

koji je podržan od strane Ministarstva vanjskih poslova Kraljevine Norveške. Tokom prethodne godine, 6 LGBTIQ osoba je iskoristilo ovaj servis.

- Odražno šest sastanaka sa poslaničkim klubovima uoči rasprave o Zakonu o životnom partnerstvu istopolnih osoba u Skupštini: Demokratske partije socijalista, Socijaldemokratske partije, Socijal demokrate i Liberalne partije i sa posebnim klubom poslanika.
- Sprovedena dva treninga za članove tima Kvir Montenegro na temu zagovaranja i sprovođenja kampanje za Zakon o životnom partnerstvu lica istog pola.
- Pokrenuta inicijativa za ukidanje direktnog prenosa zasjedanja Skupštine uslijed izraženog govora mržnje prema LGBTIQ od dijela poslanika. Iako zahtjev za ukidanje direktnog prenosa nije usvojen, pokrenut je dijalog o načinima suzbijanja i procesuiranja govora mržnje u Skupštini.
- Kvir Montenegro prisustvovao raspravi o Zakonu o životnom partnerstvu u Skupštini Crne Gore
- Sprovedena kampanja za Zakon o životnom partnerstvu lica istog pola, koja je uključivala gostovanje u medijima, medijska saopštenja, objave na društvenim mrežama, video materijale, saradnju sa državnim institucijama i poslaničkim klubovima, kao i aktivno uključivanje LGBTI zajednice.
- Prisustvo na 6 sastanka Tima povjerenja.

3. Kultura

- Publikovana Zbirka kratkih priča sa drugog regionalnog konkursa za najbolju queer priču pod nazivom „Dužnost slobode“ u 100 primjeraka. Zbirka sadrži 15 (od 22 pristigle priče) odbaranih priča od autora/ki iz Crne Gore, Srbije, Bosne i

Hercegovine i Hrvatske. Štampanje Zbirke kratkih priča sa regionalnog konkursa omogućilo je Ministarstvo kulture kroz projekat „Doprinos razvoju kvir umjetničke scene u Crnoj Gori“ koji je sproveden u partnerstvu sa Asocijacijom Spektra.

- Organizovan performans „Maske“ u Kolašinu u okviru aktivnosti Prajd karavana u saradnji sa Asocijacijom Spektra kroz projekat „Ponosno ka jednakosti“, a koji je podržan od strane Ministarstva za ljudska i manjinska prava.
- Organizovane tri panel diskusije „Razgovor o kvir književnosti“ u Mojkovcu, Kolašinu i Kotoru. Učesnici panela su bili Dragana Tripković, Vasko Raičević i Radmila Božović. Panel diskusije su organizovane u okviru projekta „Sistemski i integrisani pristup unapređenju kvaliteta života LGBT osoba u Crnoj Gori“ koji sprovode NVO Juventas i Kvir Montenegro, a koji finansira Evropska unija pod sredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori.
- Organizovane su dvije promocije Zbirke kratkih priča sa drugog regionalnog konkursa „Dužnost slobode“: 1) U PR centru u okviru mjeseca ponosa, gdje su dobitnici prve tri nagrade govorili o kvir literaturi na ovim prostorima; 2) U LGBT Drop in centru u okviru Nedjelje ponosa.
- Organizovana izložba fotografija Marije Jovanović „Uloge“ u caffe bar-u „Kombinat“ u Podgorici u saradnji sa Asocijacijom Spektra u okviru projekata „Doprinos razvoju kvir umjetničke scene u Crnoj Gori“, a koje je podržan od strane Ministarstva kulture.
- Organizovana izložba fotografija Marije Jovanović „Identiteti“ u LGBT Drop in centru u Podgorici u saradnji sa Asocijacijom Spektra u okviru projekata „Doprinos razvoju kvir umjetničke scene u Crnoj Gori“, a koje je podržan od strane Ministarstva kulture.
- Organizovana je izložba fotografija Aleksandra Crnogorca TransBalkan u LGBT Drop in centru u saradnji sa Asocijacijom Spektra.

- Raspisan je Treći regionalni konkurs za najbolju kvir priču „Živjeti kvir život“ u novembru 2019. Konkurs traje do februara 2020. godine.
- Organizovan set umjetničkih radionica u Podgorici, Nikšiću i Kotoru sa LGBT zajednicom. Radionicama je moderirao likovni umjetnik i grafički dizajner Roman Đuranović, a radionice su organizovane u sklopu projekta „Doprinos razvoju kvir umjetničke scene u Crnoj Gori“ koji je implementiran u partnerstvu sa Asocijacijom Spektra, a koji je podržan od strane Ministarstva kulture.

4. Socijalni servisi

- Organizovan dvodnevni trening za članove tima u cilju jačanja kapaciteta za rad sa LBTQ ženama sa iskustvom nasilja. Trening je akreditovan od strane Zavoda za socijalnu i dječiju zaštitu, a treningu su prisustvali 4 predstavnika/ce Kvir Montenegro, 3 predstavnika/ce Asocijacije Spektra i 5 predstavnika/ca drugih nevladinih organizacija. Trening je organizovan u sklopu projekta „Doprinos smanjenju nasilja nad LBT ženama u Crnoj Gori“, a koji je podržan od Ministarstva za ljudska i manjinska prava i sproveden u saradnji sa Asocijacijom Spektra.
- Kreirana platforma za prijavu nasilja za LGBTIQ osobe u saradnji sa Asocijacijom Spektra i NVO Juventas, uz podršku Ministarstva za ljudska i manjinska prava.
- Održana tri dvodnevna treninga na teme: mehanizmi prevazilaženje traume nastale nakon nasilja, seksualnog nasilja i partnerskog nasilja. Održane su i radionice sa LBTQ ženama na teme nasilja. Aktivnosti su dio projekta „Doprinos smanjenju nasilja nad LBT ženama“ koji je sproveden u partnerstvu sa Asocijacijom Spektra, a koji je podržan od Ministarstva za ljudska i manjinska prava.
- Organizovano je 8 radionica za LGBTIQ zajednicu u sklopu projekta „Ponosno ka jednakosti“ podržanog od Ministarstva za ljudska i manjinska prava“. Radionice su osmišljene i organizovane sa ciljem da informišu, edukuju, osnaže i motivišu LGBTIQ osobe. Radionicama je prisustvovalo 12 LGBTIQ osoba u prosjeku. Teme

radionica su bile: Istorija Prajda, Vidljivost, Queer kultura, Identiteti, Duhovnost, Mediji, Pitanje roda i Porodica.

5. Zdrastvena zaštita

- Sproveden program „Prevenција infekcije HIVom kod muškaraca koji imaju seks sa muškarcima“ od 1. januara do 31. maja i od 1. avgusta do 31. decembra, koji je finansiran od strane Ministarstva zdravlja:
 - U periodu od 1. janura do 31. maja, obuhvaćeno je 100 MSM osoba, 154 kontakta, 123 savjetovanja i 147 internet savjetovanja. U tom periodu organizovano je testiranje u saradnji sa Domom zdravlja, tokom kojeg je testirano 50 osoba.
 - U periodu od 1. avgusta do 31. decembra obuhvaćeno je 151 MSM osoba kroz 381 posjeta, 57 korisnika je prvi put koristilo naše usluge, distribuirano 777 kondoma i 733 lubrikanta, sprovedeno 20 savjetovanja sa psihologom, 151 savjetovanje sa terenskim radnikom i 209 savjetovanja putem interneta.

6. Mediji

- Monitoringom medija registrovano je 1079 objava o LGBTIQ osobama
- U medijima je bilo vidljivo 15 LGBTIQ osoba iz Crne Gore
- Monitoringom medija registrovano je 239 medijskog izvještavanja o Zakonu o životnom partnerstvu lica istog pola, od čega je 106 objava uključivalo izjave aktivista/kinja Kvir Montenegro i Organizacionog odbora Montenegro Prajda. Medijska gostovanja, intervju, saopštenja i izjave za medije su bili sastavni dio kampanje za Zakon o životnom partnerstvu lica istog pola.

CRNA GORA
Ministarstvo za ljudska
i manjinska prava

**Strategija za unapređenje kvaliteta života LGBT osoba u Crnoj Gori 2019
– 2023. godine**

AKCIONI PLAN ZA 2020. GODINU⁵

⁵ Svi izrazi koji se u ovom Akcionom planu koriste za fizička lica u muškom rodu obuhvataju iste izraze u ženskom rodu.

PREDLOG

Oblast 1. DRUŠTVENO PRIHVATANJE LGBTI OSOBA			
STRATEŠKI CILJ 1	„Unaprijeđeno društveno prihvatanje LGBTI osoba kroz snažniju podršku građana/ki ostvarivanju njihovih prava, jačanju nediskriminatornog karaktera sistema obrazovanja i eliminaciju diskriminacije u pogledu prava LGBTI osoba na sopstvenu kulturu.“		
Operativni cilj 1.1.	„Podrška crnogorskih građana i građanki LGBTI osobama u borbi za ostvarivanje njihovih prava povećana za 10%.“		
Indikator	Nivo podrške građana i građanki LGBTI osobama u borbi za ostvarivanje njihovih prava povećan za 10%. u odnosu na 2018. godinu		
2018	2021	2023	
43%	48%	53%	
Mjera 1.1.2.	Edukovati sportske radnike za senzibilan rad sa LGBTI osobama		
2018	2021	2023	
0%	18%	30%	
Aktivnosti	Organizovati radionice za obuku sportskih trenera za senzibilan rad sa LGBTI osobama.		
Ključni nosilac	Ministarstvo sporta i mladih		
Partneri u realizaciji	Nacionalni sportski savezi u Crnoj Gori i NVO		
Vremenski okvir	III kvartal		
Indikator	Organizovana najmanje jedna radionica za obuku sportskih trenera za senzibilan rad sa LGBTI osobama. Radionice pohađalo najmanje 6% licenciranih sportskih trenera		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet Ministarstva sporta/ 1 000 EUR		
Mjera 1.1.3.	Edukovati predstavnike/ce političkih partija o međunarodnim standardima ljudskih prava LGBTI osoba		
2018	2020	2023	
0%	100%		
Aktivnosti	Organizovati edukaciju za podizanje nivoa znanja i informisanosti predstavnika/ca političkih partija o međunarodnim standardima ljudskih prava LGBTI osoba		
Ključni nosilac	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava		
Partneri u realizaciji	Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore i NVO-i		
Vremenski okvir	I-IV kvartal		
Indikator	Organizovati edukacije za predstavnike političkih partija u Skupštini Crne Gore u oblasti ljudskih prava LGBTI osoba		

Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet MLJMP/2.000,00€ + donatorska sredstva Savjeta Evrope kroz “Horisontal fascility” program		
Mjera 1.1.4.	Prevesti, publikovati i promovisati novo izdanje Džogdžakarta principa.		
2018	2020	2023	
0%	100%		
Aktivnosti	Prevođenje i publikovanje dopunjenog izdanja Džogdžakarta principa o međunarodnim pravnim standardima u oblasti ljudskih prava LGBTI osoba, kako bi se ono učinilo dostupnim javnosti u Crnoj Gori. Takođe, publikacija će biti predstavljena široj javnosti kroz organizaciju panela , kao i njenom distribucijom u elektronskom i štampanom formatu.		
Ključni nosilac	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava		
Partneri u realizaciji	Ministarstvo vanjskih poslova i NVO-i		
Vremenski okvir	I-IV kvartal		
Indikator	Publikovani Džogdžakarta principi na crnogorskom jeziku. Održan panel na kome su promovisani Džogdžakarta principi. Distribuirano donosiocima odluka i starješinama organa		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet MLJMP/ 2.000 Eura		
Mjera 1.1.5.	Edukovati starješine Vojske Crne Gore za senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama.		
2018	2021	2023	
0%	18%	30%	
Aktivnosti	Organizovati najmanje dvije radionice za obuku starješina u Vojski Crne Gore za senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama.		
Ključni nosilac	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava		
Partneri u realizaciji	Ministarstvo odbrane, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, NVO Queer Montenegro u partnerstvu sa NVO Juventas i Asocijacijom Spektra		
Vremenski okvir	I-II kvartal		
Indikator	Održane najmanje dvije radionice		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet MLJMP/ 1.500,00€ Projekat koji sprovode Queer Montenegro, NVO Juventas i Asocijacija Spektra a koji finansira Evropska unija posredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori / 4.100,00 €		
Mjera 1.1.6.	Informisati pripadnike/ce Vojske Crne Gore o međunarodnim standardima ljudskih prava LGBTI osoba.		
2018	2021	2023	
0%	24%	40%	
Aktivnosti	Izrada informativnih i edukativnih materijala za podizanje nivoa znanja i informisanosti pripadnika/ca Vojske Crne Gore o međunarodnim standardima		

	Ljudskih prava LGBTI osoba i mehanizmima njihove zaštite i distribuirati ih pripadnicima/ama Vojske Crne Gore		
Ključni nosilac	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava		
Partneri u realizaciji	Ministarstvo odbrane, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore i NVO-i		
Vremenski okvir	II-III kvartal		
Indikator	Izradjene brosure i 16% pripadnika Vojske Crne Gore informisano putem informativnih materijala		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet MLJMP/ 1.000,00€		
Mjera 1.1.7.	Organizovati fokus grupe sa roditeljima LGBTI osoba u vezi sa obezbjeđenjem podrške LGBTI djeci.		
2018	2021	2023	
0%	60%	100%	
Aktivnosti	Organizovati dvije fokus grupe sa roditeljima LGBTI osoba u vezi sa obezbjeđenjem podrške LGBTI djeci		
Ključni nosilac	Ministarstvo rada i socijalnog staranja		
Partneri u realizaciji	Centri za socijalni rad i NVO-i		
Vremenski okvir	I-II kvartal		
Indikator	Održane dvije fokus grupe		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet Ministarstva rada i socijalnog staranja/ nisu potrebna finansijska sredstva		
Mjera 1.1.8.	Uspostaviti nacionalnu fokal point mrežu predstavnika/ca lokalnih samouprava za promociju ljudskih prava LGBTI osoba.		
2018	2020	2023	
0%	100%		
Aktivnosti	Organizovati sastanak sa predstavnicima lokalnih samouprava na kome će se formirati fokal point mreža		
Ključni nosilac	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava		
Partneri u realizaciji	Lokalne samouprave, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, NVO- JUVENTAS u partnerstvu sa Queer Montenegro i Asocijacijom Spektra		
Vremenski okvir	II-III kvartal		
Indikator	Uspostvaljena nacionalna fokal point mreža predstavnika lokalnih samouprava za promociju ljudskih prava LGBTI osoba.		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet MLMP/1.000,00€		
Operativni cilj 1.2.	„Unaprijeđen kvalitet i nediskriminatorni karakter sistema obrazovanja u Crnoj Gori.“		
Indikator	Stepen diskriminacije LGBTI osoba u oblasti obrazovanja smanjen za 10% u odnosu na 2018. godinu		
2018	2021	2023	

19%		14%		9%	
Mjera 1.2.1.		Edukovati nastavno osoblje u osnovnim i srednjim školama o pravima LGBTI osoba.			
2018		2021		2023	
0%		9%		15%	
Aktivnosti	Organizovati radionice za edukaciju 240 nastavnika osnovnih i srednjih škola za razvoj demokratskog obrazovanja i ljudskih prava sa posebnim osvrtom na LGBTI populaciju.				
Ključni nosilac	Ministarstvo prosvjete				
Partneri u realizaciji	NVO-i				
Vremenski okvir	I-IV kvartal				
Indikator	Edukovano 240 nastavnika osnovnih i srednjih škola za razvoj demokratskog obrazovanja i ljudskih prava sa posebnim osvrtom na LGBTI populaciju.				
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet Ministarstva prosvjete / 3.000,00 €				
Mjera 1.2.2.		Edukovati strucne saradnike u osnovnim i srednjim školama za pružanje psiho-socijalne podrške u procesu prihvatanja i integracije LGBTI učenika.			
2018		2021		2023	
33%		74%		100%	
Aktivnosti	Organizovati edukativnu radionicu za 45 strucnih saradnika u osnovnim i srednjim školama za pružanje psiho-socijalne podrške u procesu prihvatanja i integracije LGBTI učenika.				
Ključni nosilac	Ministarstvo prosvjete, NVO Juventas				
Partneri u realizaciji	NVO-I (NVO Kvir Montenegro, Asocijacija “Spektra”)				
Vremenski okvir	I-IV kvartal				
Indikator	Edukovano 45 stručnih saradnika u osnovnim i srednjim školama o pravima LGBTI osoba. 45 stručnih radnika senzitivisano za rad sa LGBTI učenicima. Unaprijeđeno znanje i kapaciteti za 45 stručnih radnika u srednjim i osnovnim školama za pružanje psiho-socijalne podrške LGBTI učenicima				
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet Ministarstva prosvjete / 1.000,00 € Budžet NVO Juventas za aktivnost projekta (regionalni projekat koji je u pitanju podržan je od strane Evropske unije/ 5.720,00 €				
Mjera 1.2.6.		Kontinuirano sprovoditi kampanje za promociju tolerancije i nenasilja među školskom populacijom.			
2018		2021		2023	
0%		60%		30%	
Aktivnosti	Inicirati da sve osnovne i srednje škole posvete po jedan školski čas temi tolerancije, nenasilja i poštovanja različitosti povodom obilježavanja Međunarodnog dana tolerancije.				
Ključni nosilac	Ministarstvo prosvjete				
Partneri u realizaciji	Lokalne samouprave, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore i NVO				

Vremenski okvir	IV kvartal-IV kvartal		
Indikator	Promovisana tolerancija, nenasilje i poštovanja različitosti u svim osnovnim i srednjim školama povodom obilježavanja Međunarodnog dana tolerancije.		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet Ministarstva prosvjete/ 500€		
Mjera 1.2.7.	Edukovati prosvjetne inspektore o normativnom okviru kojim se štite ljudska prava LGBTI osoba		
2018	2020	2023	
0%	100%		
Aktivnosti	Organizovati edukacije za prosvjetne inspektore u oblasti primjene zakona kojim se štite ljudska prava LGBTI osoba u sektoru obrazovanja. Edukacijom će biti obuhvaćeno i jačanje kapaciteta prosvjetnih inspektora za praćenje korišćenja nastavnog materijala koji se tiče LGBTI osoba, kao i za praćenje primjene Zakona o zabrani diskriminacije.		
Ključni nosilac	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava		
Partneri u realizaciji	Uprava za inspekcijske poslove, Ministarstvo prosvjete i Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore		
Vremenski okvir	II kvartal-IV kvartal		
Indikator	Edukovano 6 prosvjetnih inspektora o normativnom okviru kojim se štite ljudska prava LGBTI osoba.		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet Ministarstva za ljudska i manjinska prava/ 10.000 €		
Operativni cilj 1.3.	„Eliminisana diskriminacija LGBTI osoba u pogledu prava na sopstvenu kulturu i na autentični kulturni izraz.“		
Indikator	Stepen diskriminacije LGBTI osoba u pogledu prava na sopstvenu kulturu smanjen na nultu vrijednost u odnosu na 2018. godinu		
2018	2021	2023	
13.7%	6%	0%	
Mjera 1.3.1.	Uputiti preporuke javnom TV servisu sa akcentom na osnaživanje afirmacije vrijednosti tolerancije i društvenog prihvatanja LGBTI osoba.		
2018	2021	2023	
0%	60%	100%	
Aktivnosti	Urađene i distribuirane preporuke javnom TV servisu sa akcentom na potrebi obogaćivanja programskog sadržaja kojim se afirmišu principi tolerancije prema LGBTI osobama.		
Ključni nosilac	Ministarstvo culture		
Partneri u realizaciji	Javni TV servis i NVO-i		
Vremenski okvir	III-IV kvartal		

Indikator	Urađene i distribuirane preporuke		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet Ministarstva kulture/ Nisu potrebna finansijska sredstva		
Mjera 1.3.3.	Organizovati izložbe umjetničkih radova LGBTI osoba.		
2018	2021	2023	
0%	60%	100%	
Aktivnosti	Realizovati najmanje jednu izložbu umjetničkih radova LGBTI osoba u lokalnoj samoupravi na sjeveru Crne Gore.		
Ključni nosilac	Ministarstvo culture		
Partneri u realizaciji	Lokalna samouprava Bijelo Polje i NVO-i		
Vremenski okvir	III - IV kvartal		
Indikator	Održana najmanje jedna izložba umjetničkih radova LGBTI osoba lokalnoj samoupravi na sjeveru Crne Gore (Bijelo Polje)		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet Ministarstva kulture / 1000,00 €		
Mjera 1.3.4.	Promocija Zbornika kvir priča		
2018	2019	2023	
0%	100%	0%	
Aktivnosti	Organizovanje kulturnih aktivnosti – promocija queer literature i queer teatra u 3 crnogorske opštine (dvije na sjeveru i jedna na jugu, u skladu sa lokalnim akcionim planovima u tim opštinama)		
Ključni nosilac	Queer Montenegro		
Partneri u realizaciji	NVO Juventas, Asocijacija Spektra		
Vremenski okvir	III – IV kvartal		
Indikator	3 promocije queer literature organizovano, održane 3 predstave		
Izvor finansiranja/ iznos sredstava	Projekat koji sprovode Queer Montenegro, NVO Juventas i Asocijacija Spektra, a koji finansira Evropska unija pod sredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori/ 4.500,00€		
Mjera 1.3.5.	Pisanje, priprema i štampa, kao i prevođenje publikacija kojima se afirmišu ljudska prava LGBTI osoba i promovišu kulturni izrazi koji doprinose afirmaciji principa tolerancije i društvenog prihvatanja LGBTI osoba.		
2021	2023		
60%	100%		
Aktivnosti 1.3.5.1.	Štampa Zbornika queer (kvir) priča		
Ključni nosilac	Ministarstvo kulture		
Partneri u realizaciji	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava		

Vremenski okvir	I-IV kvartal
Indikator	Definisan tekst Zbornika; Urađen dizajn Zbornika; Zbornik odštampan u 400 primjeraka;
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet Miniustarstva kulture/ 3.000,00€
Aktivnost 1.3.5.2.	Pisanje, izrada i štampanje Zbornika radova sa trećeg regionalnog konkursa za najbolju queer priču
Ključni nosilac	Queer Montenegro
Partneri u realizaciji	
Vremenski okvir	II – III kvartal
Indikator	Raspisan konkurs, oformljen stručni žiri, izrađen zbornik radova, 500 primjeraka Zbornika odštampano
Izvor finansiranja/ iznos sredstava	Queer Montenegro po projektu koji finansira Evropska unija/ 3.750,00€
Oblast 2. BEZBIJEDNOST I ZAŠTITA LJUDSKIH PRAVA LGBTI OSOBA	
STRATEŠKI CILJ 2	„Unaprijeđen normativni okvir i njegova primjena za zaštitu ljudskih prava LGBTI osoba.“
Operativni cilj 2.1.	Podignut nivo obučenosti policijskih službenika/ca za efikasnu i efektivnu primjenu normativnog okvira za zaštitu ljudskih prava LGBTI osoba
Mjera 2.1.1.	Edukovati pripadnike policije za senzibilan rad sa LGBTI osobama
Aktivnost	Realizovati edukativne radionice za pripadnike policije za senzibilan rad sa LGBTI osobama iz južnog regiona Crne Gore
Ključni nosilac	Ministarstvo unutrašnjih poslova
Partneri u realizaciji	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Zastitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore i NVO-i
Vremenski okvir	I – IV kvartal
Indikator	Edukovano 25 pripadnika policije za senzibilan rad sa LGBTI osobama iz južnog regiona Crne Gore
Izvor finansiranja/ iznos sredstava	Budžet Ministarstva unutrašnjih poslova / 800 €
Mjera 2.1.2.	Edukovati pripadnike/ce policije za procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBTI osobama
Aktivnost	Realizovati edukativne radionice za pripadnike policije za procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBTI osobama iz centralnog regiona Crne Gore
Ključni nosilac	Ministarstvo unutrašnjih poslova, NVO Queer
Partneri u realizaciji	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore i Savjet Evrope, Uprava policije, Juventas, Asocijacija Spektra.
Vremenski okvir	I – IV kvartal
Indikator	Edukovano 35 pripadnika policije za procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBTI osobama iz centralnog regiona
Izvor finansiranja/ iznos sredstava	Budžet Ministarstva unutrašnjih poslova / 1000 €

	Queer Montenegro po projektu koji finansira Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Norveške/ 2.900,00€
Mjera 2.1.3.	Edukovati pripadnike/ce policije u Grupi za borbu protiv visokotehnološkog kriminala SKP-a u Upravi policije za suzbijanje govora mržnje na internet
Aktivnost 2.1.3.1.	Realizovati edukativne radionice za pripadnike policije u Grupi za borbu protiv visokotehnološkog kriminala SKP-a i Odjeljenja za telekomunikacione i elektronske tehnologije u Upravi policije za suzbijanje govora mržnje na internetu.
Ključni nosilac	Ministarstvo unutrašnjih poslova, NVO Juventas
Partner u realizaciji	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i Savjet Evrope, NVO Queer Montenegro, Asocijacija Spektra
Vremenski okvir	I-IV kvartal
Indikator	Edukovano 28 pripadnika policije u Grupi za borbu protiv visokotehnološkog kriminala SKP-a i Odjeljenja za telekomunikacione i elektronske tehnologije u Upravi policije za suzbijanje govora mržnje na internet. (MUP) Najmanje 10 učesnika/ca treninga, medijska vidljivost, jedan izvještaj sa treninga (NVO Juventas)
Izvor finansiranja/ iznos sredstava	Budžet Ministarstva unutrašnjih poslova / 1500 € Projekat koji sprovode Queer Montenegro, NVO Juventas i Asocijacija Spektra, a koji finansira Evropska unija pod sredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori/ 4.500,00€
Aktivnost 2.1.3.2.	Smjernice za pripadnike/ce policije u Odeljenju za telekomunikacione i elektronske tehnologije za suzbijanje i adekvatno procesuiranje slučajeva govora mrženje na internetu
Ključni nosilac	NVO Juventas
Partner u realizaciji	Queer Montenegro, Asocijacija Spektra
Vremenski okvir	IV kvartal
Indikator	300 primjeraka smjernica odštampano i distribuirano
Izvor finansiranja/ iznos sredstava	Projekat koji sprovode Queer Montenegro, NVO Juventas i Asocijacija Spektra, a koji finansira Evropska unija pod sredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori/ 3.000,00€
Mjera 2.1.4.	Kontinuirano realizovati dijalog Uprave policije i LGBTI zajednice o pitanjima bezbjednosti LGBTI osoba
Aktivnost	Održavati redovne sastanke Tima povjerenja na godišnjem nivou. Realizovati dvije posjete centrima bezbjednosti Uprave policije
Ključni nosilac	Uprava policije
Partneri u realizaciji	Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Zaštitnik ljudskih prava i slobode, NVO-i, Tužilaštvo i Sudstvo
Vremenski okvir	I – IV kvartal
Indikator	Održana najmanje 4 sastanka Tima povjerenja na godišnjem nivou Realizovane dvije posjete centrima bezbjednosti
Izvor finansiranja/ iznos sredstava	Budžet Uprave policije / 2.000 eura

Mjera 2.1.6.	Izraditi smjernice za postupanje policijskih službenika tokom procesuiranja slučajeva zločina iz mržnje prema LGBTI osobama
Aktivnost	Izraditi smjernice za postupanje policijskih službenika tokom procesuiranja slučajeva zločina iz mržnje prema LGBTI osobama
Ključni nosilac	Uprava policije
Partneri u realizaciji	Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda, Savjet Evrope i NVO-i
Vremenski okvir	II – IV kvartal
Indikator	Urađene i publikovane Smjernice za postupanje policijskih službenika tokom procesuiranja slučajeva zločina iz mržnje prema LGBTI osobama
Izvor finansiranja/ iznos sredstava	Budžet Uprave policije / 3.300 eura
Operativni cilj 2.2.	Podignut nivo obučenosti tužilaca/teljki za efikasnu i efektivnu primjenu normativnog okvira za zaštitu ljudskih prava LGBTI osoba
Mjera 2.2.2.	Edukovati tužioce/teljke za prepoznavanje i procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBTI osobama sa posebnim fokusom na promjeni člana 42a Krivičnog zakonika Crne Gore
Aktivnost	Trening za policijske službenike, sudije i tužioce o adekvatnom procesuiranju zločina iz mržnje i ostalih zločina u vezi sa seksualnom orijentacijom i/ili rodnim identitetom
Ključni nosilac	Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu
Partneri u realizaciji	NVO "Queer", NVO "Juventas", Asocijacija "Spektra",
Vremenski okvir	III – IV kvartal
Indikator	Najmanje 4 državna tužioca/tužiteljke prisustvovalo treningu
Izvor finansiranja/ iznos sredstava	Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu/1000€ i Queer Montenegro po projektu koji finansira Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Norveške/ Budžetska sredstava kao za Mjeru 2.1.2
Operativni cilj 2.3.	Podignut nivo obučenosti sudija za efikasnu i efektivnu primjenu normativnog okvira za zaštitu ljudskih prava LGBTI osoba
Mjera 2.3.2.	Edukovati sudije za prepoznavanje i procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBTI osobama sa posebnim fokusom na primjeni člana 42a Krivičnog zakona Crne Gore
Aktivnost	Trening za policijske službenike, sudije i tužioce o adekvatnom procesuiranju zločina iz mržnje i ostalih zločina u vezi sa seksualnom orijentacijom i/ili rodnim identitetom
Ključni nosilac	Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu
Partneri u realizaciji	NVO "Queer", NVO Juventas, Asocijacija "Spektra",
Vremenski okvir	III – IV kvartal
Indikator	Najmanje 9 sudija prisustvovalo treningu
Izvor finansiranja/ iznos sredstava	Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu/1000€ i Queer Montenegro po projektu koji finansira Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Norveške/ Budžetska sredstava kao za Mjeru 2.1.2
Operativni cilj 2.4.	„Službenici u jedinicama lokalne samouprave su senzibilisani za rad sa LGBTI osobama i osposobljeni za primjenu Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola i zakona kojim se reguliše pravno prepoznavanje roda.“

Indikator	Žalbe građana i građanki na procesuiranje njihovih prava u skladu sa Zakonom o životnom partnerstvu lica istoga pola i zakona kojim se reguliše pravno prepoznavanje roda 5<		
2018	2021	2023	
0%	50%	100%	
Mjera 2.4.1.	Edukovati matične službe u lokalnim samoupravama o primjeni Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola.		
2018	2021	2023	
0%	100%		
Aktivnosti 2.4.1.1.	Organizovati jednodnevne edukacije za matičare o primjeni Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola.		
Ključni nosilac	Ministarstvo javne uprave		
Partneri u realizaciji	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Ministarstvo unutrašnjih poslova i NVO Queer Montenegro u partnerstvu sa NVO Juventas i Asocijacijom Spektra		
Vremenski okvir	IV kvartal		
Indikator	Obučeno 76 matičara u svim jedinicama lokalne samouprave		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Queer Montenegro, NVO Juventas, Asocijacija Spektra od projekta koji finansira Evropska unija pod sredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori / 4.100,00€		
Aktivnosti 2.4.1.2.	Doprinos uspostavljanju sistema za adekvatnu implementaciju Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola		
Ključni nosilac	Queer Montenegro		
Partneri u realizaciji	NVO Juventas, Asocijacija Spektra		
Vremenski okvir	I i II kvartal		
Indikator	Implementirano 10 konsultacija, razvijene potrebne službene procedure za adekvatnu implementaciju Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola, razvijene sve forme za registraciju Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola, medijska vidljivost, povećani kapaciteti učesnika, povećan nivo znanja i informisanosti učesnika 200 Vodiča za implementaciju Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola distribuirano		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Projekat koji sprovode Queer Montenegro, NVO Juventas i Asocijacija Spektra finansira Evropska unija pod sredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori/ 1.000,00€ Queer Montenegro po projektu koji finansira Ministarstvo za ljudska i manjinska prava/ 1.500,00€ Queer Montenegro po projektu koji finansira ERA Fund/ 1.000,00€		
Aktivnosti 2.4.1.3.	Dvodnevni trening za predstavnika lokalnih samouprava za senzibilisan rad sa LGBTIQ osobama		

Ključni nosilac	Queer Montenegro	
Partneri u realizaciji	NVO Juventas	
Vremenski okvir	I – II kvartal	
Indikator	Održan jedan trening za predstavnike/ce lokalnih samouprava iz Podgorice, Berana, Bijelog Polja, Kolašina, Mojkovca i Pljevalja	
Izvor finansiranja/ iznos sredstava	Queer Montenegro po projektu koji finansira Ministarstvo za ljudska i manjinska prava/ 2.120,00€	
Aktivnosti 2.4.1.4.	Monitoring implementacije lokalnih akcionih planova 2019 u 5 opština	
Ključni nosilac	NVO Juventas	
Partneri u realizaciji	Queer Montenegro, Asocijacija Spektra	
Vremenski okvir	U kontinuitetu	
Indikator	Kreirana dobra metodologija monitoringa, kreiran <i>shadow report</i> , kreirane smjernice visokog kvaliteta	
Izvor finansiranja/ iznos sredstava	Projekat koji finansira Evropska unija pod sredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori/ Za aktivnost nisu izdvojena zasebna budžetska sredstva	
Aktivnosti 2.4.1.5.	Formiranje tri tima za kreiranje lokalnih akcionih planova u 3 opštine u Crnoj Gori (2 na sjeveru i 1 na jugu, pored 5 timova koji su već formirani)	
Ključni nosilac	NVO Juventas	
Partneri u realizaciji	Queer Montenegro, Asocijacija Spektra	
Vremenski okvir	II, III i IV kvartal	
Indikator	Najmanje 3 lokalna tima oformljena, održana najmanje 3 osnivačka sastanka	
Izvor finansiranja/ iznos sredstava	Projekat koji finansira Evropska unija pod sredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori/ Za aktivnost nisu izdvojena zasebna budžetska sredstva	
Aktivnosti 2.4.1.6.	Treninzi za tri lokalne samouprave koji će kreirati i implementirati lokalne akcione planove za borbu protiv homo/transfobije o ljudskim pravima LGBTI osoba, kreiranju i implementiranju uspješnih akcionih planova, monitoring i evaluaciju intervencija predviđenih akcionim planom	
Ključni nosilac	NVO Juventas	
Partneri u realizaciji	Queer Montenegro, Asocijacija Spektra	
Vremenski okvir	III i IV kvartal	
Indikator	Najmanje 20 učesnika treninga (najmanje 10 učesnika po treningu)	
Izvor finansiranja/ iznos sredstava	Projekat koji finansira Evropska unija pod sredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori/ 5.200,00€	
Aktivnosti 2.4.1.7.	Kreiranje i usvajanje osam lokalnih akcionih planova za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba za 2020 – 2021	
Ključni nosilac	Juventas	
Partneri u realizaciji	Queer Montenegro, Asocijacija Spektra	
Vremenski okvir	II, III i IV kvartal	
Indikator	Kreirano i usvojeno 8 lokalnih akcionih planova	
Izvor finansiranja/ iznos sredstava	Projekat koji finansira Evropska unija pod sredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori/ 1.000,00€	
Mjera 2.4.3.	Osposobiti zaposlene u organima lokalne samouprave za senzibilan rad sa LGBTI osobama.	
2018	2021	2023

1%<		60%	100%
Aktivnosti	Realizovati edukativnu radionicu za zaposlene u lokalnim samoupravama za senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama		
Ključni nosilac	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava		
Partneri u realizaciji	Lokalne samouprave i NVO-i		
Vremenski okvir	I-IV kvartal		
Indikator	Edukovano po 2% zaposlenih u svakoj crnogorskoj opštini		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet MLJMP/ 3.000,00€		
Operativni cilj 2.5.	„Kreirane pretpostavke za efikasan monitoring primjene krivičnog i prekršajnog zakonodavstva sa aspekta zaštite LGBTI osoba od diskriminacije i nasilja.“		
Indikator	Uspostavljen funkcionalan sistem monitoringa primjene krivičnog i prekršajnog zakonodavstva sa aspekta zaštite LGBTI osoba od diskriminacije i nasilja.		
2018		2021	2023
0%		50%	100%
Mjera 2.5.1.	Uraditi i promovisati analizu primjene Zakona o zabrani diskriminacije sa aspekta zaštite LGBTI osoba od diskriminacije.		
2018		2020	
0%		100%	
Ključni nosilac	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava		
Partneri u realizaciji	Savjet Evrope		
Vremenski okvir	I-II kvartal		
Indikator	Urađena Analiza primjene Zakona o zabrani diskriminacije sa aspekta zaštite LGBTI osoba od diskriminacije. Održan jedan skup na kome su predstavljeni rezultati analize. Analiza javno dostupna u elektronskoj formi.		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet MLJMP/600,00€+ donatorska sredstva Savjeta Evrope kroz “Horisontal fascility” program		
Operativni cilj 2.6.	„Podignut nivo informisanosti LGBTI osoba o njihovim pravima garantovanim zakonima i instrumentima njihove zaštite.“		
Indikator	Najmanje 1000 LGBTI osoba informisano o njihovim zakonskim pravima i instrumentima njihove zaštite		
2018		2021	2023
0%		60%	100%
Mjera 2.6.1.	Informisati LGBTI zajednicu o njihovim pravima u vezi sa krivično-pravnom i prekršajno-pravnom zaštitom od nasilja i diskriminacije.		
2018		2021	2023
0%		60%	100%

Aktivnost 2.6.1.1.	Održati info sesije u saradnji sa NVO-ima na kojima su LGBTI osobe informisane o njihovim zakonskim pravima
Ključni nosilac	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava
Partneri u realizaciji	Ministarstvo pravde, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore i NVO-i
Vremenski okvir	I-IV kvartal
Indikator	Najmanje 200 LGBTI osoba informisano o njihovim zakonskim pravima
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet MLJMP/ 1.000,00Eur
Aktivnost 2.6.1.2.	Treninzi za lokalne LGBTIQ zajednice iz Berana, Bijelog Polja, Kolašina, Mojkovca i Pljevalja
Ključni nosilac	Queer Montenegro
Partneri u realizaciji	
Vremenski okvir	II kvartal
Indikator	30 LGBTI osoba prisustvovalo treninzima, 100 info materijala distribuirano, 2 treninga organizovano (u Pljevljima i na Žablaku)
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Queer Montenegro po projektu koji finansira Ministarstvo za ljudska i manjinska prava/ 5.300,00€
Mjera 2.6.2.	Informisati LGBTI zajednicu o njihovim pravima iz Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola
Aktivnost 2.6.2.1.	Kreiranje i implementacija kampanja za povećanje nivoa znanja o ličnim i porodičnim pravima u LGBTI zajednici
Ključni nosilac	Queer Montenegro
Partneri u realizaciji	NVO Juventas, Asocijacija Spektra
Vremenski okvir	III i IV kvartal
Indikator	100 LGBTI osoba konsultovano u procesu pripreme kampanje, najmanje 10 materijala pripremljeno za kampanju, medijska vidljivost, najmanje 5000 LGBTI osoba informisano o kampanji
Izvor finansiranja	Projekat koji sprovede Queer Montenegro, NVO Juventas i Asocijacija Spektra, a koji finansira Evropska unija pod sredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori/ 4.000,00€
Aktivnost 2.6.2.2.	Organizovati radionice za LGBTI zajednicu
Ključni nosilac	Queer Montenegro
Partneri u realizaciji	
Vremenski okvir	II – IV kvartal
Indikator	Sprovedeno 18 radionica sa LGBTI zajednicom
Operativni cilj 2.7.	Uspostavljen normativni okvir kojim se reguliše pravno prepoznavanje roda u Crnoj Gori u skladu sa međunarodnim standardima
Mjera 2.7.1.	Kreirati normativni okvir kojim se reguliše pravno prepoznavanje roda u skladu sa standardima Evropske unije
Aktivnost 2.7.1.1.	Revizija pravne analize o pravnom prepoznavanju roda u Crnoj Gori, kao i Nacrta Zakona o pravnom prepoznavanju roda
Ključni nosilac	Asocijacija Spektra

Partneri u realizaciji	Queer Montenegro, NVO Juventas		
Vremenski okvir	III i IV kvartal		
Indikator	Sprovedena pravna analiza, unapređen Nacrt Zakona o pravnom prepoznavanju roda		
Izvor finansiranja/ iznos sredstava	Projekat koji finansira Evropska unija podsredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori/ Za ovu aktivnost nisu izdvojena zasebna budžetska sredstva		
Aktivnost 2.7.1.2.	Kampanja zagovaranja za unaprijeđeni Nacrt Zakona o pravnom prepoznavanju roda		
Ključni nosilac	Asocijacija Spektra, Queer Montenegro		
Partneri u realizaciji	NVO Juventas		
Vremenski okvir	IV kvartal		
Indikator	Kreirana kampanja za zagovaranje pravnog prepoznavanja roda		
Izvor finansiranja/ iznos sredstava	Asocijacija Spektra, NVO Juventas, Queer Montenegro po projekatu koji finansira Evropska unija podsredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori/ 1.000,00€ Queer Montenegro po projektu koji finansira ERA fund/ 1.000,00€		
Aktivnost 2.7.1.3.	Trening za predstavnike/ce državnih institucija koji će biti odgovorni za implementaciju Zakona o pravnom prepoznavanju roda		
Ključni nosilac	Queer Montenegro		
Partner u realizaciji			
Vremenski okvir	III – IV kvartal		
Indikator	Najmanje 10 predstavnika/ca državnih institucija prisustvovalo treningu		
Izvor finansiranja/ iznos sredstava	Queer Montenegro po projektu koji finansira Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Norveške/ 2.900,00€		
Operativni cilj 2.8.	„Unaprijeđena primjena Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca kroz osnaživanje kapaciteta zaposlenih u službama koje vode postupak po zahtjevu za međunarodnu zaštitu, obavljaju poslove prihvata i smještaja stranaca koji traže međunarodnu zaštitu, azilanata, stranaca sa odobrenom supsidijarnom zaštitom i integracijom lica sa odobrenom međunarodnom zaštitom za rad sa LGBTI osobama.“		
Indikator	Manje od 5 prigovora LGBTI osoba na postupanje zaposlenih u službama koje vode postupak po zahtjevu za međunarodnu zaštitu, obavljaju poslove prihvata i smještaja stranaca koji traže međunarodnu zaštitu, azilanata, stranaca sa odobrenom supsidijarnom zaštitom i integracijom lica sa odobrenom međunarodnom zaštitom za rad sa LGBTI osobama.		
2018	2021	2023	
*	5<	5<	
Mjera 2.8.2.	Izraditi informativne materijale za LGBTI lica sa odobrenom međunarodnom zaštitom u Crnoj Gori.		
2018	2020	2023	
0%	100%		

Aktivnost	Izraditi višejezične informativne materijale za LGBTI lica sa odobrenom međunarodnom zaštitom u Crnoj Gori.		
Ključni nosilac	Ministarstvo unutrašnjih poslova		
Partneri u realizaciji	Međunarodne organizacije i NVO-i		
Vremenski okvir	II-IV kvartal		
Indikator	Izrađeni višejezični informativni materijali za LGBTI lica sa odobrenom međunarodnom zaštitom u Crnoj Gori, od čega je dio štampan na Brajevom pismu.		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet Ministarstva unutrašnjih poslova/ 300 Eura		
Oblast 3. PRISTUP RADU, USLUGAMA I SERVISIMA PODRŠKE			
STRATEŠKI CILJ 3	„Unaprijeđen pristup radu, uslugama i servisima podrške za LGBTI osobe.“		
Operativni cilj 3.1.	Unaprijeđen pristup radu i efektivna zaštita prava LGBTI osoba u sferi radnih odnosa		
Indikator	Smanjen stepen diskriminacije LGBTI osoba u zapošljavanju za 10% u odnosu na 2018.g.		
2018		2021	2023
36,7%		30%	25%
Mjera 3.1.1.	Informisati poslodavce i sindikate u pogledu antidiskriminacione zaštite LGBTI osoba u sferi zapošljavanja i radnih odnosa.		
2018		2021	2023
0%		60%	100%
Aktivnost	Realizovana tematska sjednica Socijalnog savjeta sa fokusom na antidiskriminacionu zaštitu LGBTI osoba u sferi zapošljavanja i radnih odnosa.		
Ključni nosilac	Ministarstvo rada i socijalnog staranja-Socijalni savjet		
Partneri u realizaciji	Unija poslodavaca, sindikati, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore i NVO-i		
Vremenski okvir	II-III kvartal		
Indikator	Održana tematska sjednica Socijalnog savjeta sa fokusom na antidiskriminacionu zaštitu LGBTI osoba u sferi zapošljavanja i radnih odnosa.		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Nisu potrebna finansijska sredstva.		
Operativni cilj 3.2.	Unaprijeđen pristup uslugama zdravstvene zaštite za LGBTI osobe.		
Indikator	Smanjen stepen diskriminacije LGBTI osoba u pristupu zdravstvenoj zaštiti za 10% u odnosu na 2018.g		
2018		2021	2023
14.4%		8%	4%
Mjera 3.2.1.	Edukovati medicinske radnike za senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama.		

2018		2021	2023
1%		6%	10%
Aktivnosti 3.2.1.1.	Realizovati edukativne radionice za 100 medicinskih radnika za senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama iz sjevernog i centralnog regiona Crne Gore.		
Ključni nosilac	Ministarstvo zdravlja		
Partneri u realizaciji	NVO-I I Javne zdravstvene ustanove		
Vremenski okvir	I-IV kvartal		
Indikator	Edukovano 100 medicinskih radnika za senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama.		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet Javnih zdravstvenih ustanova/ 1000 EUR		
Aktivnosti 3.2.1.2.	Uraditi reviziju smjernica za postupanje medicinskog osoblja sa transrodnim i interseksualnim osobama i reviziju priručnika za postupanje medicinskog osoblja sa transrodnim i inteseksualnim osoba i distribuirati ih svim zdravstvenim centrima.		
Ključni nosilac	Ministarstvo zdravlja		
Partneri u realizaciji	NVO-I JUVENTAS I SPEKTRA		
Vremenski okvir	II-IV kvartal		
Indikator	Urađena revizija smjernica za postupanje medicinskog osoblja sa transrodnim i interseksualnim osobama i revizija priručnika za postupanje medicinskog osoblja sa transrodnim i inteseksualnim osoba i distribuirane svim zdravstvenim centrima. Smjernice i priručnik pripremljeni za štampu. Odštampano 300 kopija smjernica. Odštampano 300 kopija priručnika za medicinske radnike/ce u radu sa LGBTI osobama.		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet Ministarstva zdravlja/ 1000 EUR		
Operativni cilj 3.3.	„Unaprijeđen pristup uslugama socijalne zaštite i servisima podrške za LGBTI osobe.“		
Indikator	Smanjen stepen diskriminacije LGBTI osoba u pristupu javnim uslugama za 5% u odnosu na 2018.g		
2018		2021	2023
13.7%		11%	8.5%
Mjera 3.3.1.	Edukovati stručne radnike u centrima za socijalni rad za senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama.		
2018		2021	2023
10%		22%	30%

Aktivnosti	Edukacija za 4% stručnih radnika u centrima za socijalni rad za senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama, kroz okrugle stolove, odnosno edukativne radionice.		
Ključni nosilac	Zavod za socijalnu i dječju zaštitu		
Partneri u realizaciji	NVO-i		
Vremenski okvir	III-IV kvartal		
Indikator	Edukovano 4% stručnih radnika u centrima za socijalni rad za senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama.		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu/2.000 eura		
Mjera 3.3.2.	Konsultantska podrška postupku licenciranju specifičnih LGBTI usluga		
2018		2020	2023
0%		100%	
Aktivnosti	Održati konsultantski sastanak na kome će se nevladinim organizacijama prezentovati postupak i uslovi licenciranja usluga u oblasti socijalne i dječje zaštite		
Ključni nosilac	Ministarstvo rada i socijalnog staranja		
Partneri u realizaciji	NVO-i		
Vremenski okvir	I kvartal –I kvartal		
Indikator	Održan sastanak		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Nisu potrebna dodatna finansijska sredstva.		
Mjera 3.3.3.	Podržati funkcionisanje specifičnih LGBTI usluga kroz Javne konkurse za finansiranje projekata/programa nevladinih organizacija		
2018		2021	2023
/		60%	100%
Aktivnosti	Objaviti javni konkurs za finansiranje projekata/programa NVO-a kroz koje je moguće podržati funkcionisanje specifičnih LGBTI usluga		
Ključni nosilac	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava		
Partneri u realizaciji	NVO-i		
Vremenski okvir	II-III kvartal		
Indikator	Objavljen javni poziv za finansiranje projekata/programa NVO-a		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet Ministarstva za ljudska i manjinska prava/sredstva opredijeljena za finansiranje projekata/programa NVO u skladu sa Odlukom o utvrđivanju prioritetnih oblasti od javnog interesa i visine sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija u 2020. godini		
Operativni cilj 3.4.	Unaprijeđena turistička usluga za LGBTI turiste.		
Indikator	Smanjen stepen diskriminacije LGBTI osoba u pristupu javnim uslugama za 5% u odnosu na 2018.g.		

2018	2021	2023
13.7%	11%	8.5%
Mjera 3.4.1.	Uraditi analizu tržišta i procjenu potreba u kontekstu LGBTI turističkog tržišta.	
Ključni nosilac	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	
Partneri u realizaciji	Privredna komora Crne Gore, lokalne turističke organizacije i NVO-i	
Vremenski okvir	II kvartal-II kvartal	
Indikator	Urađena Analizu tržišta i procjena potreba u kontekstu LGBTI turističkog tržišta	
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet Ministarstva održivog razvoja i turizma/ 5000 EUR	
Mjera 3.4.2.	Uraditi Program razvoja turističke ponude za LGBTI turiste	
Aktivnost	Na bazi analize tržišta i procjene potreba u kontekstu LGBTI turističkog tržišta, MORT će uraditi Program razvoja turističke ponude za LGBTI turiste u Crnoj Gori. Programom će se definisati prioritetni izazovi i aktivnosti kojima će se ti izazovi prevazići u cilju kreiranja adekvatne turističke ponude za LGBTI turiste.	
Ključni nosilac	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	
Partneri u realizaciji	Privredna komora Crne Gore, lokalne turističke organizacije i NVO-i	
Vremenski okvir	II kvartal-II kvartal	
Indikator	Urađen Program razvoja turističke ponude za LGBTI turiste u Crnoj Gori	
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet Ministarstva održivog razvoja i turizma/ 5000 EUR	
Mjera 3.4.3.	Mapirati turističke gej frendli lokacije i sadržaje	
Aktivnost	Izrada web site-a na crnogorskom i engleskom jeziku sa mapom svih LGBTIQ frendli mjesta u Glavnom gradu Podgorica	
Ključni nosilac	Queer Montenegro	
Partneri u realizaciji	Lokalne turističke organizacije, ugostiteljski objekti, privredna društva	
Vremenski okvir	II kvartal-III kvartal	
Indikator	Izrađen web site sa mapom LGBTIQ frendli mjesta	
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Queer Montenegro po projektu koji finansira Glavni grad Podgorica/ 1.750,00€	